HİÇ İÇİN METİNLER ve UZUN ÖYKÜLER • Samuel Beckett

Hiç için metinler

ve uzun öyküler

SAMUEL BECKETT

Fransızca ve İngilizceden
çeviren: Uğur Ün

AYRINTI

Ayrıntı: 232
Edebiyat dizisi: 80

Hiç İçin Metinler
ve Uzun Öyküler
Samuel Beckett

Fransızca ve İngilizceden çeviren
Uğur Ün

Yayına hazırlayan
Zeynep Çiftçi

Çeviride kullanılan metinler
Nouvelles et Textes Pour Rien: Les Éditions de Minuit, 1958
Premier Amour; Les Éditions de Minuit, 1970
The Complete Short Prose 1929-1989; Grove Press, 1995

© Les Éditions de Minuit

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

[*Hiç İçin Metinler ve Uzun Öyküler*'in çevirisinde kaynak metin olarak Fransızca esas alındı. İngilizce çevirisi dikkate alındı. Ancak, yazarın İngilizce'ye çevirmediği ya da değişiklikler yaptığı yerlerde yazarın tercihine sadık kalındı. - Ayrıntı Yayınları]

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Sibel Türkmenoğlu

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *1999*

ISBN 975-539-240-8

AYRINTI YAYINLARI
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Samuel Beckett

Hiç İçin Metinler
ve
Uzun Öyküler

AYRINTI

SAMUEL BECKETT

İrlandalı romancı, oyun ve senaryo yazarı, öykücü, şair, denemeci ve çevirmen (1906-1989). Dublin'in bir banliyösünde doğdu, Protestan bir ailedendi. 1927'de Dublin'deki Trinity College'in Roman Dilleri bölümünden mezun oldu. 1928'de Paris'teki École Normalé Supérieure'de İngilizce okutmanı oldu. Burada James Joyce'la tanıştı. Joyce'un ilerde *Finnegan's Wake* adıyla yayımlanacak romanının bir bölümünün Fransızca'ya çevrilmesine yardım etti. 1930'da *Whoroscope* (Oroskop) adlı bir şiiri yayımlandı. 1932-1937 arasında Londra'da yaşadı. Bu dönemde yazdığı öykülerden oluşan ve Joyce'un etkisini yansıtan *More Pricks Than Kicks* 1934'te; akıl hastanesinde bakıcı olmasını konu alan *Murphy* 1938'de Londra'da yayımlandı. 1937'de Paris'e yerleşti.

II. Dünya Savaşı sırasında Fransız direniş grubuna katıldı. 1942'de Gestapo'dan kurtulmak için Fransa'nın güneyine, Vaucluse'e kaçtı. Burada kaldığı iki yıl içinde gündüzleri tarım işçiliği yaptı, geceleri *Watt*'ı yazdı. Savaş sona erdikten sonra Paris'e döndü. Bundan sonra yapıtlarını daha yalın yazabildiğini düşündüğü Fransızca'da kaleme almaya başladı ve 1946-1950 yılları arasında *Molloy* (1951), *Malone Meurt* (1951; Malone Ölüyor) ve *L'innommable* (1953; Adlandırılamayan) adlı romanlardan oluşan üçlemeyi tamamladı. Beckett'ın en önemli yapıtları olarak görülen her üç roman da tek bir kişinin çeşitlemeleri denebilecek bir dizi karakter tarafından anlatılır. Anlatıcılar hızlı bir liziksel çöküş içindedir, var olduklarının tek kanıtı zihinleridir. *Adlandırılamayan*'da bu çöküş, anlatıcının bir ağız ve zihine indirgenmesiyle doruğa ulaşır. Beckett'ın pek çok yapıtında olduğu gibi burada da anlatıcı sessizliğe ve hiçliğe tahammül edebilmek için hikâyeler uydurur ve uzun, karmaşık monologlara girer.

En attendant Godot (Godot'yu Beklerken) Ocak 1953'te Paris'te Théâtre Babylone'daki ilk temsili ile büyük başarı kazanınca Beckett dünya çapında üne kavuştu. 1966'dan sonra oyunlarından birçoğunu dünyanın çeşitli ülkelerinde kendisi sahneledi. Her türlü radyo ve televizyon programından, gazetecilerden, fotoğrafçılardan özenle kaçındı. 1969'da kendisine verilen Nobel Edebiyat Ödülü'nü kabul etti. 1938'de tanışıp daha sonra evlendiği Suzanne Dumesnil ile birlikte, ölene kadar Paris'te yaşadı.

Samuel Beckett, 20. yüzyılın en büyük yazarları arasında, edebiyata yaklaşımındaki uzlaşmaz arılıkla öne çıkar. Beckett'ın yoğun bir kara mizahla beslenmiş olan yapıtları, insan deneyiminin ve insan bilincinin işleyişinin paha biçilmez belgeleridir. Bir eleştirmen şöyle yazmıştır (Beckett) "edebiyatın girtlağını keserek ve okurlarını, salt varoluşun yalın koşullarıyla, yapmacık bir neşeye ya da umutsuzluğa kapılmadan, soğukkanlılıkla yüz yüze gelmeye zorlayarak insanlığın önündeki imkânları açık tutmuştur."

BAŞLICA YAPITLARI: *DÜZ YAZILAR:* Proust/Ayrıntı Yayınları'nın programına alınmıştır; More Pricks Than Kicks (*Aşksız İlişkiler*, Çev.: Uğur Ün, Ayrıntı Yayınları, 1998); Murphy (Çev.: Uğur Ün, 1994, Ayrıntı Y.); Watt (Çev.: Uğur Ün, 1993, Ayrıntı Y.); Mercier ile Camier (Çev.: Uğur Ün, 1998, Ayrıntı Y.); Molloy (Çev.: Uğur Ün, 1997, Ayrıntı Y.); Malone Dies (*Malone Ölüyor*, Çev.: Uğur Ün, 1997, Ayrıntı Y.); The Unnamable (*Adlandırılamayan*, Çev.: Uğur Ün, 1997, Ayrıntı Y.); Texts For Nothing/Stories-First Love, The Expelled, The Calmative, The End (*Hiç İçin Metinler ve Uzun Öyküler*, Çev.: Uğur Ün, 1999, Ayrıntı Y.); How It Is; The Lost Ones; Fizzles; Company (*Eşlik*, Çev.: Seniha Akar, 1990, Düzlem Y.); Ill Seen Ill Said; Worstward Ho. *OYUNLAR:* Waiting For Godot (*Godot'yu Beklerken*); Endgame (*Oyun Sonu*); All That Falls (*Tüm Düşenler*); Act Without Words I (*Sözsüz Oyun I*); Act Without Words II (*Sözsüz Oyun II*); Rough For Theatre I (*Tiyatro Oyunu Taslağı I*); Rough For Theatre II (*Tiyatro Oyunu Taslağı II*); Krapp's Last Tape (*Krapp'ın Son Bandı*); Embers (*Korlar*); Happy Days (*Mutlu Günler*); Words And Music (*Sözler ve Müzik*); Rough For Radio I (*Radyo Oyunu Taslağı I*); Rough For Radio II (*Radyo Oyunu Taslağı II*); Cascando; Play (*Oyun*); Film; The Old Tune (*Eski Şarkı*); Come And Go (*Geliş ve Gidiş*); Eh Joe (*Söyle Joe*); Breath (*Soluk*); Not I (*Ben Değil*); That Time (*Bu Kez*); Footfalls (*Adımlar*); Ghost Trio (*Hayalet Üçlüsü*); ...but the clouds... (*...ama bulutlar...*); A Piece Of Monologue (*Solo*); Rockaby (*Beşik*); Ohio Impromptu (*Ohio Doğaçlaması*); Quad; Catastrophe (*Felaket*); Nacht Und Traume; What Where (*Ne Nerede*); [Oyunların tümünü Akşit Göktürk, Güven Turan, Şadan Aydın, Uğur Ün, Şerif Erol, Levent Mollamustafaoğlu ve Mustafa Küpüşoğlu çevirdi ve 1993 yılında Mitos Boyut yayınları iki cilt halinde yayımladı.] *ŞİİRLER: Echo's Bones* (1935; Yankının Kemikleri), *Poémes* (1939; Şiirler).

İçindekiler

BİRİNCİ KİTAP

Uzun öyküler 7

İlk aşk 9

Atılmış 32

Yatıştırıcı 47

Son 65

İKİNCİ KİTAP

Hiç için metinler 89

BİRİNCİ KİTAP

Uzun öyküler

İlk aşk

Geçerli bir nedene dayanmasam da, evliliğimi babamın ölümüyle birleştiriyorum, yıllar öncesinde. Bu iki olay arasında başka düzlemlerde, başka bağlantılar kurmam olanaksız değil aslında. Bildiğimi sandığım şeyleri anlatmak bile yeterince zorluyor beni.

Babamın mezarını ziyaret edeli çok zaman olmadı, biliyorum bunu, ölüm tarihini, yalnız ölüm tarihini bir kenara yazdım, çünkü doğum tarihi beni hiç ilgilendirmiyordu o gün. Sabah yola koyuldum, öğle vakti mezarlıkta hafif bir şeyler atıştırıp, akşam da döndüm. Ama birkaç gün sonra, kaç yaşında öldüğünü öğrenmek istediğim için, doğum tarihini saptamak üzere mezarlığa dönmem gerekti. Bir kâğıt parçasına karaladığım bu iki

sınır tarihi, sürekli üzerimde bulunduruyorum şimdi. Böylece evlendiğim sırada yirmi beş yaşlarında olduğumu kesinleyebilecek durumdayım. Kendi doğum tarihimi, yineliyorum, kendi doğum tarihimi hiç unutmadım, bir yere karalamaya gereksinme duymadım bunu, belleğime, en azından yıl olarak, yaşamın kolayca silemeyeceği rakamlarla kazınmıştı çünkü. Belleğimi zorladığımda, gününü de anımsıyor, kendi kafama göre, sık sık kutluyorum bunu, her aklıma gelişte kutluyorum demiyorum, sık sık kutluyorum diyorum, çok sık anımsıyorum çünkü.

Mezarlıklar kötü şeyler çağrıştırmıyor bende, hava almam gerektiğinde, başka yerlerden daha çok, orada hava almayı yeğliyorum. Birbirine karışmış toprak ve çimen kokuları arasında kolayca algıladığım ceset kokuları hiç de kötü gelmiyor burnuma, belki biraz mayhoş, biraz yapışkan ama canlıların ayak, diş, koltukaltı, kıç, kaygan penis uçları ve düşkırıklığına uğramış yumurtalıklarından yayılanlara oranla kat kat güzel bence. Babamın kalıntıları alçakgönüllüce de olsa, onlara katıldıkça gözlerime yaşlar doluyor neredeyse. Boşuna yıkanıyor canlılar, boşuna parfüm sürüyorlar, leş gibi kokuyorlar yine de. Evet, dışarı çıkmam gerektiğinde, mezarlıkları bana bırakın dolaşmak için, parklarınız ve bahçeleriniz sizin olsun. Sandviçimi, muzumu daha bir iştahla yiyorum bir mezarın üzerinde, canım işemek istediğinde (sık sık da istiyor), seçeneğim bol. Ya da ellerimi sırtımda kenetleyip, dik, düz ve eğik duran taşların arasında, yazıtları bir bir okuyarak dolaşıyorum. Bu yazıtlar hep eğlendirici geliyor bana, her zaman üç ya da dört tanesi beni öyle çok güldürüyor ki düşmemek için bir haç, bir dikme taş ya da bir meleğe tutunmak zorunda kalıyorum. Kendi yazıtımı oluşturalı çok zaman oldu, hâlâ hoşuma gidiyor bu yazdığım şey, yeterince hoşuma gidiyor. Öteki yazılarım daha kurumadan beni tiksindirirken, mezartaşı yazıtımı beğenmeyi sürdürüyorum hâlâ. Yaratıcısının başına dikilme olasılığı ne yazık ki pek az bu yazıtın, devletin bu işe el atması zorunlu. Ama topraktan çıkarılabilmem için, ilkin beni bulmaları gerekiyor; bu beyefen-

dilerin de ölü ya da diri beni bulabileceklerinden fazlasıyla kuşku duyuyorum. Bu nedenle henüz zaman varken, bunu size hemen aktarıyorum:

Hep sakınırdı ölümden burada yatan
Artık kalmadı kaçacak zaman

İkinci yani son dize bir parça aksıyor ama bu kadarı can sağlığı, ben ölüp de unutulduğumda böylesi bir yanlışım bağışlanır umuyorum. Sonra biraz talihiniz varsa gerçek bir cenaze töreni çıkar karşınıza, yas tutan sahici insanlarıyla; arada sırada da kendini çukura atmaya kalkan dul bir kadına rastlarsınız. Bir de hep şu muhteşem toz öyküsü: yaşamım boyunca bu çukurlardan daha az tozlu bir yer görmedim oysa. Neredeyse çamur kıvamındadır bu çukurlar, üstelik de ölen bay ya da bayan yanarak can vermediyse, bedeni toza dönüşebilecek bir özellik taşımaz hiç. Yine de eğlendirici bir yanıltmaca diyebilirim bu toz konusu için. Ama en sevdiğim mezarlıklar arasında sayamayacağım babamınkini. İlkin çok uzaktı, kırsal bölgenin en yabanıl kesimlerinde, bir tepenin yamacına kurulmuştu, çok küçüktü, evet, bir de çok küçüktü üstelik. Ağzına kadar dolmuştu neredeyse, birkaç dul kadın daha gömüldüğünde hiç boş yer kalmayacaktı. Büyük bir düzenle birbirinin üzerine yığılmış cesetleriyle, Prusya topraklarında, dört yüz hektarlık bir alana yayılan Ohlsdorff'u, özellikle Linne bölümünü çok daha fazla yeğlerdim, aslında kimseyi tanımıyordum orada yatan, vahşi hayvan terbiyecisi Hagenback'ın ününü duymuştum yalnızca. Doğru anımsıyorsam, anıtının üzerine bir arslan kazınmıştı, ölüm bir arslanın görünümünde olmalıydı Hagenback için. Atlı arabalar gelip gidiyordu, dul bay ve bayanlarla, yetimlerle dolu. Korular, mağaralar, kuğulu göletler avunç dağıtıyordu kederlilere. Aralık ayıydı, bu kadar çok üşümemiştim hiç, yılanbalığı çorbası mideme oturmuştu, ölmekten korkuyordum, kusmak için durdum, kıskanıyordum onları.

Ama daha az hüzünlendirici bir konuya geçelim şimdi, babamın ölümü üzerine evden ayrılmak zorunda kaldım. Beni evde isteyen oydu. Tuhaf bir adamdı. Rahat bırakın onu, kimseye zararı dokunmuyor, dedi bir gün. Dinlediğimi bilmiyordu. Bu görüşünü, benim evde olmadığım zamanlarda da sık sık dile getirmiş olmalıydı. Vasiyetini göstermeye hiç yanaşmadılar, yalnızca o kadar para bıraktığını söylediler. Yaşadığı süre içinde kalmış olduğum odanın bana verilmesini, yemeklerimin de eskisi gibi oraya getirilmesini vasiyetine koyduğuna inanıyordum o zaman, hâlâ da inanıyorum. Bunu zorlayıcı bir önkoşul olarak getirmişti belki de. Beni çatısı altında hissetmek hoşuna gidiyordu herhalde, yoksa kovulmama karşı çıkmazdı. Belki yalnızca acıyordu bana. Ama inanmıyorum buna. Evin tamamını bana bırakmalıydı, nasıl da rahat ederdim o zaman, ötekilerin de bir sorunu olmazdı, onları bir araya toplar, Burada kalın, burası sizin eviniz, yuvanız, derdim. Evet, nasıl da aldatılmıştı, zavallı babacığım, beni mezar ötesinden bile hâlâ korumayı amaçladıysa eğer. Paraya gelince, eğri oturup doğru konuşalım, hemen verdiler parayı, cenazenin ertesi günü. Belki yasal olarak zorunluydular buna. Para sizin olsun, babamın sağlığındaki gibi, bana burada, odamda yaşamama izin verin, dedim. Tanrının rahmeti üzerine olsun, diye ekledim, onları yumuşatmak umuduyla. Ama kabul etmediler. Her evin, toz içinde kalmaması için gereksinme duyduğu ufak tefek temizlik işlerinde, günde birkaç saat hizmetlerinde olmayı önerdim onlara. Her telden çalmak olası hâlâ, neden bilmiyorum. Serayla ilgileneyim dedim. Orada sıcakta, domates, karanfil, sümbül ve fidelerle uğraşarak seve seve geçirebilirdim saatlerimi. Bu evde yalnızca babam ve ben anlardık domateslerden. Ama kabul etmediler. Bir gün, tuvaletten döndüğümde, odamı kilitli, eşyalarımı da kapının önüne yığılı buldum. O devirde çektiğim kabızlıkla ilgili kafanızda bir düşünce oluşmuştur umuyorum. Kabızlığımın korkularımdan kaynaklandığına inanıyorum şu anda. Ama gerçekten de kabız mıydım bakalım? Pek sanmıyorum. Sakin ol,

sakin ol. Yine de kabız olmalıydım, yoksa ayakyolunda geçen bu uzun, bu acı dolu anları nasıl açıklayabilirim? Bu geçen sürelerde okumazdım hiç, başka zamanlarda da okumazdım ayrıca, ne düşlere dalar, ne de düşünürdüm derin derin; gözlerimin önünde, bir çiviye asılı duran takvime boş boş bakardım öylece, koyunların arasında dolaşan genç, sakallı bir adamın renkli bir resmi vardı takvimde, İsa'ydı kuşkusuz, kıçımı iki elimle ayırır, kürek çeken birinin devinileriyle ıkınırdım, bir, hop, iki, hop: bir an önce odama dönüp, yeniden sırtüstü uzanmak düşüncesi geçerdi kafamdan yalnızca. Bu kabızlık değilse neydi peki? Yoksa ishal ile mi karıştırıyorum? Kafamın içindeki her şey iyice bulanıklaşıyor, mezarlıklar ve düğün, farklı dışkı türleri. Bana ait birkaç parça eşyayı küçük bir yığın halinde bırakmışlardı kapının karşısına, döşemenin üzerine. Koridorla odam arasında yer alan o loş girintideki küçük yığın hâlâ gitmiyor gözlerimin önünden. Üstümü bu yalnızca üç yanı kapalı daracık alanda değiştirmek zorunda kaldım, ropdöşambrımı ve geceliğimi çıkartıp yolculuk giysilerimi, sayacak olursam pabuçlarımı, çoraplarımı, pantolonumu, gömleğimi, ceketimi, paltomu ve şapkamı giydim, bir şey atlamadım umarım. Evden ayrılmadan önce, tokmakları çevirerek ya da iterek başka kapıları da zorladım, ama hiçbiri açılmadı. Düşünüyorum da açık bir kapı bulsam, kendimi oraya kapatır, içeri gaz verilmedikçe çıkmazdım gibime geliyor. Evin her zamanki gibi tıklım tıkış dolu olduğunu, her zamanki kalabalığın orada olduğunu hissediyordum ama kimseyi göremiyordum. Hepsi ayrı ayrı odalara çekilmiş, kapılarını sürgülemiş, kulakları kirişte bekliyorlardı, işte böyle düşlüyordum onları. Sonra, arkamdan kapanan kapının gürültüsüyle pencereye koşacak, perdelerin ardına gizlenip, sakına sakına dışarı bakacaklardı, keşke kapıyı açık bıraksaydım. İşte kapılar ardına kadar açıldı, erkekler, kadınlar ve çocuklar dışarlara döküldü, sesler, gülüşler, iç çekişler, eller, ellerde anahtarlar, iyice rahatlamışlar artık, böyle olursa şöyle, şöyle olursa böyle diyerek alınan önlemlerden söz ediyorlar,

yüreklerde bir sevinç, bir aydınlık, haydi yemeğe, odayı daha sonra ilaçlarız. Ben orada olmadığıma göre bütün bunlar düş ürünü kuşkusuz, olaylar bambaşka gelişti belki de, ama her şey olup bittikten sonra şu ya da bu biçimde olmuş ne önemi var. Beni öpmüş olan bütün bu dudaklar, beni sevmiş olan bu kalpler (insan kalbiyle sever öyle değil mi, yoksa başka bir şeyle mi karıştırıyorum?), ellerimle oynamış olan bu eller, beni de az kalsın kendilerine benzetecek olan bu kafalar! İnsanlar gerçekten çok tuhaf. Zavallı babam, o gün ne duruma düştüğümü, ne duruma düştüğümüzü görseydi ne çok üzülürdü, benim adıma üzülürdü demek istiyorum. Belki de dünya nimetlerine dudak büken büyük bilgeliğiyle, daha tam anlamıyla cesede dönüşmemiş oğlunun geleceğini okumuştu önceden, kimbilir.

Ama daha az hüzünlendirici bir konuya geçelim şimdi, kısa bir süre sonra yaşamımı birleştirdiğim kadının adı Lulu'ydu. En azından bu olduğuna inandırmıştı beni, bu konuda yalan söylemesi için bir neden göremiyorum doğrusu. İnsan emin olamıyor yine de. Soyadını da söylemişti ama unuttum. Bir kenara yazmalıydım bunu, bir kâğıt parçasına, özel adları unutmaktan nefret ederim. Kanalın, daha doğrusu kanallardan birinin kıyısındaki bankta rastladım ona: kentimizin övünç kaynağı iki kanalı var, ama ben bir türlü birbirinden ayırmayı başaramadım bunları. Bankın yeri güzeldi, ardında bulunan katılaşmış çöp ve toprak yığınından oluşan bir tepecik bütün sırtımı kaplıyordu. Bankın her iki yanında da bulunan saygın, saygından öte ölü iki ağaç da göğüslerimin bir bölümünü örtüyordu. Pırıl pırıl bir havada, bütün yaprakları kımıldayan bu ağaçlar, bir gün, birilerinin kafasında buraya bir bank yerleştirme düşüncesini doğurmuş olmalıydı. Önde, birkaç metre ötede, kanal akıyordu, kanallar akarsa eğer, bana sormayın sakın, yani bu yandan da şaşırma olasılığım azdı. Kadın yine de şaşırttı beni. Sırtüstü uzanmış yatıyordum, ılık bir geceydi, başımın üzerinde, yükseklerde, iki ağacın birbirine yaslanıp kenetlendikleri noktada, iç içe girmiş çıplak dallar arasından durmadan bir yerlere sürük-

lenen bulutların ardındaki yıldızlı bir gökyüzü parçasını seyrediyordum. Biraz toparlanır mısınız, dedi kadın. Gitmeye davrandım ama yorgunluğum ve gidecek bir yerimin olmaması engelledi beni. Bunun üzerine ayaklarımı bir parça topladım, o da oturdu. O akşam aramızda bunun dışında bir şey olmadı, kısa bir süre sonra başkaca bir söz etmeden uzaklaştı yanımdan. Yalnızca eski halk türküleri söylemişti alçak sesle, ezgilerini mırıldanmıştı bu türkülerin, sözlerini atlamış iyi de etmişti: dağınık bir düzen tutturup, birinden ötekine sıçramış, hiçbirini bitirmemişti, tuhaf bulmuştum bunu. Detone ama hoş bir sese sahipti. Çabuk sıkılan, başladığını asla bitiremeyen, böylece olabildiğince az usandırıcı bir ruh sezinlemiştim onda. Banka da katlanamaz olmuştu kısa zamanda, bana gelince, bir bakış atması yetmişti. Oysa çok inatçı bir kadındı aslında. Ertesi gün, daha ertesi gün yine geldi, ama olayların akışında pek bir değişiklik olmadı. Karşılıklı birkaç söz edildi belki. Bir sonraki gün yağmur yağdığı için kendimi güvenlikte hissediyordum. Yanılıyordum ama. Her akşam beni rahatsız etmeye kararlı mısınız, diye sordum ona. Sizi rahatsız mı ediyorum? dedi. Gözlerini üzerimde hissediyordum. Pek fazla bir şey görmüyordu kuşkusuz, olsun olsun iki gözkapağı, biraz da burun ve alındı, karanlıkta kalıyorlardı çünkü karanlık nedeniyle. Rahatımız yerindeydi diye düşünüyordum, dedi. Beni rahatsız ediyorsunuz, siz buradayken, ayaklarımı dilediğimce uzatamıyorum, dedim. Paltomun kalkık yakası ağzımı örtüyordu ama işitiyordu beni yine de. Uzanmanız şart mı? dedi. İnsanın yanılgısı başkalarıyla konuşmak oluyor. Ayaklarınızı dizlerime uzatın, sorun çözümlensin, dedi. Yalvartmadım kendime. Zavallı baldırlarımın altında dolgun kalçalarını hissediyordum. Bileklerimi okşamaya başladı. Orasını tekmelemek geçiyordu aklımdan. İnsanlara uzanmaktan söz ediyorsunuz, anladıkları yalnızca bedenin uzanması oluyor. Benim insansız krallığımda önemli olan düşünsel dinlence, tinsel uzanış, benliğin ve benlikdışı denen iğrenç aldatmacadan geride kalan tortunun, hatta kısacası

dünyanın silinip gitmesiydi; bedenin rahatlamasına gelince, çok basit ve gereksiz bir olaydı bu. Ama yirmi beş yaşında, günümüz insanının siki hâlâ kalkıyor, bedensel anlamda da arada sırada gerçekleşiyor bu, ben bile uzak duramıyorum bu ortak yazgıdan, benimkine siki kalkmak denebilirse eğer. Kadının gözünden kaçmadı bu, kadınlar kalkmış penisin kokusunu kilometrelerce öteden alır. Bunca uzaktan nasıl oldu da seçebildi beni?, diye merak ederler. Bu koşullarda insan artık kendisi olmaktan çıkar, kim ne derse desin, kendisi olmaktan çıkmak kendini bilmekten de acı vericidir. Bunun nedeni, insanın kendinde olduğunda kişiliğinden bir şeyler eksiltebilmek için ne yapması gerektiğini bilmesi, kendini kaybettiğindeyse artık herhangi bir insan olup çıktığından kişiliğini gizleme olanağının kalmamasıdır. Aşk dedikleri bir sürgündür, arada sırada memleketten bir kart alırsınız, bu akşamki düşüncelerim böyle işte. O bitirdiğinde, ben de kısa bir kendinden geçişin yardımıyla uysallaşmış öz benliğime kavuştuğumda, yalnız başıma kaldığımı gördüm. Bütün bunlar düş ürünü mü acaba, belki de olaylar aslında unutmam gereken bir çizgeye uygun olarak bambaşka bir biçimde gelişti. Oysa kadının görüntüsü benim için bankın görüntüsüyle, bankın akşam görüntüsüyle birleşiyor, gündüzki ya da geceki bankla değil; bu nedenle bankın akşamları bana sunduğu görüntüden söz etmek bir anlamda kadından söz etmekle özdeşleşiyor. Bu bir şey kanıtlamıyor, ama ben de bir şey kanıtlamak savında değilim. Bankın gündüz görüntüsüne gelince, bundan söz etmenin hiçbir anlamı yok, günboyu oradan uzaktaydım çünkü, gün doğmadan kalkıp gidiyor, karanlık basana kadar dönmüyordum. Evet, gündüzleri yiyecek peşine düşüyor, sığınabileceğim yerleri gözüme kestiriyordum. Babamın bana bırakmış olduğu parayı ne yaptığıma gelince, biliyorum öğrenmek istiyorsunuz bunu, hem de can atıyorsunuz, söyleyeyim öyleyse, hiç dokunmamıştım bu paraya, cebimde öylece duruyordu. Hep genç kalamayacağımı, yazın, hatta güzün bile sonsuza kadar sürmeyeceğini biliyordum, aşağılık ruhum böyle di-

yordu bana. Artık yeter, bıktım, dedim kadına sonunda. Beni yokluğuyla bile aşırı derecede rahatsız ediyordu. Aslında hâlâ rahatsız ediyor beni, ama eskisinden farklı değil bu. Doğrusunu isterseniz, şu an rahatsızlık duymuşum, duymamışım hiç önemi yok benim için, rahatsızlık duymak da neymiş, çok daha iyi böylesi. Evet, farklı bir yöntem uyguluyorum şimdi, en iyisini buldum sonunda, dokuzuncu ya da onuncusu bu, bir süre sonra rahatsızlıklar, düzenlemeler, hepsi bitecek, söz edecek bir şey kalmayacak, perdenin inmesi yakın, ne rahatsız edenler olacak, ne rahatsız edilenler, bitecek bunlar, bütün bunlar, Lulu da, ötekiler de, bütün kepazelikler de, bütün hoşluklar da. Bir daha gelmemi istemiyorsunuz demek ki, dedi. İnsanların kendilerine biraz önce söylenenleri yinelemesi ne tuhaf, sanki kulaklarına inanarak kendilerini ölüm tehlikesine atıyorlar. Arada sırada gelmesini söyledim ona. Kadınları pek tanımıyordum o günlerde. Hâlâ tanıdığım pek söylenemez ya. Erkekleri de. Hayvanları da. En çok acılarımı tanıdığımı söyleyebilirim derinlemesine olmasa da. Her gün düşünürüm onları, ama kısa sürer bu, düşünceler çok hızlı devinirler, ama yalnız düşüncelerimde kalmaz acılarım. Evet, özellikle öğle sonraları öyle anlar olur ki Reinhold gibi bir yığın şeyi bir arada düşünürken bulurum kendimi. Dengeye bakın! Ama acılarımı bile doğru dürüst tanıyorum diyemem. Tepeden tırnağa yalnız acılarla dolu olsam, belki bütünüyle tanımayı başarabilirdim onları. Güçlük burada işte. O zaman, beni şaşkınlık ve hayranlığa sürükleyerek uzaklaşırlar, ya da ben uzaklaşırım, daha güzel bir gezegenden görürüm onları sanki. Sık sık olmasa da, yeterli bu benim için. Yaşam o kadar da salakça değil! Varoluş yalnızca acılara indirgenebilse nasıl da kolaylaşırdı her şey! Tepeden tırnağa acılarla dolu olmak! Tanrı'yı yadsıyan bir düş bu. Yine de düşünsem, düşünebilsem, bir gün acılarımdan, tuhaf acılarımdan söz edebilirim size; açık seçik anlaşılsın diye birbirlerinden iyice ayırırım onları, ayrıntılara inerim; aklın, kalbin ya da duyguların, ruhun (ruhunkiler doyumsuzdur), sonra bedenin acılarını, içtekileri, ya da önce

gizli kalıp, zamanla ortaya çıkanları anlatırım, saçlarla başlayıp, yöntemlice, hiç acele etmeden, krampların, şeytantırnaklarının, dolamaların, ortopedik bozuklukların, taban düşüklüklerinin, çeşitli sakatlık ve tuhaflıkların merkezi, nasırların âşığı ayaklara inene kadar, hepsini sıralarım bir bir. Beni dinlemek inceliğini gösterenlere, yaratıcısının adını unuttuğum bir dizgeye uygun biçimde, sarhoş olmadan, esrikleşmeden, uyuşturucu da almadan, kişinin her şeye duyarsızlaştığı, hiçbir şey hissetmediği anlardan söz ederim. Bu kez de kadın arada sırada ifadesinin ne anlama geldiğini öğrenmek istiyordu, doğaldı bu, işte insan ağzını açtı mı neler geliyor başına. Haftada bir mi? On günde bir mi? On beş günde bir mi? Daha da az, çok daha az diye yanıtladım, olasıysa hiç gelmemeliydi, olası değilse olabildiğince az gelmeliydi. Ayrıca, bankı ertesi gün çıkardım yaşamımdan, kadından çok bankın kendisi neden olmuştu buna, sunduğu olanaklar gereksinmelerimi (alçakgönüllü de olsalar) karşılamıyordu artık, havalar soğumaya başlıyordu çünkü, sizin gibi dalyaraklara anlatmakla zaman yitirmek istemediğim başka nedenler de vardı üstelik; yürüyüşlerimde saptamış olduğum bir inek ahırına sığındım böylece. Ahır, üzeri ottan çok ısırgan, ısırgandan çok çamurla kaplı ama toprak altında belki de göz kamaştırıcı zenginlikler barındıran bir tarlanın köşesindeydi. İşte parmağımı soktuğumda bir nefeste göçen, içi boş ve kurumuş inek boklarıyla dolu bu ahırda, yaşantımda ilk kez (elimin altında yeterince siyanürüm olsa seve seve son kez de diyebilirdim) yavaş yavaş aşkın ürkütücü adına bürünen bir duyguyla mücadele etmek zorunda kaldım. Seyrek nüfuslu oluşunu bir kenara bırakırsak, en tapon prezervatifleri bile elde etme olanaksızlığına karşın, ülkemizin çekiciliği her şeyin yüzüstü bırakılmış olmasında yatıyor; yalnız tarihin derinliklerinden gelen dışkılar ayrıksı bir durum oluşturuyor bu konuda. Gayretle toplanıyor bunlar, samanla karıştırılıyor, törenlerde dolaştırılıyor. Tiksinç zaman nerede ağzınıza layık bir biçimde dışkılasa, dört ayak üzerine çökmüş yurttaşlarımızı görüyorsunuz başında,

yüzleri alev alev, koklayıp duruyorlar. Evsizler cenneti bu ülke. İşte mutluluk nedenim. Yere uzan, diyor sanki her şey, yere uzan ve öylece kal. Bu gözlemler arasında hiçbir bağıntı kuramıyorum. Ama herhangi bir ya da birden çok bağıntının varlığı şaşırtmaz beni. Peki ama hangileri? Evet onu seviyordum, o günlerde yaşadığım şeye bu adı veriyordum, dahası şu anda da bu adı veriyorum ne yazık ki. Daha önce âşık olmadığımdan, bu konuda bir bilgim yoktu, ama evde, okulda, kerhanede, kilisede söz edildiğini duymuş, öğrenimim boyunca da, hocalarımın gözetiminde, ölü ve yaşayan dillerde uzun uzadıya aşkı anlatan düzyazı ve manzum romanlar okumuştum. Kendimi ay ışığında, çamurların içinde, ısırgan otlarını köklerinden sökmeye çabalarken ya da kurumuş buzağı kakalarına Lulu'nun adını yazarken bulduğumda her şeye karşın yaptıklarımı adlandırabilecek durumdaydım. Aşağı yukarı bir metre boyunda dev ısırganlardı bunlar, onları sökmek yatıştırıyordu beni, oysa zararlı otlara kötülük yapmak kişiliğime yakışmıyordu, tam tersi, elimde olsa bol bol gübre verirdim onlara. Çiçekler ayrı bir konu. Aşk insanı kötü ediyor, kesin bu. Ama ne tür bir aşktı bu yaşadığım? Tutku aşkı mıydı? Hiç sanmıyorum. Tutku aşkı röntgencilik değil mi? Yoksa aşkın bir başka türüyle mi karıştırıyorum? Türlü türlü aşklar yok mu? Hepsi de birbirinden güzel değil mi? Şu anda aklıma gelen başka bir tür de, platonik aşk. Karşılıksız bir aşk bu. Platonik bir aşkla mı seviyordum onu? İnanmam olası değil buna. Temiz ve karşılıksız bir aşkla sevsem, adını kurumuş inek kakalarının üzerine çiziktirir miydim onun? Üstelik parmağımı da emer miydim ardından? Hadi hadi! Lulu'yu düşünüyordum hep, bu size durumumla ilgili bir açıklık getirmediyse, üzgünüm öyleyse. Ayrıca sıkıldım bu addan, tek heceli başka bir ad vereceğim ona. Anna örneğin, bu da tek heceli değil ama olsun ne çıkar. Çok kısa bir süre boyunca da olsa acılarımın, bir de utançtan, açlıktan ve soğuktan ölmemek için almam gereken önlemlerin dışında böylesi (ne demek bu?) yaşayan varlıklara ilişkin hiçbir şey düşünmemeyi

öğrenmiş olan ben (bu konuda çelişkili şeyler söyledim belki, hâlâ da söylüyorum) Anna'yı düşünüyordum. Ama gerçekte varolmayan ya da dilerseniz varolan, hep varolacak şeylerden söz ettim durmadan, ama benim onlara getirdiğim varoluş kavramı oldukça farklı. Kepler örneğin, varlıkları kuşku götürmeyen nesneler bunlar, ortadan kalkmaları çok küçük bir olasılık aslında, ama hiç kep giymedim ben; bana bir şapka verdiler, diye yazdım bir yerlerde. Aslında kimse şapka filan vermedi bana, kendi şapkam vardı hep, babamın verdiği şapkam, bu şapkadan başka bir şapkam olmadı hiç. Bu şapkanın beni mezara kadar izlediğini de eklemeliyim. Böylece Anna'yı düşünüyordum, her gün, uzun uzun, yirmi dakika, yirmi beş dakika, hatta yarım saat düşünüyordum. Bu sayıları daha küçük sayıları birbirine toplayarak elde ettim. Benim sevme biçimim de bu olmalıydı. Bir başka yerde bana onca sersemlikler yaptıran, entelektüel bir aşkla sevdiğim sonucunu mu çıkarmalıydık bütün bu söylediklerimden? Hiç sanmıyorum. Çünkü onu böyle bir aşkla sevsem, tarih öncesinden kalan inek kakalarına Anna adını yazıp eğlenir miydim? Isırganları kendi ellerimle söker miydim? Başımın altında hop hop eden kalçalarını cinlenmiş yastıklar gibi hisseder miydim? Hadi hadi! Bu tatsızlığa bir son vermek, son vermeyi denemek için, bir akşam eskiden yanıma geldiği saatlerde bankın bulunduğu yere uğradım. Orada değildi, boşuna bekledim onu. Aralık ya da Ocak ayını tutmuştuk, mevsime uygun, çok güzel, mükemmel bir soğuk vardı, olması gereken bütün şeyler gibi. Ama resmi saat başka, değişen hava ve gökyüzünün, insan yüreğinin saati başka. Ahıra dönünce işte bu düşünceyi oluşturdum kafamda, rahatladım, gece boyunca güzel bir uyku çektim. Ertesi gün daha erken, iyice erken, tam gecenin, kış gecesinin karanlığı çökerken gittim banka, yine de epey gecikmiştim, oradaydı çünkü, buzdan çatırdayan dalların altındaydı, sırtını donmuş tepeciğe, yüzünü buzlu suya dönmüş oturuyordu bankta. Korkunç inatçı bir kadın olduğunu söylemiştim size. Hiçbir şey hissetmiyordum. Beni böyle izleyerek ne geçecekti

eline? Bunu sordum ona, ayaktaydım, bir aşağı bir yukarı adımlıyordum. Yolun üzerinde buzdan tümsekler oluşmuştu soğuk yüzünden. Bilmiyorum, diye yanıtladı. Bende ne buluyordu, en azından bunu anlatabilirse çok mutlu olacağımı söyledim ona. Anlatamayacağını söyledi. Çok sıkı giyinmiş görünüyordu, elleri manşonuna gömülüydü. Manşonuna bakarken gözlerime yaşlar dolduğunu anımsıyorum. Oysa ne renkti unutmuşum. Ne haldeymişim demek! Yakın zamanlara kadar, kolayca ağlardım hep, bir çıkar sağlamak için yapmazdım bunu. Şimdi kendimi ne kadar zorlasam da tek damla bile çıkmıyor gözpınarlarımdan. Ne hale geldim demek! Nesnelerdi beni ağlatan. Üzüntü duymazdım oysa. Kendimi nedensizce gözyaşlarına boğulmuş bulduğumda bir şeyler görmüş olmalıydım hiç farkına varmadan. O akşam beni ağlatan gerçekten de manşonu muydu, yoksa adım attıkça sert ve yumrulu yüzeyini çakıl taşları gibi hissettiğim yol muydu, yoksa hiç ayırdında olmadan gördüğüm bir başka şey mi, merak ediyorum doğrusu. Sanki ilk kez görüyordum onu. Sarınmış sarmalanmış, soğuktan büzülmüş oturuyordu, başı eğik, manşonlu elleri kucağındaydı, bacaklarını birbirine sıkı sıkı bitiştirmişti, topukları havada duruyordu. Bir biçimden, yaştan yoksundu, yaşamıyordu sanki, herhangi bir nesneden, herhangi bir insandan farksızdı, yaşlı bir kadındı ya da küçük bir kızdı. Bir de, Bilmiyorum, yapamam, edemem, diye yanıtlar vermesi yok muydu! Oysa yalnız bendim, bilmeyen, yapamayan, edemeyen. Benim için mi geldiniz? dedim. Evet, dedi. Peki, işte karşınızdayım, dedim. Ya ben? Ben de onun için gelmemiş miydim? İşte bir aradayız, dedim. Yanına oturdum ama elektrik çarpmışcasına bir anda fırladım yerimden. Bitti mi diye öğrenmek için can atıyordum oradan uzaklaşmaya. Ama gitmeden önce emin olmalıydım, bu nedenle ondan bir şarkı söylemesini istedim benim için. Önce hayır diyeceğini düşünüyordum, yalnızca şarkı söylemeyeceğini demek istiyorum, ama öyle olmadı, bir süre sonra şarkısına başladı ve konumunu değiştirmeden galiba hep aynı şarkıyı sürdürdü durdu.

Bilmediğim bir şarkıydı bu, hiç duymamıştım, bir daha da duymayacaktım. Portakal ya da limon ağaçları geçiyordu şarkı sözlerinde, anımsadığım yalnızca bu, ama hangisiydi söyleyemeyeceğim, benim için portakal ya da limon ağaçlarını anımsamak bile büyük başarı aslında, çünkü yaşantımda dinlemiş olduğum şarkılardan (benimki gibi bir yaşamda bile, sağır olmadıkça şarkı söylendiğini işitmemek olası değil) belleğimde ne bir söz, ne bir nota kalmamış hiç, ya da öylesine az söz, öylesine az nota kalmış ki ne, hiç, bu tümce yeterinden fazla uzadı. Sonra uzaklaştım, uzaklaşırken de bir başka şarkıyı ya da aynı şarkının başka dizelerini söylediğini işittim, ben ilerledikçe daha çok zayıflıyordu sesi, daha da çok zayıflıyordu, sonunda büsbütün duyulmaz oldu, ya şarkısını bitirmişti, ya da sesin eriminden çıkmıştım. O günlerde bu tür belirsizlikler çok rahatsız ederdi beni, kaçınmaya çalışırdım bunlardan. Belirsizlikler içinde yaşıyordum kuşkusuz, ama kimilerinin salt fiziksel diye tanımladığı bu tür önemsiz belirsizliklerden zaman geçirmeden kurtulmak isterdim, yoksa bunlar atsineği gibi haftalarca bela kesilirdi başıma. Böylece geriye birkaç adım attım ve durdum. İlkin hiçbir şey duymuyor, sonra sesi ancak işitecek kadar duyuyordum, öylesine güçsüz geliyordu. Önce duymuyor, sonra duyuyordum, demek ki belli bir anda duymaya başlıyordum, yine de böyle değildi işte, bir başlangıç noktası yoktu, sessizliğin içinde öylesine usulca beliriyordu ki ses, sessizlikten öylesine farksızdı ki. Sonunda kesildiğinde, yalnızca sesini alçaltmayıp şarkı söylemeyi de bıraktığından emin olmak için birkaç adım attım ona doğru. Ardından umutsuzluğa kapılıp, Onun yanında olmadıkça, üzerine doğru eğilmedikçe, nasıl bilebilirim, bilmem olanaksız bunu, dedim kendime, belirsizlikler içinde uzaklaştım oradan. Ama birkaç hafta sonra, diriden çok ölüye yakın bir durumda banka döndüm yeniden, banktan ayrıldığımdan bu yana üçüncü ya da dördüncü gelişimdi bu, aşağı yukarı aynı saatlerdi, aşağı yukarı göğün durumu aynıydı demek istiyorum, hayır, demek istediğim bu da değil, çünkü gök hep aynı ve gök

hiç aynı değil, nasıl açıklık getirmeli buna, hayır, hiçbir açıklama yapmayacağım işte, nokta. Orada yoktu, ama aniden ortaya çıktı, nasıl oldu bilmiyorum, gözlerimi de kulaklarımı da dört açmama karşın gelişini ne görmüş ne de işitmiştim. Yağmur yağıyordu diye ekleyelim de, bir parça değişiklik olsun. Şemsiyesini açmıştı doğallıkla, yağmurdan korunmak için; çok zengin bir gardrobu vardı! Her akşam geliyor musunuz diye sordum ona. Hayır, yalnızca arada sırada, dedi. Bank ıslaktı, oturmaya cesaret edemedik, adımladık çevresinde. Hoşlanıp hoşlanmayacağımı merak edip koluna girdim, ama hiçbir zevk vermedi, bıraktım. Bu ayrıntılar neden ama? Acı sonu geciktirmek için. Yüzünü daha yakından gördüm, milyonlarca yüzden farksız, normal bir yüzdü. Gözleri şaşıydı ama bunu çok daha sonra fark ettim. Yüzü ne genç ne de yaşlı gözüküyordu, sanki ilkgençlikle kocamışlık arasında donup kalmıştı. Böylesi belirsizliklere katlanmam güçtü o günlerde. Yüzü güzel miydi, ya da bir zamanlar güzel miydi, ya da güzel olma olasılığı var mıydı, açık söylemek gerekirse bunu değerlendirebilecek durumda değildim. Görmüş olduğum fotoğraflardaki yüzleri güzel olarak nitelendirebilirdim, güzellik konusunda nesnel ölçütlerim olsaydı eğer. Ölüm döşeğindeki babamın yüzü insan estetiğinin sınırlarını duyumsatmıştı bana. Ama hep çatılıp duran, kıpkırmızı insan yüzleri nesne olarak tanımlanabilir mi bakalım? Tedirginliğime ve karanlığa karşın kımıltısız ya da durgun akan suyun susamışçasına yükselerek gökyüzünden inen yağmurla birleşmesini hayranlıkla seyrediyordum. Şarkı söylememi ister misiniz, diye sordu. Hayır, diye yanıtladım, bana bir şeyler anlatmasını istiyordum. Size anlatacak bir şeyim yok, demesini bekliyordum, onun kişiliğine böylesi yakışırdı; bu nedenle bir odası olduğunu söylemesi hoş bir şaşkınlığa sürükledi beni, kuşkulanmadım desem yalan ama hoş bir şaşkınlığa sürükledi beni. Kimin odası yok ki? Ah, uğultuları işitir gibiyim. İki odam var, dedi. Tam kaç odanız var? dedim. İki odam bir mutfağım var, dedi. Uzam her defasında biraz daha genişliyordu, so-

nunda bir banyo bile anımsayacaktı. Gerçekten de iki odam var diyorsunuz değil mi? dedim. Evet, dedi. Yan yana mı? dedim. En sonunda gerçek anlamda bir konuşma geçiyordu aramızda. Mutfak ikisinin ortasında, dedi. Bunu neden daha önce söylemediğini sordum ona. Kendimde olmadığımı söylemek zorundayım o günlerde. Yanında kendimi iyi hissetmiyordum, ama en azından başka şeyleri, eski güvenilir şeyleri düşünmekte kendimi özgür hissediyordum; böylece yavaş yavaş sanki suyun derinliklerine iner gibi hiçliğe varıyordum. Ondan ayrılırsam bu özgürlüğümü yitireceğimi biliyordum.

Gerçekten de mutfakla birbirinden ayrılan iki oda vardı, yalan söylememişti bana. Eşyalarımı toparlayıp getirmemi istedi. Hiç eşyam yok diye yanıtladım. Eski bir evin çatısındaydık, isteyenler dağ manzarası seyredebilirdi. Bir gaz lambası yaktı. Elektriğiniz yok mu? dedim. Hayır ama gazımız ve suyumuz var, dedi. Ha, dedim, gazınız var demek ki. Soyunmaya başladı. Kadınlar ne yapacaklarını bilemediklerinde soyunurlar, kuşkusuz en akıllıca davranış da budur onlar için. Bir fili bile çıldırtabilecek bir yavaşlıkla, beni kuşkusuz iyice kızıştırmak için sona bıraktığı çorapları dışında çıkardı üzerindekileri. Gözlerinin şaşı baktığını işte o zaman anladım. Neyse ki gördüğüm ilk çıplak kadın değildi o, yanında kalabilirdim öyleyse, bomba gibi patlamayacağını biliyordum. Hâlâ görmediğim ikinci odayı görmek istediğimi söyledim ona. Görmüş olsam, yeniden görmek istediğimi söyleyecektim bu kez. Siz soyunmuyor musunuz? dedi. Yok ben öyle her zaman soyunmam, dedim. Doğruydu bu, ikide bir soyunan biri olmadım hiç. Çoğunlukla yatarken pabuçlarımı çıkarırdım, kendime uyumak için çekidüzen verirken (çekidüzen verirken!) demek istiyorum; bir de havanın ısısına göre, üstüme giydiğim giysileri de çıkardı-ğım olurdu. Bana sevimsiz gözükmemek için sırtına bir şeyler geçirdi, elinde bir lambayla yol gösterdi. Mutfaktan geçtik. Koridordan da geçebilirdik, bunun daha sonra ayırdına vardım, ama neden bilmiyorum, mutfaktan geçtik, belki bu daha kestirme olanıydı.

Odaya dehşetle baktım. Mobilyaların çokluğu akıl alır gibi değildi. Bu odayı kuşkusuz bir yerlerde görmüş olmalıydım. Bu ne odası?, diye haykırdım. Oturma odası, dedi. Oturma odasıymış. Koridora açılan kapıdan mobilyaları dışarı çıkarmaya başladım. Beni izliyordu, hüzünlüydü herhalde, neler hissettiğini bilmiyordum. Ne yaptığımı sordu bana, ama bir yanıt beklemiyordu sanıyorum. Birer birer hatta ikişer ikişer çıkararak koridorun ucundaki duvarın önüne yığdım hepsini. Büyüklü küçüklü yüzlerce parça eşya vardı, sonunda kapının önüne kadar doldurdular koridoru, odaya giriş olası değildi artık, çıkış için de aynı şey geçerliydi doğallıkla. Kapı açılıp kapanabiliyordu, içe doğru açılıyordu çünkü, ama kullanılmaz hale gelmişti. Aşağı yukarı böyleydi işte. Hiç olmazsa şapkanızı çıkarın, dedi. Şapkamdan başka bir zaman söz ederim size. Sonunda bir koltuk ve duvara çakılı raflar dışında bütün oda boşalmıştı. İlkini odanın dibine, kapının yanına kadar çektim, ikincisini de ertesi gün sökerek dışarıya, koridora, ötekilerin yanma koydum. Tuhaf bir anı, rafları sökerken, ur ya da kur gibisinden bir sözcük işittim, hangisiydi bilmiyorum, hiçbir zaman öğrenemedim bunu, anlamlarını da bilmiyordum, araştırmaya da gerek duymadım. İnsan neleri anımsıyor! Bir de aktarıyor üstelik! Her şeyi düzene koyunca, koltuğa bıraktım kendimi. Bana yardım için parmağını bile kıpırdatmamıştı. Size çarşaf ve yorgan getireyim, dedi. Ama çarşaf istemiyordum ben. Perdeyi çeker misiniz?, dedim. Pencere buzlanmıştı. Gece olduğu için beyaz etkisi yapmıyordu ama az da olsa aydınlık veriyordu. Ayaklarımı kapıya doğru uzatmama karşın bu zayıf ve soğuk ışığa katlanamıyordum. Aniden kalktım, koltuğun yerini değiştirdim, daha doğrusu, o ana kadar duvara karşı duran sırtını dışa, yüzünü de içe, duvara doğru döndürdüm. Sonra sepetine giren bir köpek gibi, arkadan içine tırmandım. Lambayı size bırakıyorum, dedi ama alıp götürmesi için rica ettim. Ya gece bir gereksinmeniz olursa? dedi. Yeniden saçma sapan şeyler üzerine tartışacağını hissediyordum. Tuvalet nerede biliyor musunuz? dedi. Haklıy-

dı, düşünmemiştim bunu. İnsanın yatağına yapması kişiyi o an rahatlatıyorsa da sonrası çekilmiyor. Bir oturak verin bana, dedim. Ama oturağı yoktu. Oturağa benzeyen delikli bir iskemlem var, dedi. Bu oturak işlevi gören iskemlenin üzerinde gururla hiç kımıldamadan oturan büyükanneyi canlandırdım usumda, hayır amacıyla yapılan satışlardan ya da bir piyangodan satın aldığı, affedersiniz, kazandığı demek istiyorum, o devre özgü bu eşyayı ilk kez kendisi kullanıyordu ya da daha çok başkaları kendisini görsün isteyerek kullanmaya çalışıyordu. Şimdi bırakalım bunları bir kenara. Herhangi eski bir kap da olabilir, dedim, dizanteriye yakalanmış değilim. Elinde yumurta biçiminde, kulplu, kapaklı bir tencereyle döndü, sapı olmadığından gerçek bir tencere denemezdi buna. Bu benim türlü kabım, dedi. Kapağa gereksinme duymuyorum, dedim. Kapağa gereksinme duymuyor musunuz? dedi. Kapak gerekli, demiş olsam, kapak gerekli mi, diyecekti o zaman da; tencereyi yorganın altına çektim, uyurken elimde bir şeyler tutmak isterim hep, bu bana güven verir ama şapkam ıslaktı hâlâ. Duvara doğru döndüm. Lambayı şöminenin üzerine bıraktığı yerden aldı, ayrıntılarla sizi aydınlatmaya çalışıyorum, gölgesi üzerimde dolaşıyordu, beni bırakıp gideceğini düşünüyordum ama ne gezer, arkalıktan aşarak eğildi bana doğru. Bütün bu gördükleriniz aile yadigârı, dedi. Onun yerinde olsam, parmaklarımın ucuna basa basa çıkardım odadan, ama yerinden kımıldamadı bile. Aşkım azalmaya başlıyordu şimdiden, önemli olan da buydu. Evet, kendimi şimdiden daha iyi hissediyordum, onun kusurları yüzünden uzun süredir yoksun kaldığım derin dalışlara, yavaş inişlere geçebilecektim yakında yeniden. Ayağımın tozuyla gelmiştim daha. Şimdi beni dışarı atmayı deneyin, dedim. Bu sözlerin anlamını, hatta çıkardıkları küçücük gürültüyü sözler ağzımdan çıktıktan birkaç saniye sonra algılayabildim. Konuşma alışkanlığım öylesine azdı ki zaman zaman ağzımdan, istencim dışında, kendiliğinden, belki dilbilgisi yönünden doğru denebilecek, ama anlamca olmasa da (incelendiğinde bir ya da

birkaç anlam taşıdıkları görülebilirdi) bir temelden yoksun tümceler dökülürdü. Ama konuştuğum süre içinde çıkardığım gürültüyü duyardım. Ama sesim bana ulaşmakta hiç bu kadar gecikmemişti. Ne olup bittiğini görmek için sırtüstü döndüm. Gülümsüyordu. Biraz sonra lambayı alarak odadan ayrıldı. Mutfaktan geçerken ayak seslerini işittim, ardından da oda kapısının üzerine kapanışını. Üzerine kapanışını mı? Sonunda tek başıma kalmıştım, sonunda karanlıktaydım işte. Bu kadarlık yeter. Tanımadığım bir ortamda bulunmama karşın güzel bir gecenin beni beklediğini düşünüyordum, ama olmadı, çok huzursuz bir gece geçirdim. Ertesi gün oldukça bitkin uyandım, giysilerim de, yorgan da darmadağınıktı, Anna yanımda yatıyordu, çırılçıplaktı doğallıkla. Nasıl da uğraşmıştı kimbilir. Türlü kabı hâlâ elimdeydi. Kullanmamıştım onu. Cinsel organıma baktım. Ah bir konuşabilseydi! Bu kadarlık yeter. Aşk gecemdi bu.

Yavaş yavaş alıştım bu evde yaşamaya. Kendisine söylediğim saatlerde yemeğimi getiriyor, arada sırada nasılım, istediğim bir şey var mı diye içeriye bir göz atıyor, günde bir kez kabı boşaltıyor, odayı da ayda bir temizliyordu. Zaman zaman benimle konuşmanın ayartıcılığına kapılmıyor değildi, ama genelde sızlanacak bir şey yoktu. Bazen odasında şarkı söylediğini işitirdim, sesi kapısından, mutfaktan, sonunda da odamın kapısından süzülerek güçsüz ama varlığından kuşku duyulmaz bir biçimde ulaşırdı bana. Belki de koridordan doğru gelirdi. Arada sırada işittiğim bu ses rahatsız etmezdi beni. Bir gün saksıda bir sümbül getirmesini istedim ondan. Getirip şöminenin üzerine koydu, döşemeyi saymazsak, üzerine bir şey yerleştirilebilecek tek yer şömineydi odamın içinde. Her gün seyrediyordum sümbülümü. Başlangıçta çok güzeldi, çiçeklenmişti bile, sonra soldu, sarkık yaprakları arasında sallanan pörsümüş bir sap kaldı geriye. Oksijen ararcasına topraktan yarı çıkan soğanı kötü kokuyordu. Anna atmak istiyordu ama ben izin vermiyordum. Başka bir tane almak istiyordu bana, ama ben başka birini istemiyordum. Beni asıl rahatsız eden,

günün ya da gecenin belli saatlerinde evi dolduran boğuk seslerle, küçük gülüş ve iniltilerdi. Artık Anna'yı hiç ama hiç düşünmüyordum, ama kendi hayatımı yaşamak için sessizliğe gereksinme duyuyordum. Havanın işlevi dünya gürültülerini oradan oraya taşımaktır, gülüşler ve iniltiler de kaçınılmaz biçimde gürültü kapsamında değerlendirilir, diye uslamlamalarda bulunsam da avutamıyordum kendimi. Hep aynı kişi miydi, yoksa birden çok muydular, karar veremiyordum bir türlü. Âşıkların gülüşleri de, inildeyişleri de öylesine birbirine benzer ki. Böylesi karmaşıklıklar dehşete düşürüyordu beni o günlerde, bu nedenle onları açıklığa kavuşturmaya çabaladıkça hep aynı yanılgıya düşüyordum. Belli belirsiz görülmüş bir gözün rengini ya da uzak bir sesin kaynağını anlamak bilisizlik cehenneminde Guidecca'ya Tanrı'nın varlığından ya da protoplazmanın oluşumundan ya da kendi varlığından daha yakındı, bu nedenle bunlara kafa yormak hiç mi hiç gerekmiyordu; tüm yaşamımı verdim bu gerçeğe ulaşmak amacıyla. Bu avunç verici sonuca varmak için bir yaşam oldukça uzun görünüyor, bundan yararlanacak zamanı kalmıyor insanın. Kendisine sorduğumda, duyduğum seslerin sırayla içeri aldığı müşterileri olduğunu açıklayarak büyük bir yardımda bulundu bana. Kalkıp anahtar deliğinden de bakabilirdim kuşkusuz, ama ne görülebilir ki bu tür deliklerden, soruyorum size. Demek yaşamınızı fahişelikle kazanıyorsunuz, dedim. Yaşamımızı fahişelikle kazanıyoruz, dedi. Onlara daha az gürültü yapmalarını söyleyemez misiniz, dedim, sanki ona inanmışçasına. Farklı bir gürültüye de varım, diye ekledim. Sevişirken böyle sesler çıkarmaları kaçınılmaz bir şey, dedi. Ayrılmak zorunda kalacağım buradan, dedim. Sandık kutusundan çıkardığı duvar halılarını hem benim hem kendi odasının kapılarına astı. Arada sırada bir yaban havucu yemem olası mı, diye sordum. Yaban havucu mu! diye bağırdı, sanki ondan bir Yahudi bebek istemiştim kıtır kıtır yemek için. Kısa bir süre sonra havuç mevsiminin biteceğini anımsattım ona, bu arada bana bunlardan tattırabilirse kendisine minnettar kalacaktım.

Yaban havuçlarını severim, tatları menekşe gibidir, menekşeleri de severim, yaban havucu gibi kokarlar. Dünyada yaban havuçları olmasa, menekşeleri sevmezdim, menekşeler de olmasa, yaban havuçlarına turp ya da şalgam kadar az ilgi duyardım. Hatta menekşelerin ve havuçların birlikte varoldukları dünyamızda onlarsız yapabilir, her ikisinden de kolayca, evet, hem de çok kolayca vazgeçebilirdim. Bir gün hamile kaldığını söyledi bana pat diye, karnındaki dört beş aylık olmuştu üstelik, bu münasebetsizliği de ben becermiştim ona bakılırsa! Yan durup karnını gösterdi. Eteğinin altına yastık gizlemediğini kanıtlamak, bir de salt soyunma zevkini tatmin etmek için soyundu karşımda. Yalnızca gaz şişkinliğidir belki, dedim, onu rahatlatmak amacıyla. Rengini unuttuğum kocaman gözleriyle, daha doğrusu kocaman gözüyle bana bakıyordu, öteki gözü sümbülden artakalanlara takılmıştı. Çıplaklığı arttıkça şaşılığı da artıyordu. Baksanıza meme uçlarım şimdiden kararmış, dedi, göğüslerine doğru eğilip. Bütün gücümü toplayıp, Düşük yapın, düşük yapın da, meme uçlarınız yeniden pembeleşsin, dedim. Bedeninin yuvarlaklığını açıkça sergileyebilmek için perdeleri açmıştı. Kayıtsız, gizemli, mağaralarla dolu dağı gördüm, sabahtan akşama kadar rüzgârın, çullukların, taş kırıcılarının uzak ve berrak çekiç seslerinden başka bir şey duymazdım orada. Gündüzleri dışarı çıkıp çalılıklar, vahşi ve kokulu katırtırnakları arasında dolaşır, gece canım isterse uzak şehir ışıklarını ve öteki ışıkları, çocukluğumda babamın öğrettiği, şimdi çabalasam belleğimde adlarını yeniden bulacağım deniz fenerlerinin, şamandıraların ışıklarını seyrederdim. O günden sonra evde her şey gittikçe kötüleşti, dayanılmaz hale geldi sonunda. Nedeni beni ihmal etmesi değildi, istese de yeterince ihmal edemezdi ayrıca, ama karnını ve memelerini gösterip her an doğurabileceğini söylediği, içinde şimdiden tekmeler savuran çocuğumuz ile sürekli işkence ediyordu bana. Eğer hoplayıp duruyorsa benden değildir, dedim ona. Bu evde pek kötü sayılmazdım, burası kesindi, koşulların mükemmel olduğu

söylenemese de, bana sağladığı üstünlükleri göz ardı edemezdim. Evden ayrılmakta duraksıyordum, yapraklar dökülmeye başlamıştı bile, kış ürkütüyordu beni. İnsan kıştan korkmamalı oysa, güzel yanları var onun da, kar ısıtır, uğultu ve gürültüyü boğar, soluk günler uzamadan sona erer. Ama o devirde toprağın, kendisinden başka bir şeye sahip olmayanlara ne kadar tatlı ve sevecen davrandığını, onun bağrında yaşayarak ne kadar çok mezar bulabileceğimizi bilmiyordum daha. Beni tüketen doğum oldu. Gürültüyle uyandım bir gün. Çok uzun yoldan gelmişti bebek! Yardımcı bir kadın vardı galiba yanında. Arada sırada ayak sesleri duyuyordum mutfakta. Kapı dışarı edilmediğim bir evi terk etmek gücüme gidiyordu doğrusu. Kanapenin arkasına tırmanıp ceketimi, paltomu, şapkamı giydim –umarım bir şey unutmadım– ayakkabılarımı bağladım, koridora bakan kapıyı açtım. Bir yığın döküntü yolumu kapatıyordu, ama üzerlerinden atlayarak, kırıp dökerek yürüdüm geçtim, çıkan gürültüye aldırmadım. Evlilik sözcüğünü kullanmıştım ama bir tür birliktelikti aslında. Gürültüden sakınmam gereksizdi, bağırtıları her şeyi bastırıyordu çünkü. İlk doğumu olmalıydı. Merdivenleri inip sokağa çıkana kadar bağırtılar izlediler beni. Evin kapısı önünde durup kulak verdim. İşitiyordum hâlâ onları. Evdeki çığlıkların varlığından habersiz olsam işitmezdim belki de. Ama haberliydim, işitiyordum bu nedenle. Nerede olduğumun tam bilincinde değildim. Yıldızlara ve burçlara bakarak Büyük ve Küçük Ayı'yı bulmaya çalıştım, ama bulamadım. Oysa orada olmalıydılar. İlk kez babam göstermişti onları bana. Ötekileri de göstermişti, ama babam yanımda olmadan, yalnız başıma kaldığımda bir tek Büyük ve Küçük Ayı'yı ayırt edebilirdim. Çığlıklarla da bir ileri bir geri, bir ileri bir geri adım atarak, şarkıyla yaptığım gibi oynamaya koyuldum, buna oyun denebilirse eğer. Yürürken ayak seslerimin gürültüsünden işitemiyordum. Ama her durduğumda, yeniden işitiyordum onları, her defasında biraz daha zayıflamış oluyorlardı, doğaldı bu, oysa bir çığlık zayıf olmuş güçlü olmuş ne fark eder ki, çığlık çığlıktır sonuçta,

önemli olan kesilmesidir. Yıllardır kesilecek diye bekledim. Artık inanmıyorum buna. Başka aşklar yaşamam gerekiyordu belki. Ama aşk bu, ısmarlama olmuyor ki.

Atılmış

Birkaç ayak merdivendi. Hem inerken, hem de çıkarken binlerce kez saymıştım basamakları, ama sayı silinmiş belleğimden. Kaldırımdaki ayağıma bir, ilk basamakta onu izleyen ayağıma iki diyerek mi sürdürmeliydim, yoksa kaldırımı saymamalı mıydım, buna karar verememiştim bir türlü. Basamakların yukarısında da aynı ikilemle boğuşuyordum. Öteki yönde de, yukardan aşağıya doğru demek istiyorum, bir şey değişmiyordu, kesinlikle abartmıyorum. Nerede başlayacağımı da bilmiyordum, nerede bitireceğimi de, işin özü bu işte. Birbirinden farklı üç sayıya ulaşıyordum böylece ama hangisinin doğru olduğunu bilmiyordum. Sayı belleğimden silinmiş derken, üç sayıdan hiçbirini anımsamıyorum demek istiyorum. Belleğimin bir yer-

lerinde gizlendiğinden zerrece kuşku duymadığım bu sayılardan birini anımsayabilsem, yalnızca onu anımsamakla kalırdım, evet, yalnızca onu, öteki ikisini bu sayıdan çıkarsayamazdım. İki sayıyı bulduğumu varsaysak bile, üçüncüsünü ele geçirmek olanaksızdı benim için. Hayır, üçünü de bilmem için üçünü de tek tek anımsamam gerekiyordu. Anılar bitiriyor insanı. Öyleyse size önemli gözüken belli şeyleri düşünmemeniz gerekiyor, daha doğrusu düşünmeniz gerekiyor, yoksa bunların belleğinizde yavaş yavaş canlanma tehlikesi beliriyor. Toparlarsak eğer, her gün, günde birkaç kez, belli anlarda düşünmelisiniz bunları, hepsi de bir sis bulutuna gömülüp tanınmaz hale gelene kadar uzun uzun düşünmelisiniz. Düzen böyle.

Aslında pek önem taşımıyor basamakların sayısı. Anımsanması gereken şey basamakların azlığıydı, bunu da tuttum belleğimde. Bir çocuk için bile yüksek sayılmazdı, her gün inip çıkarken gördüğü, bazılarının üzerinde bilye ve adını anımsamakta güçlük çekeceği başka oyunlar oynadığı öteki tanış merdivenlerle karşılaştırıldığında. Benim gibi yaşını başını almış bir adam için nasıldı, eh bunu siz değerlendirin artık.

Düşüşü önemsemiyorum bu nedenle. Kapının çarpılarak kapandığını işittim düşüşüm sürerken, rahatlattı bu beni tam düşüşümün ortasında. Demek beni sokağa çıkıp izlemeyecek, ellerinde sopalarla gelen geçenin önünde bir temiz pataklamayacaklardı. Niyetleri bu olsa, holde toplanan kalabalık dayağı keyifle izlesin ve gereken dersleri çıkarsın diye kapıyı kapatmaz, açık bırakırlardı. Öyleyse bu defalık beni dışarı atmakla yetinmiş, ileri gitmemişlerdi. Su birikintisinin içine iyice yerleşmeden önce bu uslamlamayı tamamlayacak zamanı buldum.

Bu koşullar altında hiçbir şey hemen ayağa kalkmaya zorlamıyordu beni. Dirseğimi kaldırıma dayadım, bu ayrıntıları anımsamam ne tuhaf, avucumun içini kulağıma yasladım, artık hiç de yadırgamadığım durumumu düşünmeye koyuldum. Ama yeniden çarpılan kapının zayıf ama yadsınmaz gürültüsü, daha şimdiden akdiken ve yabangülleriyle bezeli, büyüleyici bir man-

zaranın doldurduğu düşümden kopardı aldı beni; tehlikeyi yakınımda hissediyordum, ellerim kaldırıma dümdüz yapışık, kaçmaya hazırlanan dizlerim gergindi. Ama havada döne döne bana doğru süzülüp gelen şapkamdan başka bir şey değildi. Kendi tanrılarına göre çok dürüsttüler doğrusu. Bu şapkayı pekâlâ alıkoyabilirlerdi, ama onlara ait olmadığı için geri veriyorlardı bana. Ama büyü bozulmuştu.

Bu şapkayı nasıl betimlemeli? Neden diye de ekleyeyim. Başım büyümesini tamamlamış olmasa da, artık iyice büyüdüğünde, babam, Hadi oğlum, şimdi gidip şapkanı alacağız, demişti; sanki dünya kurulalı beri bu şapka kendine ayrılan bir yerde bizi bekliyordu. Dosdoğru gitti şapkayı buldu. Düşüncelerimi belirtmeye hakkım olmadı, şapkacının da. Kendi kendime sık sık sormuşumdur hep, daha o günlerde yaşlanmış, her yanı şişip morarmış babam, genç ve güzel, en azından körpe olduğum için beni kıskanıyor muydu, niyeti aslında beni aşağılamak mıydı diye. İşte o günden sonra şapkasız dışarı çıkmak yasaklandı bana, güzelim saçlarımı rüzgârda savuramayacaktım artık. Arada sırada tenha bir sokakta şapkamı çıkarır, elimde tutardım ama yaprak gibi titrerdim korkuyla. Sabah akşam fırçalamak zorundaydım onu. Her şeye karşın zaman zaman görüşmek zorunda kaldığım yaşıtlarım dalga geçiyorlardı benimle. Alaylarında şapkanın bir günahı yok, en gülünç yanımı makaraya alıyorlar doğallıkla, kaba insanlar bunlar, diyordum kendi kendime. Ruhu yalnızca kendi varlığının izine düştüğü zaman bile kıvranıp duran ben, çağdaşlarımın duyarlıktan yoksun davranışlarına şaşırıp kalmışımdır hep. Ama belki kibarlıkları böyle davranmaya itiyordu onları, kamburun koca burnuyla alay edenleri anımsasanıza. Babam öldüğünde bu şapkadan kurtulabilirdim, bir zorunluluğum kalmamıştı artık, ama yapmadım bunu. Ama nasıl betimlemeli bu şapkayı? Daha sonra, evet, daha sonra.

Ayağa kalktım ve yürümeye koyuldum. Kaç yaşındaydım, anımsamıyorum. Başıma biraz önce gelenler yaşamını etkileye-

cek, iz bırakacak şeyler değildi aslında. Ne beşik, ne de mezar gibi kalıcı olacaklardı. Daha doğrusu başka beşiklere, başka mezarlara öylesine çok benziyorlardı ki, kayboluyordum içlerinde. Ama gücüm kuvvetim yerindeydi derken abarttığımı sanmıyorum, kanımca insanın yetilerine bütünüyle sahip olması anlamına geliyor bu söylediğim. Öyle ya, sahip olmaksa sahiptim onlara. Karşıya geçtim, beni biraz önce dışarı bırakan eve doğru çevirdim bakışlarımı, ayrılırken asla geriye bakmayan ben yaptım bunu. Ne kadar da güzeldi! Pencerelerde sardunyalar duruyordu. Yıllar boyu bu sardunyalar için kafa yormuştum. Kurnazdır sardunyalar ama onlardan istediğim sonucu almayı başarmıştım sonunda. Bu evin kapısına büyük bir hayranlık duymuştum hep, birkaç ayak merdivenin üzerindeydi bu kapı. Nasıl betimlemeli onu? Yeşil renkli ağır bir kapıydı, yaz ayları yeşil beyaz yatay çizgili bir örtü geçirilirdi üzerine; güm güm vuran dökme demirden bir çekicin çıktığı bir deliği ve mektup kutusuna ait bir yarığı vardı bu örtünün; yaylı bakırdan bir levha toz, böcek ve sineklerden koruyordu kutuyu. Şimdilik bu kadar betimleme yeter de artar. Kapı aynı renkte iki sütunun arasındaydı, zil sağdakinin üzerindeydi. Perdeler gelişmiş bir beğeniyi yansıtıyordu. Bacadan yükselen duman bile, çevre evlerden süzülenlere oranla daha hüzünlü, daha mavi genişleyip dağılıyordu. Üçüncü ve son kattaki pencereme baktım, ardına kadar açılmıştı arsızca. Evde genel temizlik bütün hızıyla sürüyordu. Birkaç saat sonra pencere kapanacak, perdeler çekilecek, oda ilaçlanarak mikroptan arındırılacaktı. Tanıyordum onları. Seve seve ölebilirdim bu evde. Birden bir düş gördüm sanki, kapı açıldı ve ayaklarım dışarı çıktı.

Çekinmeden bakıyordum, perdenin ardından beni gözetlemediklerini biliyordum çünkü, oysa canları istese kolayca yapabilirlerdi bunu. Ama tanıyordum onları. Her biri kendi köşesine çekilmiş, kendi işleriyle uğraşıyordu.

Oysa hiç zararım dokunmamıştı onlara.

Doğduğum bu kenti çok az tanıyordum, yaşamımdaki ilk a-

dımlarımı da, daha sonra yolumu iyice karıştıran öteki adımlarımı (o kadar çoktular ki yitip gitmiştim karmaşalarında) da burada atmıştım. Seyrek çıkardım evden. Arada sırada pencereye yaklaşır, perdeleri aralar, dışarı bakardım. Ama hemen ardından odanın derinliklerine koştururdum, yatağım duruyordu orada. Bütün bu havayla kuşatılmış kötü hissederdim kendimi, sayısız görüntünün karmaşasında yitip giderdim. Ama o günlerde gerektiğinde eyleme geçebiliyordum. Ama gözlerimi önce bize o benzersiz yardımın geldiği göğe kaldırdım: yollar yoktu orada, bir çöldeymişçesine özgürce avarelik edebiliyor, görmenin sınırlarını saymazsak bakışlarımızı hiç engellenmeden sınırsızca dolaştırabiliyorduk. Daha gençtim o zaman, ovalarda yaşamak güzeldir düşüncesiyle tuttum Lüneburg fundalığına gittim. Ova düşlüyordum, fundalığa gittim. Çok daha yakın fundalıklar vardı ama bir ses, Size en uygunu Lüneburg fundalığı, diyordu bana. Belki de adı çekici geliyordu. Ama Lüneburg fundalığı hiç sarmadı beni, hem de hiç sarmadı. Düşkırıklığına uğrayarak döndüm geriye, aynı zamanda da rahatlamıştım. Evet, neden bilmiyorum ama düşkırıklığına uğramadım hiç, oysa ilk günlerde sık sık yaşardım bu ruh halini, aynı anda ya da kısa bir süre sonra da yadsınmaz bir rahatlama hissetmezdim üstelik.

Yoluma koyuldum. Yürüyüşüm de yürüyüştü doğrusu! Bacaklarımın alt kısmı kaskatıydı, doğa beni dizsiz yaratmıştı sanki, ayaklarım yürüyüş ekseninin iki yanına doğru inanılmaz biçimde açılıyordu. Buna karşılık gövdem, sanki ödünleyici bir düzeneğin etkisiyle, özensizce doldurulmuş bir torba gevşekliğinde, kalçaların ani darbeleriyle sarsılıyordu. Bu bozuklukları düzeltmeye çalıştım sık sık, gövdemi sertleştirip, dizlerimi bükmeye, ayaklarımı birbirine yanaştırmaya çalıştım ama beş altı adım attıktan sonra hep aynı sonuç çıkıyordu karşıma, yani dengemi yitiriyor, boylu boyunca seriliyordum yere. Yaptığına hiç dikkat etmeden, soluk alır gibi yürümeli insan, oysa ben yürüyüşüme dikkat ettiğimde, biraz önce betimlediğim bi-

çimde yürüyor, kendimi denetlemeye başladığımda da attığım birkaç düzgün adımın ardından düşüyordum. Ben de kendim gibi olmayı yeğledim sonunda. Bana kalırsa bu davranışım, kişiliğimin oluşumunu yönlendiren, doğallıkla etkiye fazlasıyla açık bulunduğum yıllarda edindiğim ve bir türlü kurtulmayı başaramadığım bir eğilimimden kaynaklanıyor az da olsa; bir iskemlenin arkasına tutunarak attığım ilk adımlardan orta son sınıfa kadar göz alabildiğince uzanan dönemden söz ediyorum. Sabahın erken saatlerinde, on on buçuk sularında her zamanki gibi altıma kaçırdıktan sonra, hiçbir şey olmamışçasına günümü sürdürmek ve bitirmek istemek gibi berbat bir huy edinmiştim o sıralarda. Pantolonumu değiştirmek ya da bana yardım etmek için kendini paralayan anneme durumu açmak düşüncesi bile nedense katlanılmazdı benim için, böylece yatana kadar donuma doldurmuş bir halde, bacaklarımı açа açа sürüklenir dururdum, yapış yapış olan kıçım yanar, ortalığa leş gibi kokular yayılırdı. İşte sakınımlı yürüyüşümde göze çarpan bacakların gergin ve geniş devinileri, gövdenin umutsuz salınımları bu nedenleydi kuşkusuz, çevremdekileri kandırmak içindi, kaygılardan arınmış, sevinç ve coşku dolu olduğumu göstermek ve kalıtsal romatizmama bağladığım katı ve bükülmezliğim konusundaki açıklamaları inanılır kılmak içindi. Gençlik ateşinden yana payıma ne kadar düştüyse, tükendi vaktinden önce, ekşi, kuşkulu birine dönüştüm; hep gizlenecek yerler, yatay konumlar peşindeydim. Gençliğe özgü umarsız çözümler, hiçbir şey açıklamıyor bunlar. Hiç tedirginliğe kapılmadan düşünelim ince ince, sis öyle kolayca kalkmayacak.

Hava güzeldi. Kaldırıma olabildiğince yanaşık ilerliyordum sokakta. Harekete koyulduğumda en geniş kaldırım bile dar geliyor bana, tanımadığım insanlara rahatsızlık vermekten tiksiniyorum. Bir polis memuru durdurdu beni, Yol taşıtlara, kaldırım yayalara ayrılmıştır, dedi. Tevrat'tan bir alıntıydı sanki. Özür niyetine bir şeyler mırıldanıp kaldırıma çıktım yeniden, dile getirmekte güçlük çekeceğim bir dağınıklıkta yirmi adım daha ilerle-

dim; bir çocuğu ezmemek için kendimi yere atmak zorunda kaldığım ana kadar sürdü bu. Ziller takılı küçük bir koşum takımı vardı üzerinde, anımsıyorum bunu, kendini bir midilli ya da bir katana sanıyordu herhalde, neden olmasın. Zevkle ezerdim onu, çocuklardan nefret ederim, üstelik ona böylece yararım da dokunmuş olurdu ama misilleme yapmalarından korkuyordum. Herkes hısım akraba, umudunuzu kıran da bu oluyor. İşlek sokaklarda bu pis küçük yaratıklara arabaları, çemberleri, emzikleri, kaydırakları, minik otomobilleri, şekerleri, nineleri, dedeleri, dadıları, balonları ve bütün pis küçük mutluluklarına katkıda bulunan her neyse işte, onlar için özel yollar düzenlenmeli bence. Düştüm böylece, düşüşüm sırmalar ve danteller kuşanmış, en azından yüz kilo ağırlığında yaşlı bir kadını da beraberimde sürükledi. Bağırtıları nedeniye kısa sürede bir kalabalık toplandı başımıza. Kalçası kırılmıştır diye umutlanmıştım iyice, yaşlı kadınların kalçası kırılır kolayca, ama daha kötü olsunlar, daha da kötü. Karışıklıktan yararlanıp, bağıra çağıra, anlaşılmaz lanetler yağdıra yağdıra kaçmaya çalıştım, sanki kurban benmişim gibi; kurban bendim aslında, ama kanıtlayacak durumda değildim bunu. Linç etmiyorlar bebeleri, her ne yapsalar daha baştan aklanıyor onlar. Ben zevkle yapardım bunu, elimi sürerdim demiyorum, hayır, sertlik yanlısı biri değilim kesinlikle, ama ötekileri cesaretlendirir, iş bitince içki ısmarlardım onlara. Ama fırtınaya yakalanmışçasına yola koyulduğumda yeniden bir polis memuru durdurdu beni, tıpatıp ilkine benziyordu, öyle ki aynı kişi miydi diye sordum kendime. Kaldırımın insanların ortak malı olduğunu anımsattı bana, açıktı, bu ulama girmiyordum ben. Suya inmemi mi önerirsiniz? dedim, bir an bile Heraklitos'u düşünmeden. Nereye inerseniz inin ama her yeri tek başınıza işgal etmeyin, dedi. Madem adam gibi bir yerden bir yere gidemiyorsunuz, evinizde kalsanız daha iyi olmaz mıydı?, dedi. Ben de aynı duyguları paylaşıyordum. Ayrıca benim bir evim olduğunu düşünmesi de çok hoşuma gitmişti. Bir cenaze alayı geçti o sırada, bazen geçer ya. Şapkaların dalgalandığını, binlerce

parmağın kıpırdadığını gördüm aynı anda. Beni ıstavroz çıkarmaya zorlasalar, seve seve çıkarırdım doğrusu: burun, göbek, sol meme ucu, sağ meme ucu. Ama onlar özensiz ve yabanıl dokunuşlarla ıstavroz çıkardıkça, ölü, dizleri çenesinin altında, elleri herhangi bir konumda külçe gibi yatan, saygınlıktan uzak birine dönüşüyordu. En ateşlileri yerlerinde kımıldamadan durdu, dudaklarından mırıltılar döküldü. Polise gelince, gözleri yumulu, eli kepinde dondu kaldı. Cenazeye gelen faytonların içinde coşkuyla konuşan insanlar görüyordum bulanıkça, ölü bay ya da bayanın başından geçmiş olayları anlatıyorlardı herhalde. Ölünün erkek ya da kadın oluşuna göre cenaze arabasının farklı düzenlendiğini işitmiştim bir yerlerde, ama farkı oluşturan neydi, bir türlü öğrenememiştim bunu. Atlar osuruyor ve sıçıyorlardı, panayıra gidiyorlardı sanki. Diz çökmüş kimse görmedim.

Ama bizim ülkemizde son yolculuk çabuk tamamlanır, adımlarınızı ne kadar sıklaştırırsanız sıklaştırın, hizmetçilerin bindiği son fayton önünüzden geçip gitmiştir bile, dinlenme sona ermiş, herkes kendi işine koyulmuştur, yeniden kendi başınıza kaldınız işte. Böylece üçüncü kez durdum, kendi isteğimleydi bu defaki; bir faytona attım kendimi. Biraz önce gördüğüm, hararetle tartışan insanlarla tıka basa dolu faytonlar beni çok etkilemiş olmalıydı. Yayları üzerinde sallanan, zıplayıp duran, küçücük pencereli, kocaman bir kara kutuydu, bir köşesine büzülüp kalıyordunuz, içerisi havasızlıktan kokuyordu. Şapkamın tavana değdiğini hissediyordum. Kısa bir süre geçince eğildim ve camları kapadım. Sonra sırtımı gidiş yönüne vererek oturdum yeniden. Dalmak üzereyken biri seslendi, sıçradım yerimden, arabacıydı. Camdan sesini duyurmaktan umudu kesmiş, kapıyı açmıştı. Bıyıklarını görüyordum yalnızca. Nereye?, dedi. Sırf bunu sormak için inmişti yukardaki yerinden. Bense kendimi daha şimdiden uzaklarda sanıyordum. Belleğimi zorlayıp bir sokak ya da anıt adı aradım. Faytonunuz satılık mı?, dedim. Atı istemiyorum, diye ekledim. Atı ne

yapacaktım sanki? Peki faytonu ne yapacaktım? İçinde yan gelip yatacak mıydım? Yemeğimi kim getirecekti? Hayvanat bahçesine, dedim. Her başkentte bir hayvanat bahçesi bulunur çünkü. Çok hızlı gitmeyin, diye ekledim. Güldü. Hayvanat bahçesine çok hızlı gidebileceğini düşünmem hoşuna gitmiş olmalıydı.Ya da faytonsuz bir yaşam düşüncesi. Ya da gülmesinin nedeni yalnızca bendim, binişimle birlikte faytonu dönüşüme uğratan kişiliğimdi; öyle ki arabacı beni içerde kafam tavanın gölgelerinde kaybolmuş, dizlerim pencereye dayalı gördüğünde, Benim faytonum mu bu, gerçekten bir fayton mu bu, demişti kendine. Hemen atına bir bakış fırlatıp, rahatlamıştı. Ama insanın kendisi neden güldüğünü bilebilir mi hiç? Gülüşü kısa sürdü, benimle ilişkili olmadığını gösteriyordu bu da. Kapıyı kapadı, yeniden yerine tırmandı. Çok geçmeden at yola koyuldu. Evet, size tuhaf gözükse de azıcık param vardı o günlerde. Bu küçük tutar, babamın ölümünden sonra koşulsuz bıraktığı bir armağandı bana, acaba hâlâ çalınmadı mı diye merak ediyorum. Sonra tükenmişti paracıklarım. Oysa yaşamım sürüyordu, kendimce, dilediğimce sürdürmeye çalışıyordum yaşamımı. Saltık satın alma olanaksızlığı diye tanımlayabileceğimiz bu durumun getirdiği en büyük kötülük sizi kıpırdamaya zorlaması oluyor. Örneğin, barındığınız yere zaman zaman yiyecek bir şeyler getirtmeniz pek olası değil parasız kaldığınızda. En azından haftada bir gün dışarı çıkmak, kıçınızı kıpırdatmak zorunda kalıyorsunuz bu nedenle. Bir adresinizin de olması kolay değil bu koşullarda, kaçınılmaz bir şey bu. Beni ilgilendiren bir iş için arandığımı bir süre gecikmeyle öğrendim bu nedenle. Hangi yolla anımsamıyorum. Gazete okumuyordum o yıllarda, kimseyle de konuşmuyordum, üç dört kez yiyecek maddeleri konusunda konuşmuş olabilirim belki. Neyse, şu ya da bu biçimde durumu öğrenmiş olmalıyım sonunda, yoksa avukat Bay Nidder'in karşısına çıkamazdım asla, insanın bazı adları unutamaması ne tuhaf, o da kuşkusuz buyur edemezdi beni. Kimliğimi saptadı. Biraz zaman aldı bu. Şapkamın içine kazılı olan a-

dımın madeni baş harflerini gösterdim ona, bu bir şey kanıtlamasa da olasılıkları artırıyordu yine de. İmzalayın, dedi. Silindir bir cetvelle oynuyordu elinde, bir sığırı bile öldürebilirdiniz bununla. Sayın, dedi. Genç bir kadın kuşkusuz tanık olarak izliyordu bu konuşmayı, parayla tutulmuştu belki de. Para tomarını cebime sokuşturdum. Doğru değil bu yaptığınız, dedi. Ben imza atmadan önce saymamı istemesi gerekirdi diye düşündüm birden, böylesi daha tutarlıydı. Gerektiğinde sizinle nasıl ilişki kurabilirim? dedi. Merdivenden inerken aklıma bir şey geldi. Paranın nereden geldiğini öğrenmek için hemen yukarı çıktım, Bunu bilmek hakkım, diye ekledim. Belleğimden silinmiş bir kadın adı söyledi. Beni daha kundaktayken, dizlerine yatırmış, sevip okşamıştı belki de. Bazen bu kadarı da yetiyor. Kundakta diye yineliyorum bir kez daha, sonrası sevip okşamalar için çok geçti çünkü. İşte bu paranın sayesinde sıfırı tüketmemiştim öyleyse. Ama tüketmek üzereydim. Yaşamımın kalan yıllarını göz önüne aldığımda yok denecek kadar az bir paraydı, karamsarlığımın beni yanılgıya düşürmediğini sanıyorum.

Şapkamın yanı başına, bölmenin üzerine vurdum yumruğumla, hesaplarım doğruysa arabacının tam sırtına geliyordu. Kaplamadan bir toz bulutu yükseldi. Cebimden bir taş çıkarıp, arabacı durana kadar taşla vurdum. Birçok araba gibi dururken yavaşlamaması, bir anda zınk diye durması çekti dikkatimi. Bekliyordum. Fayton zangır zangır sallanıyordu. Arabacı yukarıda oturduğu yerde, kulaklarını dört açmıştı herhalde. At gözlerimin önündeydi sanki. Kısa molalardaki sümsük hali yoktu üzerinde, canlı gözüküyordu, kulaklarını dikmişti. Pencereden dışarı baktım, yeniden yola koyulmuştuk. Araba yeniden durana kadar bölmeyi yumruk yağmuruna tuttum. Arabacı söve söve indi yerinden. Kapıyı açmasını engellemek için kapadım camı. Hadi daha çabuk, daha çabuk. Yüzü iyice kızarmıştı, mora çalıyordu. Ya öfkedendi ya da yediği rüzgârdan. Faytonu gün boyu kiraladığımı söyledim ona. Saat üçte bir cenazem var, di-

ye yanıtladı. Ah şu ölüler. Düşüncemi değiştirdiğimi, artık hayvanat bahçesine gitmek istemediğimi söyledim ona. Hayvanat bahçesine gitmeyelim, dedim. Hayvanı nedeniyle, uzak olmamak koşuluyla nereye gidersek gidelim bir şey değişmeyeceğini söyledi. Bir de ilkel toplumların konuştukları dillerin kendine özgü yanlarından söz ederler bize. Bir aşevi bilip bilmediğini sordum ona. Benimle birlikte yersiniz, diye ekledim. Bu tür yerlerde, yanımda mekânı tanıyan biri olsun isterim. Her iki yanına eşit uzunlukta birer sıranın yerleştirildiği uzun bir masa vardı. Masada karşıma oturup, yaşantısından, karısından, hayvanından, sonra yine yaşantısından, kişiliğinin özellikle iyice zorlaştırdığı yaşantısından söz etti. Her türlü hava koşulunda gün boyu dışarda olmanın anlamını kavrayıp kavrayamadığımı sordu bana. Günlerini, duran faytonlarının içinde, sıcakta, bir müşterinin gelip de kendilerini uyandırmasını bekleyerek geçiren faytoncuların hâlâ varolduğunu öğrendim. Ama çağdışı bir davranıştı bu, çağımızın insanı gün sonunda iyi para kazanmak istiyorsa başka yöntemler kullanmalıydı. Kendi durumumu anlattım ona, neler yitirdiğimi, nelerin peşinde koştuğumu anlattım. İkimiz de anlamak için, anlatmak için elimizden geleni yapıyorduk. Odamı yitirmiş olduğumu, başka bir odaya gereksinme duyduğumu anlıyordu ama gerisi girmiyordu kafasına. Möbleli bir oda aradığım düşüncesine saplanmıştı, başka bir şey anlamak istemiyordu nedense. Cebinden önceki akşamın ya da daha önceki akşamın gazetesini çıkardı, eli titreyerek koşuların sürpriz atlarını işaretlediği aynı küçücük kalemiyle beş ya da altısının altını çizdiği küçük ilanlar bölümünü yeniden gözden geçirmeye koyuldu. Kuşkusuz kendini benim yerine koyarak çiziyordu altını çizdiklerini, ya da hayvanı yüzünden hep aynı mahallede bulunanları işaretliyordu. Odamda eşya adına yatak dışında bir şey istemediğimi, ayaklarımı uzatmak için katlanabileceğim komodin dışında bütün eşyaları dışarı çıkaracağımı söylesem çok şaşırırdı kuşkusuz. Üçe doğru atı uyandırıp yola koyulduk yeniden. Arabacı yukarıya, yanına oturmamı önerdi a-

ma bir süredir faytonun içini düşlüyordum, içeri geçtim yeniden. Adamın altını çizdiği adresleri birbiri ardından, umarım yöntemlice, dolaştık. Kısa kış günü sona eriyordu. Tanıdığım yalnızca bu günler diyorum bazen kendime, özellikle de gecenin gelişiyle süpürülüp atılan şu büyüleyici an. Altını çizdiği, daha doğrusu herkesin yaptığı gibi yanına çarpı koyduğu adresler işe yaramaz çıktıkça çapraz bir çizgiyle karalıyordu üzerlerini. Daha sonra gazeteyi gösterdi bana, aradığım yerlere bir kez daha gitmemem için yanımda taşımamı öğütledi. Kapalı pencerelere, faytonun gıcırtılarına ve trafiğin gürültüsüne karşın yukardaki yerinde tek başına şarkı söylediğini duyuyordum. Cenaze törenine yeğlemişti beni, sonsuza kadar unutmayacaktım bunu. Yiğidinden uzağa düştü kadın, söylediği şarkıdan anımsadığım sözler bu kadarcıktı. Her duruşunda yerinden iniyor, benim de inmem için yardım ediyordu. Gösterdiği kapıyı çalıyor, arada sırada da evin içinde kayboluyordum. İyi anımsıyorum, bunca zamandan sonra kendimi bir evin içinde hissetmek tuhaflaştırmıştı beni. Kaldırımda beni bekliyor, faytona çıkmama yardım ediyordu. Usanmaya başlamıştım bu arabacıdan. Yerine tırmanıyor ve yeniden yola koyuluyorduk. Belli bir anda, şöyle bir şey oldu. Durdu. Uyuşukluğumdan sıyrılıp iniş durumuna geçtim. Ama kapıyı açıp kolunu uzatmaya gelmedi yanıma, ben de yalnız başıma inmek zorunda kaldım. Lambalarını yakıyordu. Severim gaz lambalarını, yıldızları saymazsak, mumlarla birlikte tanıdığım ilk ışıklar olmasına karşın. İkinci feneri ben yakabilir miyim, diye sordum ona, ilkini kendisi yakmıştı çünkü. Kibrit kutusunu uzattı, menteşelerinin üzerinde duran küçük yuvarlak camı açtım, yaktım, fitil küçücük yuvasında, rüzgârdan korunaklı, rahatça ve ışıl ışıl yanabilsin diye kapadım bir anda. Bu sevinci yaşadım. Bu lambaların ışığında ancak atın bedeninin genel hatlarını seçebiliyordum, ama başkaları uzaktan, havada yavaşça ilerleyen iki sarı leke görüyordu. Araba döndüğünde, duruma göre şişkin bir dörtgen biçiminde, kırmızı ya da yeşil bir göz görülüyordu; cam gibi

parlayan ışıklı ve keskin bir göz.

Son adrese de bir göz attıktan sonra, arabacı beni rahat edebileceğim, tanıdığı bir otele götürmeyi önerdi. Arabacı, otel, inandırıcı geliyor bana bütün bunlar, gerçeğe çok yakın geliyor. Onun aracılığıyla gideceğim için krallar gibi ağırlanacaktım orada. Her türlü kolaylık elinizin altında, dedi göz kırparak. Bu konuşmayı, biraz önce çıktığım evin önüne, kaldırıma yerleştiriyorum. Lambanın altında atın çökük ve nemli böğrünü, arabanın kapı kolunda arabacının yün eldivenli elini anımsıyorum. Faytonun tavanı boynumla aynı yükseklikteydi. Bir tek atalım," dedim arabacıya. At gün boyu ne bir şeyler yemiş ne de su içmişti. Arabacıya bunu anımsattığımda, atının günde bir kez, o da ahırına döndüğünde karnını doyurduğunu söyledi. Hayvan iş sırasında azıcık bir şeyler yese, bu bir parça şeker ya da elma bile olsa, karnına ağrılar girer, bağırsakları bozulur, yığılır kalırdı olduğu yere, belki de ölebilirdi kimbilir. Bu nedenle atının yanından uzaklaştığında, yufka yürekli insanların kurbanı olmasın diye, bir kayışla bağlamak zorunda kalıyordu hayvanın çenesini. Birkaç kadehin ardından arabacı evlerine davet etti beni, kendisini ve karısını onurlandırmamı, geceyi evlerinde geçirmemi istedi. Uzak değildi evi. Bütün bu olanları, zamanın getirdiği soğukkanlılıkla değerlendirip, arabacının bütün gün boyunca kendi evinin çevresinde dolanıp durduğu sonucuna varıyorum. Bir avlunun arkasındaki bir ahırın üzerinde oturuyordu. İyi bir mekândı, benim için yeterliydi. Beni inanılmaz büyüklükte bir kıçı olan karısıyla tanıştırıp, ayrıldı yanımızdan. Kadın çok tedirgin görünüyordu benimle yalnız başına kaldığında. Onu anlıyordum, ben kafamı hiç takmam bu gibi durumlara. Bitmesinin de, sürmesinin de bir anlamı yok bunun. Bitsin öyleyse. Ahıra inip, orada uyuyacağımı söyledim. Arabacı karşı çıktı. Ben direttim. Başımın üzerindeki bir sivilceyi gösterdi karısına, kibarlık olsun diye şapkamı çıkarmıştım çünkü. Aldırsa iyi olur, dedi karısı. Arabacı kendisini kabızlıktan kurtaran, çok saygı duyduğu bir doktorun adını verdi.

Ahırda yatmak istiyorsa, bırak ahırda yatsın, dedi karısı. Arabacı masanın üzerinde duran lambayı aldı, ahırın merdivenlerini önümde inmeye koyuldu, küçük tahta bir merdivendi bu, kadın karanlıkta kalmıştı. Yere bir köşeye, samanların üzerine bir at örtüsü serdi, gece gereksinme duyarım diye de bir kutu kibrit bıraktı. Atın bu arada ne yaptığını anımsamıyorum. Karanlıkta uzanmış yatmıştım, su içen atın çıkardığı gürültüyü duyuyordum, çok kendine özgü bir gürültüydü bu, farelerin ani koşuşmalarını, yukarıda beni çekiştiren arabacı ve karısının boğuk seslerini de duyuyordum. Kibrit kutusunu elimde tutuyordum, ancak özel yüzeylerde yanabilen kocaman bir kutu kibritti bunlar. Gece kalktım, yaktım bir tane. Kısacık süren alevi faytonun yerini saptamamda yardımcı oldu bana. Ahırı ateşe verme isteği doğdu içimde, sonra söndü. Faytonu karanlıkta buldum, kapısını açtım, fareler fırladı dışarı, içine tırmandım. Yerleşmeye çalışırken faytonun dengede durmadığını fark ettim, kaçınılmazdı bu, okları yere dayalıydı çünkü. Canıma minnetti, ayaklarımı karşı sıraya, başımdan yukarıya uzatıp, arkama yaslanabilecektim böylece. Gece boyunca birçok kez atın burnundan soluyarak, camdan bana baktığını hissettim. Koşum takımları çözülmüş olduğuna göre faytonda bulunuşum tuhafına gidiyor olmalıydı. Örtüyü yanıma almayı unuttuğum için üşüyordum ama kıçımı kaldırıp da arayacak halim yoktu doğrusu. Faytonun penceresinden gittikçe daha belirgin biçimde görüyordum ahırın penceresini. Faytondan indim. Ahır öyle karanlık değildi artık, yemliği, asılı koşum takımlarını, başka ne vardı, kovaları, fırçaları az çok seçebiliyordum. Kapıya gittim ama açamadım. At gözlerini ayırmıyordu benden. Hiç uyumazlar mı atlar? Bence arabacının, atı örneğin yemliğe bağlaması gerekirdi. Bu nedenle pencereden çıkmak zorunda kaldım. Kolay olmadı. Ama kolay olan ne? Önce başımı geçirdim, ellerimi avlunun zeminine dayadım, bacaklarım çerçevenin arasına sıkışıp kalmış debeleniyordu. Kurtulmak amacıyla iki elimle asıldığım ot tutamlarını anımsıyorum. Önce paltomu çıkarıp pencereden dışarı

atmalıydım, doğrusu buydu, ama bunu düşünebilmek için de kafa gerekirdi. Avluya çıkar çıkmaz aklıma bir şey geldi. Yorgunluk işte. Kibrit kutusunun içine bir banknot sokuşturdum, avluya çıktım yeniden, kutuyu biraz önce çıktığım pencerenin pervazına bıraktım. At penceredeydi. Ama sokakta birkaç adım attıktan sonra avluya geriye döndüm, aldım paramı. Kibritleri bıraktım, benim değildi. At hâlâ penceredeydi. Bıkmıştım bu attan, usanmıştım. Gün ağarmaya başlamıştı. Nerede olduğumu bilmiyordum. Olabildiğince erken aydınlanabilmek amacıyla güneşin yükseleceği yeri kestirip, doğuya doğru ilerledim. Deniz ya da çöl ufku olsun isterdim karşımda. Sabah dışarda olduğumda karşılamaya çıkarım güneşi, akşam dışarda olduğumda, ardına düşerim güneşin, kendimi ölülerin arasında bulana kadar izlerim onu. Bilmiyorum neden anlattım bu öyküyü. Başka bir öykü de anlatabilirdim. Belki başka bir defasında başka birini anlatabilirim kimbilir. Sizler de ne kadar birbirine benzediğini görürsünüz bunların.

Yatıştırıcı

Bilmiyorum ne zaman öldüğümü. Hep yaşlı öldüm gibi geliyor bana, doksanımdaydım galiba, bitmek bilmiyordu yaşamım, tepeden tırnağa kanıtlıyordu bedenim bunu. Ama uzak yeryüzünde aylak yaşamaya başladığımdan bu yana nice baktığım gökyüzünün bütün ışıklarıyla üzerime çullandığı bu akşam, buz kesmiş yatağımda yapayalnız yatarken, günden de, geceden de daha yaşlı olacağım duygusu var içimde. Çünkü çürüyüşümü dinlemek de, kalbin kıpkırmızı derinliklere yuvarlanmasını, körbağırsağın çeperlerinde ezilmesini beklemek de, kafamda ağır ağır cinayetler işlemek de, beton direklere saldırmak da, cesetlerle sevişmek de bu akşam çok korkutuyor beni. Bu nedenle bir öykü anlatacağım kendime, bir öykü daha anlatmaya

çalışacağım, kendimi yatıştırmak amacıyla; işte orada yaşlı olacağım, düştüğüm ve yardım istediğim, yardımın geldiği günden de yaşlı olacağım duygusu var içimde. Peki ölümümden sonra yeniden yaşama dönmem olası mı bu öyküde? Hayır, ölümümden sonra yeniden yaşama dönme düşüncesi uygun görünmüyor bana.

Kimsecikler yoktu yanımda, neden kımıldamıştım öyleyse. Dışarı mı atıyorlardı beni? Hayır, kimsecikler yoktu yanımda. Konserve kutularıyla kaplı küçük bir mağara görüyorum. Kırsal bölgede değilim oysa. Kentin yakınlarında, bir tarlada bulunan yıkıntılar olmalı bunlar, bir çılgınlığın yıkıntıları, tarlalar duvarlarımıza, onların duvarlarına kadar uzanıyordu çünkü, inekler de surların içinde barınıyordu geceleri. Bozgunum süresince öylesine çok sığınak değiştirdim ki mağaralarla yıkıntıları birbirine karıştırıyorum artık. Ama kent hep aynı kentti. Sık sık bir düşte gezdiğiniz doğrudur, evler ve fabrikalar karartır havayı, tramvaylar geçer, otlarlarla ıslanan ayaklarınızın altında kaldırım taşları belirir aniden. Çocukluğumun kentini tanıyorum yalnızca, ötekini de görmüş olmalıyım ama inanasım gelmiyor buna. Bütün söylediklerim sıfırlanıyor, geride bir şey kalmıyor dediklerimden. Karnım mı açtı yalnızca? Hava mı ayartıyordu beni? Tam istediğim gibi bulutlu ve serin bir havaydı ama evden çıkmam için yeterli değildi bu. İlk denememde yerimden kalkamadım, ikincisinde de öyle diyelim, ama bir kez ayağa dikilip de duvara yaslandığımda, bu konumda kalabilecek miyim diye sordum kendime, ayakta duvara dayalı konumda demek istiyorum. Dışarı çıkıp yürümem olanaksızdı. Her şey sanki dün olmuş gibi anlatıyorum. Dün yakın geçmiş aslında, ama yeterince yakın değil. Bu akşam anlattıklarım, bu akşam, bu saatlerde geçiyor çünkü. Bu haydutların arasında, bu dehşetli yörede bulunmuyorum artık, uzakta sığınağımdayım; ellerim birbirine kenetli, başım önde, zayıf, soluk soluğa, dingin ve özgürüm, hesaplarım doğruysa eğer, hiç olmadığım kadar yaşlıyım. Yine de öykümü sanki bir söylen, ya da eski bir masalmışçasına, geçmiş

zaman kipinde anlatacağım, bu akşam başka bir yaşa gereksinme duyuyorum çünkü, şu anki halim hangi yaşın ürünüyse eğer, başka bir yaşım olsun istiyorum.

Ama yavaş yavaş dışarı çıktım ve ağaçların, evet, evet, şu güzelim ağaçların arasında kısa adımlarla yürümeye başladım. Yabanıl bir bitki örtüsü kaplamıştı geçmiş günlerin yollarını. Soluklanmak için ağaç gövdelerine dayanıyor, ya da bir dala tutunarak öne çekiyordum kendimi. Son geçtiğim yerden hiçbir iz kalmıyordu. D'Aubigné'nin ölümsüzleştirdiği kuruyan meşelerdi bunlar. Küçük bir koruluktu. Azalan ve dağılan yeşil bir ışık, koruluğun sınırlarının yakınlarda olduğunu fısıldıyordu. Evet, bu küçük korunun neresinde durursanız durun, onun zavallı gizlerinin en derinliklerinde bile olsanız, bilmem hangi budala sonsuzluğun müjdecisi, şu gittikçe soluklaşan ışığın zayıf parıltısını görebilirdiniz her köşesinden. Çok acı çekmeden, birazcık çekerek, ölmeye değer bence. Kör gökyüzünün altında, oyulacak gözleri kendi elleriyle kapamak, sonra kargaları yanıltmamak için çabuk tarafından leşe dönüşmek. İşte suda boğularak ölmenin üstünlüğü, üstünlüklerinden biri bu, yengeçler asla erken çöreklenmez başınıza. Ama tuhaf bir şey, çevresini kuşatan hendeği dalgın dalgın aşıp da bu korudan çıktığımda, acımasızlığı, güleryüzlü bir acımasızlığı düşünmeye başladım aniden. Önümde akşam çiği ya da az önce yağan yağmurdan sırılsıklam olmuş, yemyeşil bir çayır uzanıyordu, benzersiz bir çayırdı belki, kimin umurunda. Bu çayırın ötesinde, bir yol, ardından bir tarla, en sonunda da manzarayı kapayan surlar olduğunu biliyordum. Bu kocaman ve girintili çıkıntılı surlar kendilerinden biraz daha aydınlık göğün üzerinde bir karaltı halinde belirdiklerinde yıkıntı gibi durmasalar da, ben öyle olduklarını biliyordum. Gözlerimin önünde boş yere sergilenen sahne buydu işte, tanıdığım ve tiksindiğim görüntülerdi. Kahverengi takım elbiseli, kel kafalı bir adam görüyordum, ağzı iyi laf yapıyordu. Bir fiyaskonun güldürücü öyküsünü anlatıyordu. Hiçbir şey anlamıyordum. Salyangoz ya da sümüklü böcek gibi

bir sözcük söyledi, herkesin çok hoşuna gitti bu. Olasıysa, kadınlar eşlerinden daha çok eğleniyor görünüyordu. Tiz kahkahaları alkışları bastırıyor, alkışlar dindiğinde tek tük yükselen gülüşler nedeniyle bir sonraki öykünün başı duyulmuyordu. Akılları belki de yanlarında oturan penise takılıyordu kimbilir; bu hoş sahilden güldürü fırtınasının ortasına neşeli çığlıklarını fırlatıyorlardı, ah ne yetenekli adam. Ama bu akşam ben bir şeyler yaşamalıyım, bedenim, bir şey tanımamış ya da çok az şey tanımış, bir şey görmemiş, birini sevmemiş, bir şey işitmemiş, aynalar gibi sırlanmış (aynalar, düz, eğri, büyülten, küçülten aynalar eğer sırlanmasa parçalanır ve görüntülerinin karmaşasında yitip giderlerdi çünkü), ama kötü sırlanmış evreninde bedenim bir şeyler yaşamalı, söylenlerde ve dönüşümlerdeki gibi. Evet, bu akşam, ben küçükken, babamın da sağlığı yerindeyken, yıllar boyunca her akşam, beni yatıştırmak için okuduğu öyküdeki gibi olması gerekiyor bu akşam; bir fener bekçisinin oğlu olan Joe Breem ya da Breen adındaki birinin maceralarıydı diye anımsıyorum öyküyü, gerisi silinmiş belleğimden, çocuk on beş yaşlarında, güçlü, adaleli biriydi, tanımlama aynen böyleydi işte, dişlerinin arasında bir bıçak, bir köpekbalığının peşinden millerce yüzmüştü bir gece, nedenini bilmiyorum, belki de sırf kahramanlık olsun diye yapmıştı bunu. Bu öyküyü bana anlatmakla da yetinebilirdi, ezbere biliyordu baştan sona, ben de biliyordum, ama yatıştırmazdı bu beni, her akşam okuması gerekiyordu ya da sayfaları çevirerek, artık benimle özdeşleşmiş olan resimleri, her akşam hep aynı resimleri, ben omuzuna dayanıp da uyuyana kadar bir yandan açıklayıp, okur gibi yapması gerekiyordu. Metinden bir satır atlasa, iş giysileri içinde rahatlamak için düğmelerini çözdüğü pantolonundan ve yün yeleğinden taşan koca göbeğine vururdum küçücük yumruklarımla. Şimdi yola koyulma, mücadele ve belki de dönüş sırası bende, bu akşam dönüştüğüm bu ihtiyarda; babamın ulaştığı yaşı da, benim ulaşacağım yaşı da gerisinde bırakmış bu ihtiyarda. Küçük, gergin ama aynı anda

güçsüz adımlarla geçtim çayırı, elimden bu kadarı geliyordu. Son geçişimden hiçbir iz kalmıyordu, son geçişim uzun zaman önceydi. Ezilen küçük fidanlar, havaya ve ışığa gereksinme duydukları için hemen doğrulur, kırılanların yerine yenileri biter kısa sürede. Kente Çobanlar Kapısı denilen yerden girdim, çarmıha gerilmişçesine uçan ilk yarasaların dışında kimseyi görmedim, adımlarımdan, göğsümde çarpan kalbimden ve kemerin altından geçerken de bir baykuş ulumasından başka gürültü işitmedim, bu hem çok yumuşak, hem de çok yabanıl çığlık, sorulu yanıtlı çağrılarıyla, geceleri, küçük koruluğum ve çevresinden kulübeme bir alarm çanı gibi tınılardı. Terk edilmiş görünümüyle kent, içine girdikçe daha çok çarpıyordu beni. Dükkânlar kapalı olmasına karşın, her zamanki kadar, hatta her zamankinden fazla aydınlatılmıştı. Ama vitrinlerin ışıkları yanıyordu, kuşkusuz müşteri tavlamak, onlara, Hey şuna bak, ne güzel, hem de çok ucuz, yarına eğer hayatta kalırsam eğer, uğrar alırım, dedirtmek içindi bu. Yahu bugün Pazar, diyecektim az kalsın. Tramvaylar da, otobüsler de çalışıyordu, ama sayıları çok azdı, ağır ağır, bomboş, gürültüsüzce ilerliyorlardı su altındaymışçasına. Tek bir at görmedim! Bin dokuz yüzlü yıllarda otomobil yarışçılarının giydiği türden, yakası kadifeli, uzun, yeşil, babamdan kalan palto vardı üzerimde, ama o gün kolları olmadığı için, palto demek doğru değildi ona. Ama üzerimde taşıdığım hep aynı ağır kütleydi, ısıtmayan, etekleri yerleri süpüren, kazıyan demek daha doğru olacak; paltom öylesine sertleşmiş, ben de öylesine küçülmüştüm ki. Bu ıssız beldede neler olacak, neler gelecekti başıma? Ama perdeleri ardına gizlenip sokağı izleyen, ya da odanın bir köşesine çekilmiş, başları ellerinin arasında düş kuran insanlarla dolup taştığını hissediyordum evlerin. Şapkam yukarıda, en tepede, hep aynı şapkamdı, daha ötesine gidemiyordum. Kenti bir uçtan bir uca geçtim, nehri ağzına kadar izleyerek denize vardım. Geri döneceğim deyip duruyordum hiç inanmadan. Limana demir atmış, dalgakırana halatlarla bağlı duran gemiler her zaman-

kinden az görünmüyordu bana, her zamanki durumdan sanki çok haberliymişim gibi konuşuyorum şimdi de. Ama rıhtım tenhaydı, gemilerin kalkış ya da varışlarıyla ilgili herhangi bir belirti, herhangi bir telaş yoktu. Ama her şey bir anda değişebilir, gözlerimin önünde dönüşüme uğrayabilirdi sihirli bir biçimde. Deniz insanlarının ve nesnelerinin kaynaşması içinde bulurdum o zaman kendimi; büyük gemilerin direklerinin belli belirsiz kıpırdanışı, küçüklerin biraz fazla sallanışı, işte böyle, martıların, belki de denizcilerin dehşet çığlıklarını işitirdim. Kalkmak üzere hazırlık yapan yük gemilerinden birine gizlice binip uzaklara gider, uzaklarda mutlu, güneşli, erinç içinde birkaç ay, hatta bir iki yıl geçirirdim belki de ölmeden önce. Bu kadarını başaramasam da, bu canlı ve uyanık topluluğun arasında beni yatıştıracak küçük bir buluşmayı gerçekleştirememe, örneğin bir denizciyle dağarcığıma ekleyebileceğim, kulübeme birlikte götürebileceğim karşılıklı bir iki söz edememe durumunda nasıl da üzücü bir konuma düşecektim. Bir iskele babasının üzerine oturmuş bekliyor, Bu akşam babalar bile bir işe yaramıyor, diyordum kendime. Dalgakıranın ötesini, açıkları seyrediyor, tek bir tekne bile göremiyordum. Su yüzeyinde kırmızı ışıklar çarpıyordu gözüme. Liman girişindeki güzel fenerleri de, uzaklarda sahilde, adalarda, burunlarda kıpraşanları da görüyordum. Ama hiçbir canlılık belirtisine rastlamadığım için bu limandan ayrılmaya hazırlanıyordum hüzün içinde, tuhaf elvedalara zorlandığınız anlar vardır yaşamda. Yalnızca başımı öne eğip, ayaklarımın ucuna, yere bakmam gerekiyordu bu anlarda, çünkü şeye katlanma gücünü hep böyle alıyordum, neye diyeceksiniz, bilmiyorum, zor anlarımda gökyüzünden çok topraktı yardımıma gelen, gökyüzü daha şanlı ve şöhretli olsa da. Bakışlarımı yere indirdiğimde, kaldırım taşlarına odaklamadım gözlerimi, odaklamak da neymiş; kapkara dalgaların ortasında, uzakta küçük limanı gördüm, çevremi fırtına ve batan gemiler kuşatmıştı. Bir daha dönmeyeceğim buraya, dedim. Ama iki elimle babanın yanlarından destek alarak ayağa kalktığımda genç bir

oğlan çıktı karşıma, bir keçi tutuyordu boynuzundan. Yerime oturdum yeniden. Sanki korkusuzca, tiksinmeden öylece bakıyordu bana suskunluk içinde. Doğru, ortalık iyice karanlıktı ya. Suskunluğu doğal geliyordu bana, söz sırası yaşlınındı ilk. Yalınayaktı, üstü dökülüyordu. Sürekli dolaştığı bu yerde, rıhtım kenarına çöreklenmiş bu karanlık kütle nedir diye merak etmiş, yolundan ayrılıp görmeye gelmişti. Böyle uslamlıyordum işte. Şimdi bu kadar yakınımda, sokak çocuğu gözlerini bana dikmiş dururken anlamaması olanaksızdı. Ama gitmiyordu yine de. Bu aşağılık düşünce bana mı ait gerçekten? Harekete geçmeliydim, yola koyuluşumun amacı bir anlamda bu olmalıydı çünkü; ardından gelecek şeylerden az da olsa yarar sağlayacağım umuduyla ona bir şeyler söylemeye karar verdim. Böylece tümcemi oluşturdum kafamda, ağzımı açtım, sözcüklerimi işiteceğimi sanıyordum. Ama onları bir araya getiren benim için bile anlaşılmaz bir hırıltıydı dudaklarımdan dökülen. Ama doğaldı bu, uzun suskunluklar nedeniyle karşılaşılan bir sesyitimiydi başıma gelen, hani cehenneme açılan koruluktaki gibi, anımsıyorsunuz umarım, ben biraz anımsıyorum. Oğlan keçiyi bırakmadan, tam karşıma geçti, bir iki kuruşa her yerde bulabileceğiniz şekerlerden uzattı bir külahın içinde. Seksen yıldır kimse şeker ikram etmemişti bana, ama açgözlülükle kaptım, ağzıma attım, eskisi gibi emiyordum işte, gittikçe daha çok hoşuma gidiyordu, bunu istiyordum çünkü. Şekerler birbirine yapışmıştı, üstteki yeşili ötekilerden ayırmakta güçlük çektim, ama oğlan yardım etti bana, eli elime dokundu. Birkaç saniye içinde, keçisini sürükleyerek uzaklaşmaya başlamıştı bile, bütün bedenim sarsıla sarsıla işaretler yaptım kalması için, heyecanla mırıldandım, Küçük adam minicik keçinle böyle nereye gidiyorsun? Sözcükler ağzımdan çıkar çıkmaz yüzümü kapadım utançla. Oysa biraz önce kafamda oluşturduğum tümce de buydu. Küçük adam minicik keçinle böyle nereye gidiyorsun? Yüzüm kızarmadı, bedenimin uç noktalarına çıkmıyordu kanım, ama çıksa kuşkusuz kızarırdı. Birkaç kuruşum olsa, kendimi affettir-

mek için verirdim ona, ama param da yoktu, benzeri bir şeyim de. Yaşamın eşiğindeki talihsiz bir küçüğü sevindirecek bir şey taşımıyordum üzerimde. Hazırlıksız yola çıktığım için o gün galiba yalnızca taşım duruyordu cebimde. Körpe bedeninden kıvırcık ve kara saçlarını, kirli ve adaleli uzun çıplak bacaklarının biçimli hatlarını görebilecektim yalnızca, yazgım böyle yazılmıştı. Öylesine serin, öylesine canlı elini de unutamayacaktım kolayca. Ona söyleyecek daha güzel sözler aradım, çok geç buldum bu sözleri, ama oğlan uzaklaşmıştı, çok değil ama uzaklaşmıştı. Yaşamımdan kopmuş, kaygısızca gidiyordu, beni bir daha düşünmeyecekti, ama belki de yaşlandığında, usuna ilkgençlik günlerini didiklemek gelirse, bu neşeli geceyi anımsayacak, keçiyi yeniden boynuzundan tutacak, önümde yeniden, kimbilir, belki bir yudum sevgi, hatta kıskançlık duyguları içinde duraklayacaktı ama pek inanasım gelmiyor buna. Zavallı suskun hayvancıklar yardım edebilirdiniz bana, hem de nasıl! Baban ne iş yapar senin? Bana olanak tanısaydı, işte bunu soracaktım ona. Az sonra bulanık bir lekeye dönüşecekti, bilmesem genç bir kentor bile sanabilirdim bu görüntüyü. Keçiyi pisletip, kısa sürede soğuyup katılaşan küçük, yuvarlak taneciklerden bir avuç alır, koklar, tadabilirdim de, ama bunlar yardımcı olamazdı bana bu akşam. Bu akşam diyorum, sanki hep aynı akşammışçasına, ama iki akşam var diyebilir misiniz? Bir an önce dönebilmek için yağladım tabanları, ama büsbütün eli boş dönüyor da sayılmazdım, Bir daha buralara asla gelmeyeceğim, diye yineleyip duruyordum. Bacaklarım acı veriyordu bana, her adımımı artık bu son olsun diyerek atıyordum, ama vitrinlere kaçamak bakışlar fırlattıkça, asfaltın üzerinde sanki kayarcasına hız yapan kocaman silindir biçiminde bir kütle görüyordum. Gerçekten de hızlı ilerliyor olmalıydım, kendimi hiç zorlamadan birden çok yayayı solladım çünkü, bakın ilk insanlar belirdi işte, oysa topallar bile artlarında bırakırdı beni gündelik yaşamımda, sonra arkamdaki ayak seslerinin kesildiğini işittim. Yine de her adımımı bu son olsun artık diyerek atıyordum. Bu

nedenle, gelirken ayırdına varamadığım, bitiminde bir katedralin yükseldiği bir meydana ulaştığımda, açıksa oraya girip, bir süre saklanmaya karar verdim, aynen Ortaçağ'da olduğu gibi. Katedral diyorum, ama pek emin değilim bundan, bilmiyorum, bütün bildiğim sonuncusu olmasını umduğum bu öyküde sıradan bir kiliseye sığınmamın beni üzeceğiydi. Saksonyalı Stützenwechsel çarptı gözüme. İnsanı büyülüyordu, ama büyülemedi beni. Işıl ışıl aydınlık sahın boş gözüküyordu. Çevresinde defalarca dolaştım, bir tek canlı göremedim. Koroya ayrılan sıraların altında saklanıyorlardı belki ya da ağaçkakanlar gibi sütunların çevresinde dönüyorlardı. Birden, yanı başımda kilise orgu gümbürdemeye başladı, giriş ezgilerini işitmemiştim oysa. Sunağın üzerinde uzandığım halıdan bir sıçrayışta kalktım, dışarı çıkmak amacıyla sahının bitimine koştum. Ama yapının yan sahmıydı burası, yolunu şaşırdığım kapı çıkış kapısı değildi. Çünkü geceye ulaşacağım yerde, kendimi döne döne yükselen bir merdivenin başında bulmuştum; kalbimi unutarak son hızla tırmanmaya koyuldum basamakları, sanki azılı bir katil kovalıyordu peşimden. Bu yetersizce aydınlatılmış merdivenin (ışıklandırma hangi yönden yapılmıştı, bilmiyorum, havalandırma deliklerindendi belki) bitiminde çıkıntı yapan düzlüğe vardım soluk soluğa; boşluk tarafında içtenliksiz bir korkuluğun bulunduğu düzlük, üzerinde kurşun ya da yeşile çalan bakırdan küçük bir kubbesi olan yuvarlak ve kaygan bir duvarın çevresinde dolanıyordu, öff, iyi anlayasınız diye yaptım tüm bu betimlemeyi. İnsanlar manzara için çıkıyor olmalıydı buraya, bu yükseklikten aşağıya düşenlerin daha yarı yolda ölecekleri kesinlenebilirdi. Sırtımı duvara vererek çevresini dolaşmaya başladım saat yönünde. Ama daha birkaç adım atmadan, karşı yönden, sakına sakına gelen bir adamla karşılaştım. Onu aşağı yuvarlamayı ya da onun beni aşağı yuvarlamasını öyle çok isterdim ki. Yabanıl gözlerini bir an bana dikti, sonra korkuluk yanından geçmeye cesaret edemediği, kendisini hoşnut etmek için de duvardan ayrılmayacağımı kestirdiği için (yerinde bir

kestirimdi bu), sırtını döndü aniden, kafasını desem daha doğru, sırtı duvara yapışıktı çünkü, yeniden geldiği yönde uzaklaştı, böylece kısa bir süre içinde yalnızca bir sol ele indirgendi. El bir an duraksadı, sonra kayarcasına gözden kayboldu. Damalı bir kasketin altında yuvalarından fırlamış iki gözün alev alev bakışı kaldı bende yalnızca. Nesnelerden oluşan hangi karabasanın içine yuvarlanmıştım acaba? Şapkam havalandı ama ipi nedeniyle uzaklara gidemedi. Merdiven yönünde çevirdim başımı, gözlerimi dört açtım. Hiçbir şey yoktu. Sonra küçük bir kız belirdi, ardında elinden tuttuğu bir adam vardı, ikisi de duvara yapışık duruyordu. Adam kızı merdivene sürükledi, derken kendisi de gözden kayboldu, döndü, bana doğru kafasını kaldırdığında yerimde geriledim ister istemez. Son basamağın üzerindeki çıplak başını görüyordum yalnızca. Uzaklaştıklarında seslendim arkalarından. Aceleyle dolaştım düzlüğün çevresinde. Kimsecikler yoktu. Ufukta gökyüzü, dağ, deniz ve ovanın birleştiği yerde, alçaklarda birkaç yıldız gördüm, geceleri insanların yaktığı ya da kendi kendine tutuşan ateşlerle karıştırabilirdiniz bunları. Yeter bu kadar. Yeniden sokaktaydım, gökyüzüne bakarak yolumu bulmaya çalıştım, Büyük ve Küçük Ayı'yı tanıyordum orada. Birini görmüş olsaydım, yanına yaklaşır sorardım, en ürkütücü görünümlüler bile durduramazdı beni. Şapkama dokunur, Affedersiniz efendim, affedersiniz, Çobanlar Kapısı, lütfen, derdim. Artık ilerleyemeyeceğimi sanıyordum, ama bir anda güç geldi bacaklarıma, ister inanın ister inanmayın, belli bir hızı da tutturmuştum üstelik. Büsbütün başarısız sayılmazdı dönüşüm, bu dünyadan biri olduğum, o dünyadan da biri olduğum sanal gerçekliğini bir anlamda kazanmıştım yeniden. Ama bedelini ödüyordum fazlasıyla. Geceyi katedralde, sunağın önüne serili halının üzerinde geçirsem çok daha iyi ederdim kuşkusuz, gün ağarırken yeniden yola koyulurdum ya da sahici tensel bir ölümle kaskatı kesilmiş bedenimi bulurlardı orada, nice umut kuyusu mavi göz üzerime dikilir, akşam gazeteleri benden söz ederdi. Ama yaşamım boyunca hiç ayak basmış

olmasam da belli belirsiz bir yerlerden anımsadığım şu geniş sokaktan iniyordum bu kez de. Ama çok geçmeden inişin ayırdına varıp döndüm, öteki yönde harekete geçtim. İnerken bir daha asla dönmeyeceğim dediğim denize varacağımdan korkuyordum çünkü. Döndüm diyorum ama aslında hız kesmeden çizilen geniş bir çember oldu bu, durursam yeniden yola koyulamam diye korkuyordum çünkü, evet, bundan da korkuyordum. Evet, bu akşam da göze alamıyorum durmayı. Sokakların aydınlığı ve ıssız görünümü arasındaki karşıtlık gittikçe daha çok çarpıyordu beni. Beni endişelendiriyordu demeyeceğim, doğru değil bu, ama yine de kendimi yatıştırmak amacıyla böyle diyorum işte. Sokakta kimsecikler yoktu demeyeceğim, hayır, bu kadar ileri gitmeyeceğim, çünkü hem erkek hem de kadın gölgeleri çarptı gözüme, ama her zamankinden çok değildi sayıları. Saate gelince, hiçbir şey düşünemiyordum doğrusu, gecenin herhangi bir saatiydi, bunu söyleyebilirim yalnızca. Ama gelen geçenlerin azlığı ya da sokak lambaları ve trafik ışıklarının yaydığı olağanüstü aydınlık nedeniyle duyulan şaşkınlıkla sabahın üçü ya da dördü de diyebilirdi insan, akşamın onu ya da on biri de. Çünkü bu iki olgudan biri ya da ötekine şaşkınlık duymaması için aklından zoru olması gerekirdi kişinin. Özel araba görmedim hiç, ama arada sırada bir kamu aracı sessiz ve boş bir ışık demeti içinde ağır ağır ilerliyordu. Bu karşıtlıkları kurcalamak istemiyorum, söylemek bile fazla, hepimiz bir kafanın kurgusal ürünleriyiz çünkü, ama bir iki gözlemimi eklemek zorundayım. Bütün gördüğüm ölümlüler yalnızdı ve sanki kendi içlerine gömülmüş gibiydiler. Alışılmış bir görüntü olmalı bu, ama başka bir şeyle birleşmişti galiba. Gördüğümde tek çift, bacakları birbirine dolaşmış, beden bedene dövüşen iki adamdı. Tek bir bisikletli gördüm yalnızca! Benimle aynı yöne gidiyordu. Herkes benimle aynı yöne gidiyordu, araçlar da öyle, bunun ayırdına biraz önce vardım nasılsa. Bisikletli, yolun ortasında, iki eliyle gözlerinin önünde açık tuttuğu gazeteyi okuyarak yavaş yavaş basıyordu pedallara.

Zaman zaman okumasına ara vermeden komasına basıyordu. Ufukta bir nokta gibi kalana kadar izledim onu. Saçları taranmamış, giysileri dağınık, belki de kötü yola düşmüş genç bir kadın yola fırladı aniden, bir tavşan hızıyla geçti karşıya. Ekleyeceklerim bunlardı işte. Ama tuhaf bir şey, başka bir tuhaf şey de hiçbir yanımda ağrı sızı kalmamasıydı, bacaklarımda bile. Güçsüzdüm. Karabasanlarla dolu bir gece, bir kutu sardalya duyarlıklarımı yeniden kazandıracaktı bana. Gölgem, gölgelerimden biri öne atılıyor, kısalıyor, ayaklarımın altına kayıyor, ardıma düşüyordu bütün gölgeler gibi. Saydamlıktan uzaklığım, donukluğum inandırıcı görünüyordu bana. Ama bakın, önümde, benimle aynı kaldırımda, aynı yönde ilerleyen bir adam belirdi, hep aynı şeyleri yineliyorum, doğru, unutmayayım diye. Aramızdaki uzaklık en azından yetmiş adımdı, benden kopmaması için sıklaştırdım adımlarımı. Paten takmışçasına öne savruldum böylece. Bu ben değilim, dedim kendi kendime, ama yararlanmaya çalışalım madem böyle. Göz kararıyla on adım kadar yaklaşınca ona, yavaşladım, aniden gürültüyle karşısına çıkıp, en kölece, en uysal hallerimde bile kişiliğimin uyandırdığı tiksintiyi artırmak istemiyordum. Birkaç saniye sonra, adımlarımı adımlarına uydurdum, Affedersiniz efendim, Çobanlar Kapısı, lütfen, dedim alçakgönüllüce. Yakından bakıldığında, biraz önce belirttiğim içedönük görünümünü saymazsam, normal gözüküyordu. Bir iki adım atıp döndüm, şapkama dokundum eğilerek, Saat tam kaç, rica ediyorum, dedim. Varolmasam da olurdu. Ama şekeri unutuyorum. Işık! diye bağırdım. Yardıma gereksinme duyduğuma göre, neden yolunu kesmedim diye merak ediyorum. Yapamazdım bunu, anlıyorsunuz ya, dokunamazdım ona. Kaldırımın kenarında bir taş sıra görüp oturdum, bacak bacak üstüne attım Walther gibi. Uyumuş olmalıyım, çünkü yanımda bir adam oturuyordu şimdi de. Onu inceleyip dururken, gözlerini açtı, dikkatle baktı bana, ilk bakışı olmalıydı, doğallıkla geriledi çünkü. Nereden çıktınız siz? dedi. Bu kadar kısa arayla, birinin benimle yeniden konuşmasından çok etki-

lenmiştim. Neyiniz var? dedi. Doğal davranan birine öykünmeye çabaladım. Affedersiniz efendim, dedim, yerimden belli belirsizce kalkıp, şapkamı usulca çıkararak, Saat tam kaç, lütfen! Bir şey söyledi, ama unuttum bunu, hiçbir şeyi açıklamayan bir saatti, bütün anımsadığım bu, ama yatıştırmamıştı beni. Ama hangisi yatıştırabilirdi ki? Biliyorum, biliyorum, biri gelip başaracak bunu. Ama ya o gelene kadar? İyi duyamadım, dedi. Bir şey dememiştim ne yazık ki. Ama yitirdiğim yolumu bulmama yardımcı olabilir mi diyerek kapattım açığımı. Hayır, buralı değilim, dedi, bu taşın üzerinde oturmamın nedeni otellerin ağzına kadar dolu olması ya da beni almak istememeleri, bilemiyorum. Ama yaşam öykünüzü anlatın bana, sonra düşünürüz. Yaşam öykümü mü! diye haykırdım. Evet, dedi, ne var bunda, anlatın hadi şu şey gibi olan şu şeyi. Uzun uzun düşündü, kuşkusuz ne gibi bir şey olduğunu tanımlamağa çalışıyordu yaşamın.Öfkeli bir sesle sürdürdü sonunda, Aman yahu, herkesin bildiği bir şey bu. Dirseğiyle vurdu göğsüme. Ayrıntılara girmeden, ana çizgilerle, dedi, ana çizgilerle. Ama suskunluğum sürdüğü için, İsterseniz benimkini anlatayım size, böylece ne demek istediğimi daha iyi anlamış olursunuz, dedi. Anlatısı kısa ve yoğundu, yorumsuz olgulardı yalnızca. İşte yaşam diye adlandırdığım şey bu, dedi, anladınız mı şimdi? Öyküsü hiç de kötü sayılmazdı, kimi bölümleri masalsıydı bile denebilirdi. Peki Pauline'e ne oldu? dedim, hâlâ onunla birlikte misiniz? Evet, dedi, ama yakında bırakacağım onu, daha genç, daha tombul bir başkasını bulacağım. Sürekli yolculuklardasınız, dedim. Muazzam, dedi, muazzam. Yavaş yavaş geri geliyordu sözcükler, onları seslendirme biçimi de. Sizin için bütün bunlar bitti kuşkusuz, dedi. Aramızda uzun süre kalmayı düşünüyor musunuz? dedim. Bu tümce çok sağlam kurulmuş gibi göründü bana. Sakıncası yoksa yaşınızı öğrenebilir miyim? dedi. Bilmiyorum, dedim. Bilmiyor musunuz? diye haykırdı. Tam olarak değil, dedim. Kalçaları, amları, kıçları, benzeri yerleri düşünür müsünüz sık sık? dedi. Anlamı-

yordum. Çükünüz kalkmıyordur, bahse girerim, dedi. Çüküm mü? dedim. Yarak, dedi, yarağın ne olduğunu bilmiyor musunuz, nah şurada, bacakların arasındaki. Ha şu mu, dedim. Sertleşir, uzar, kabarır, kalkar, dedi, öyle değil mi? Benim kullanacağım terimlerden farklıydı bu dedikleri, kafa salladım yine de. Çükün kalkması dediğimiz şey budur işte, dedi. Daldı gitti, Hayret bir şey! diye haykırdı sonra, Sizce de öyle değil mi? Gerçekten de tuhaf, dedim. İşte her şey burada, dedi. Ama kadın ne olacak? dedim. Kim? dedi. Pauline, dedim. Önce yavaş yavaş, sonra gittikçe hızlanarak ihtiyarlayacak, dedi telaşsız ve kendinden emin biçimde, acı ve nefret içinde, kıt kanaat bir yaşam sürecek. Yüzü dolgun değildi, ama ne kadar bakarsam bakayım, tebeşir beyazına dönüşeceğine, oyulmuşçasına çizgi çizgi olacağına biçiminden bir şey yitirmeden öylece duruyordu yerinde. Burun kemiği bile koruyordu kütlesini. Tartışmanın yararı dokunmayacaktı bana. Elimde pabuçlarım, tatlı tatlı gezineceğim güzelim dünyamı, bu korkunç ışıktan uzaktaki koruluğumun gölgesini özlüyordum. Neden yüzünüzü böyle buruşturuyorsunuz? dedi. Dizlerinin üzerinde kocaman ebe çantasına benzeyen siyah bir çanta tutuyordu. Pırıl pırıl şişelerle doluydu içi. Hepsi aynı şey mi? dedim. Yo hayır, dedi, çeşidim boldur. Bir tane aldı, uzattı bana, Bir şilin altı pens, dedi. Ne istiyordu benden? Satın almamı mı? Bu varsayımdan yola çıkarak param olmadığını söyledim ona. Paranız mı yok! diye haykırdı. Aniden eli enseme indi, güçlü parmakları kenetlendi, bir silkeleyişte karşısına çökertti beni. Ama canımı alacağına, kulağıma öyle tatlı sözler fısıldamaya başladı ki koyverdim kendimi, başım kucağına düştü. Bu kadifemsi sesle boynumu sıkan parmaklar arasındaki karşıtlık oldukça çarpıcıydı. Ama bu iki şey yavaş yavaş bunaltıcı bir umut içinde eridi, kaynaştı, söylesem mi diyordum bunu, söyledim bile. Çünkü anladığım kadarıyla yitireceğim hiçbir şey yok bu akşam. Hiçbir değişiklik olmasa bile (olsa farkına varırdım bunun), bulunduğum noktaya (öyküdeki) ulaşmış olmam bile önemsenmeli diyorum, azımsanma-

yacak bir şey bu, hiçbir şey değişmiş olmasa bile, azımsanmayacak bir şey bu. Her şeyi hızlandırmak için böyle bir gerekçeye mi sarılayım yani. Hayır, usulca yitmesi gerekiyor, sallanmadan ama usulca; sevemeyen, geri dönmeyecek olan sevgilinin adımları, sevgilinin sevemeyeceğini, geri dönmeyeceğini söyleyen adımları merdivenlerde nasıl usulca yitiyorsa. Birden iteledi beni, şişeyi gösterdi yeniden. İşte her şey burada, dedi. Bu defaki her şey deminkinden farklı olmalıydı. İster misiniz? dedi. İstemiyordum ama onu kırmamak için, evet dedim. Bir değiş tokuş önerdi. Şapkanızı verin bana, dedi. Kabul etmedim. Celallenmeyin bu kadar, dedi. Hiçbir şeyim yok, dedim. Ceplerinizi arayın, dedi. Hiçbir şeyim yok, dedim, yanıma bir şey almadan çıkmıştım. Bir ayakkabı bağcığı verin bana, dedi. Kabul etmedim. Uzun bir sesizlik oldu. Bir öpücük verseydiniz o zaman, dedi en sonunda. Havada öpüşler olduğunu biliyordum. Şapkanızı çıkarır mısınız? dedi. Çıkardım. Yeniden giyin, dedi, şapkayla daha iyi gözüküyorsunuz. Yeniden giydim. Hadi, dedi, bir öpücük verin de tatlıya bağlayalım bu konuyu. Hayır deme olasılığım kaygılandırmıyor muydu onu? Hayır, bir öpücük ayakkabı bağcığı değildi, tutkudan yana tükenmediğimi yüzümden okumuş olmalıydı. Hadi, dedi. Ağzımı, kılların dibini sildim, onunkine doğru uzattım. Bir saniye, dedi. Ağzım havada kaldı öylece. Öpücüğün ne demek olduğunu biliyor musunuz? dedi. Evet, evet, dedim. Bir sakıncası yoksa, en son ne zaman öpüştüğünüzü öğrenebilir miyim? dedi. Epey zaman oldu, dedim, ama hâlâ becerebilirim sanıyorum. Şapkasını çıkardı, melon bir şapkaydı bu, alnının ortasına bir şaplak attı. Buraya, dedi, yalnız buraya. Güzel bir alnı vardı, geniş ve ak. Öne eğildi, gözlerini yumdu. Çabuk, dedi. Dudaklarımı, annemin bana öğretmiş olduğu gibi büzerek, gösterdiği yere değdirdim. Yeter, dedi. Öptüğüm noktaya doğru kaldırdı elini, ama hareketini yarıda kesti, şapkasını yeniden kafasına geçirdi. Başımı çevirdim, karşı kaldırıma baktım. Bir atkasabının karşısında oturduğumuzu işte o an fark ettim. Hadi, dedi, alın şunu.

Unutmuştum bile. Yerinden kalktı. Ayakta küçücük kalmıştı. Her şey karşılıklı, dedi, ışıltılı bir gülümsemeyle. Dişleri pırıl pırıldı. Uzaklaşan ayak seslerine kulak verdim. Gerisini nasıl anlatmalı? Ama sona geldik aslında. Düş mü gördüm yoksa, düş mü görüyorum şu anda? Hayır, hayır, ilgisi yok bununla, düş nedir ki, bir şakadır, birçok anlam da içerir üstelik. Gün doğana kadar orada kal bekle, dedim, sen uyurken lambalar söner, sokaklar canlanır, Ama kalktım ve uzaklaştım oradan. Acılarım geri dönmüştü, ama sarıp sarmalayacağım acılarım değildi bunlar, farklıydılar. Yavaş yavaş kendini toparlıyorsun, diyordum yine de. Her attığım adımla, sanki bir statodinamik problemine çözüm getirdiğim, yavaş ve kazık gibi dimdik yürüyüşüm öylesine dikkat çekiciydi ki bir gören asla unutamazdı beni. Karşıya geçtim ve kasap dükkânının önünde durdum. Kepenklerin ardında perdeler kapalı duruyordu; Meryem'in renkleri olan mavi ve beyaz çizgili kaba kumaştan, pembe büyük lekelerle kaplı perdelerdi bunlar. Ama ortada iyice birleşmiyorlardı, aralıktan başları aşağıda, çengellere asılı, içleri boşaltılmış atların karanlık bedenlerini seçiyordum. Gölgeye hasrettim, duvar diplerinden yürüdüm hep. Bir an içinde, her şeyin söylenmiş olacağını, her şeyin yeniden başlayacağını düşünüyordum. Meydan saatlerine ne oluyordu peki, hava şamar gibi inen soğuk ve sert vuruşlarını yaşadığım koruya kadar ulaştırıyordu yüzüme. Başka ne kaldı? Ha şu yağmaladığım şeyler, ganimetlerim. Pauline'i düşünmeye çalıştım, ama az önceki kadın gibi, bir şimşeğin çakış süresince aydınlandı, sonra yitip gitti. Böylece yaşlı bedenime sığınmış, yol alıyordum acımasız aydınlığın içinde; bir çıkış yolu bulmaya çabalıyor, ama sağımdakileri de, solumdakileri de görmeden geçiyordum; düşüncelerim bir oraya, bir buraya sürükleniyor, sonra hiçliğin üzerine gelip dayanıyordu. Yine de öncekinden biraz daha belirgin biçimde görecek kadar küçük kızda takılmayı başardım kısa bir süre boyunca, başına küçük bir bere giymişti, elinde sıkı sıkı bir kitap tutuyordu, bir dua kitabıydı belki, gülümsetmeye çalıştım onu,

ama gülümsemedi, bana küçük yüzünü göstermeden merdivende kayboldu. Durmak zorunda kaldım. Önce bir şey yoktu, ama yavaş yavaş, sessizliğin dışında yükselen, sonra bir anda bastırılan, kocaman bir fısıltı işittim, sırtımı duvarına yasladığım evden geliyordu belki de. Evlerin, insanlarla, tutsaklarla dolu olduğunu anımsattı bu bana, hayır, bilmiyorum. Pencerelere bakmak için gerilediğimde, pancur, kepenk ve tüllere karşın birçok odanın aydınlık olduğunu gördüm. Caddeden fışkıran ışıkla karşılaştırıldığında, evin aydınlığı öylesine cılız kalıyordu ki aksini bilmedikçe ya da kuşkulanmadıkça herkesin uykuda olduğu sanılabilirdi. Uğultu sürekli değildi, olası hüzünlü sessizliklerle kesiliyordu. Kapıyı çalıp, sabaha kadar kalacak, barınacak bir yer istemeyi düşündüm. Ama yeniden yola koyulmuştum bile. Ama yavaş yavaş, ağır ve usulca süzülüşüyle karanlık sardı çevremi. Soluklaşan renklerin büyüleyici çağlayanında ışıldayan kocaman bir çiçek demetinin sönüşünü gördüm. Evlerin önyüzleri boyunca sanki çiçek açan, perde ve pancurların renklerine göre sarı, yeşil ve pembeleşen kare ve dikdörtgen biçiminde, dışa açılan ya da sürmeli pencerelerin parıltısına kapılmış hayranlıkla seyreder buldum kendimi. En sonunda sığırlar gibi, ilkin dizüstü, daha sonra karınüstü düşmeden önce bir kalabalığın içindeydim. Bayılmadım, hayır, bilincimi yitirirsem, kendime gelmem söz konusu değil bir daha. Bana aldırış etmiyor, üstüme basmamaya gayret ediyorlardı, kibarlıkları duygulandırıyor olmalıydı beni, bu nedenle dışarı çıkmıştım çünkü. İyiydim, karanlık ve dinginliğe gömülmüştüm, ölümlülerin ayaklarının dibinde, gündoğumunun külrengi ışıklarının altında derinlere dalmıştım, eğer gündoğumuysa bu. Ama gerçek (doğru sözcüğü bulamayacak kadar yorgunum artık) ortaya çıkmakta gecikmedi, kalabalık dağıldı, ışık geri döndü; biraz önceki aynı göz kamaştıran boşlukta bulunduğumu anlamam için başımı asfalttan kaldırmama gereksinme duymuyordum. Bulunduğun yerde kal, bu dost, en azından tarafsız taşlar üzerinde gözlerini açma, sabahı bekle, dedim kendime. Ama ye-

niden ayaktaydım işte, kendi yolumdan sapmış, bambaşka bir bulvar boyunca tırmanıyordum. Zavallı Breem ya da Breen Baba beklemiyordu beni neyse ki. Deniz doğuda, batıya, kuzeyin soluna doğru gitmek gerek, dedim kendime. Ama Büyük ve Küçük Ayı'yı aramak için boşuna kaldırdım gözlerimi gökyüzüne. Çünkü beni sırılsıklam yıkayan ışık, bulutları anımsatırcasına, gökyüzünde bulunduğunu varsaydığım yıldızları görünmez kılıyordu.

Son

Giydirdiler beni, para da verdiler. Paranın ne işime yarayacağını biliyordum, bir başlangıç yapabilmem içindi. Paramı harcadığımda, sürdürmek istiyorsam, bir yerlerden yeniden bulmam gerekiyordu. Pabuçlar için de geçerliydi bu, aşındıkları zaman onartmam ya da başka bir çift edinmem ya da çıplak ayakla sürdürmem gerekiyordu, sürdürmekte kararlıysam. Ceket ve pantolon için de aynı şeydi, söylemek bile fazla, bir farkla ki yalnızca gömlekle de idare edebilirdim istersem. Giysiler (pabuçlar, çoraplar, pantolon, gömlek, ceket ve şapka) yeni değildi, ama ölü aşağı yukarı benim boyumda olmalıydı. Daha doğrusu benden biraz daha kısa, biraz daha zayıf olmalıydı, çünkü giysiler sondaki kadar başlangıçta iyi durmuyordu üzerimde,

özellikle gömleğin uzun süre yaka düğmelerini ilikleyememiş, bu nedenle yakalığını takamamış, bacaklarımın arasında sallanan eteklerini annemin bana öğrettiği biçimde tutturamamıştım. Dayanacak gücü kalmamış, belki de yaşamında ilk kez doktora muayeneye gitmek için bayramlıklarını kuşanmıştı. Her neyse, şapka melondu, iyi durumdaydı. Bu sizde kalsın, benimkini geri verin bana, dedim. Paltomu da istiyorum, diye ekledim. Öteki giysilerimle birlikte yaktıklarını söylediler. İşte o zaman sonun yaklaştığını anladım, iyice yaklaşmıştı en azından. Daha sonra bu şapkayı bir kasketle, yüzüme doğru indirebileceğim bir fötrle değiştirmek istedim ama başaramadım. Oysa başım açık sürdüremezdim, kafamın durumu engeldi buna. İlkin çok küçük geliyordu bu şapka, zaman geçtikçe uyum sağladı. Uzun süren tartışmaların ardından bir kıravat verdiler. Hoş bir kıravat gibi görünüyordu ama sevmedim bunu. Sonunda geldiğinde onu geri gönderecek gücüm kalmamıştı. Ama işime yaradı zamanla. Maviydi, üzerinde küçük küçük yıldızlar vardı. Kendimi iyi hissetmiyordum ama yeterince iyi olduğumu söylediler. Ne kadar iyi olabilirsen işte o kadar iyisin, demediler belki ama söylediklerinden çıkarsadığım buydu. Yatağa hareketsiz öylece uzanmıştım, pantolonumu bedenime geçirmek için tam üç kadın gerekti. Takımlarımla ilgilenmiş görünmediler hiç, doğrusunu isterseniz ilginç bir yanı kalmamıştı onların, benim bile ilgimi çekmiyorlardı. Ama bir iki gözlemde bulunabilirlerdi yine de. İşleri bitince ayağa kalktım, giyinmemi yardımsız tamamladım. Yatağa oturup beklememi söylediler. Yatak takımı kaldırılmıştı tümüyle. Tanış yatağımda beklememe izin vermeyip, kükürt kokan bu giysilerle beni soğukta ayakta tutmaları öfkemi kabartmıştı. Son dakikaya kadar yatağımda kalmama izin vermeliydiniz, dedim. Ellerinde tokmaklarıyla beyaz giysili adamlar girdi içeri. Yatağı parça parça söküp götürdüler. Kadınlardan biri onlarla birlikte çıktı, elinde bir iskemleyle döndü, önüme bıraktı. Kızmış görünmekle iyi etmiştim. Ama beni yatağımda tutmadıkları için onlara nasıl kızdığımı iyice tanıtlamak amacıyla is-

kemleye bir tekme fırlatıp yere yuvarladım. Bir adam içeri girdi, kendisini izlemem için işaret etti. Holde bir kâğıt uzattı, imzalamamı istedi. Ne bu, izin belgesi mi? dedim. Bir alındı, dedi, almış olduğunuz giysiler ve para için. Ne parası? dedim. İşte parayı o zaman aldım. Az kalsın cebimde tek kuruş olmadan çıkacaktım yola. Öyle yüklüce bir tutar sayılmazdı ama benim için iyi paraydı. Çilesine katlandığım onca zamanın bildik, dost nesneleri gözlerimden gitmiyordu. İçlerinden bana en yakın olan, taburem örneğin. Uzun ikindiler boyu yatma vaktini beklemiştik birlikte. Zaman zaman odunsu yaşamının beni sardığını duyumsar, eski bir odun parçasına dönüşürdüm sanki. Kistim için bir deliği bile vardı. Sonra sıkıntılı anlarımda, saydamlığını yitirmiş parçasına gözümü dayadığım, beni hiç düşkırıklığına uğratmamış olan pencere camı. Size minnettarım, dedim, beni beş parasız, çıplak sokağa atmanızı engelleyen bir yasa mı var? Uzun vadede saygınlığımız zedelenir, diye yanıtladı. Bir süre daha burada barınmam olanaklı değil mi, dedim, size yararlı olabilirdim. Yararlı olabilirdiniz demek, dedi, gerçekten inanıyor musunuz buna? Eğer yararlı olabileceğinize inansalar, sizi burada tutarlardı, eminim bundan, diye sürdürdü bir an geçtikten sonra. Yararlı olacağımı defalarca söylemiştim, bir kez daha yinelemeyecektim bunu. Nasıl da güçsüz hissediyordum kendimi. Belki bu parayı geri alsalar, beni bir süre daha burada tutmaya razı olurlar, dedim. Bir hayır kurumuyuz biz, dedi, para buradan ayrıldığınızda armağan ediliyor size. Sürdürmek istiyorsanız eğer, harcadığınızda yeniden edinmeniz gerekiyor. Buraya bir daha kesinlikle dönmeyin, içeri alınmayacaksınız çünkü. Bir başka şubemize de uğramaya kalkmayın, kabul edilmeniz söz konusu değil. Eşkelmas, diye haykırdım. Hadi hadi, söylediklerinizden hiçbir şey anlaşılmıyor, dedi. Öylesine yaşlıyım ki, dedim. O kadar yaşlı sayılmazsınız, dedi. Yağmur dinene kadar burada bir süre daha kalabilir miyim? dedim. Yağmur bütün gün sürecek, iç avluda bekleyebilirsiniz, dedi. Saat altıya kadar iç avluda bekleyebilirsiniz, sonra çanı duyacaksınız. Biri size

soracak olursa, iç avluda barınma izniniz olduğunu söylemeniz yeterli, dedi. Kimin adını vereyim, dedim. Weir, dedi.

Yağmur dinip de güneş açtığında avluda öyle uzun bir süre geçmemişti. Güneş alçalmıştı, mevsimi göz önünde bulundurduğumda saatin altı sularında olduğu sonucuna vardım. Orada kemerin altında durmuş iç avlunun ardında batan güneşi seyrediyordum. Bir adam belirdi aniden, ne yaptığımı sordu. Ne arzu etmiştiniz, bunlardı kullandığı sözükler. Çok kibardı. Bay Weir'den saat altıya kadar avluda kalma izni aldığımı söyledim. Uzaklaştı, ama çok geçmeden geri döndü. Bu arada Bay Weir ile konuşmuş olmalıydı, çünkü, Yağmur dindiğine göre artık iç avluda oyalanamazsınız, dedi.

Bu kez de bahçede ilerliyordum. Sürekli yağmurlu bir günün bitiminde ortaya çıkan güneş gecikmiş ve tuhaf ışığıyla aydınlatıyordu göğü.Toprak iç çekişe benzeyen bir ses çıkarıyor, son damlalar iniyordu bulutsuz ve boş gökyüzünden. Küçük bir çocuk başını mavi göğe doğru kaldırıp ellerini iki yana açtı, annesine böyle bir şeyin nasıl gerçekleşebildiğini sordu. Kapa çeneni, dedi kadın. Bay Weir'den bir parça ekmek istemeyi akıl edemediğimi anımsadım birden. Verirdi kuşkusuz. Holde konuşurken, iyice düşünmüştüm bunu. Önce konuşmamızı bitirelim, sonra isterim, diyordum kendi kendime. Beni orada tutmayacaklarını iyi biliyordum. Geri dönmek istiyordum ama bekçilerden birinin beni durdurup Bay Weir'i bir daha asla göremeyeceğimi söylemesinden korkuyordum. Hüznümü koyulaştırırdı bu. Ayrıca böylesi durumlarda geri dönmezdim asla.

Sokakta kaybolmuştum. Uzun zamandır kentin bu kesimine ayak basmamıştım, kent de bir hayli değişmiş gözüküyordu. Birçok binanın yerinde yeller esiyordu, yan yana uzanan ağaç dizileri yer değiştirmişti, dört bir yanda o güne kadar hiçbir yerde görmediğim ve telaffuz etmekte bile güçlük çekeceğim tüccar adları yazılıydı kocaman harflerle. Hiç tanımadığım sokaklar vardı, bildiklerimin bir bölümü yitip gitmiş, geriye kalanların da adları değişmişti. Genel izlenim eskisi gibiydi. Kenti

pek tanımıyordum doğrusu. Belki de bir başka kentti bu. Nereye gittiğimi bilmez durumdaydım. Birkaç kez ezilmekten kıl payı kurtuldum. Görünüşüm insanları hâlâ güldürüyordu, hani şu sağlığa çok yararlı, içten ve gevrek kahkahalarla. Göğün kızıllığını olabildiğince sağıma alarak, nehre vardım sonunda. İlk bakışta her şey aşağı yukarı bıraktığım gibi görünüyordu. Ama daha yakından baksam, birçok şeyin değişmiş olduğunu anlayabilirdim kuşkusuz. Ayrıca daha sonra anladım da. Ama rıhtımlarının arasında, köprülerinin altında akan nehrin genel görünümü değişmemişti. Evet, nehir hâlâ yanlış yöne akıyormuş izlenimi veriyordu. Bir sürü yalan bunlar, öyle hissediyorum. Bankım hâlâ oradaydı. Taşa, oturmuş bir bedenin çizgilerine uygun biçimde oyulmuştu. Yazıta bakılırsa, Bayan Maxwell adında birinin kentin atlarına armağan ettiği bir yalağın yanında bulunuyordu. Orada kaldığım kısa süre içinde, birçok at yararlandı bu armağandan. Koşum takımlarının ve nalların çıkardığı sesleri duyuyordum. Sonra sessizlik çöküyordu. Bana bakıyordu at. Sonra atların su içerken, çamurda sürükledikleri çakıltaşlarının gürültüsü duyuluyordu. Sonra yeniden sessizlik çöküyordu. At yeniden bana bakıyordu. Sonra yeniden çakıllar. Sonra yeniden sessizlik. At su içmeyi bitirene ya da arabacı atının yeterince içtiği kanısına varıncaya kadar sürüyordu bu. Atlar rahat durmuyordu. Bir kez gürültü kesildiğinde döndüm ve atı bana bakarken gördüm. Arabacı da bana bakıyordu. Bayan Maxwell yalağının kent atlarına bu kadar yararlı olduğunu görse ne çok mutluluk duyardı kimbilir. Can sıkıcı bir alacakaranlığın ardından gece olduğunda, bana acı veren şapkamı çıkardım başımdan. Boş ve sıcak bir kapalı mekânı özlüyordum yeniden, yapay bir ışıkla, pembe gölgelikli olanını yeğleyeceğim bir gaz lambasıyla aydınlatılmış bir kapalı mekânı. Arada sırada iyi miyim, bir şeye gereksinme duyuyor muyum diye biri gelip göz atabilirdi. Bir şeylere tutku duymayalı uzun zaman olmuştu, bunun da üzerimde yarattığı etki berbattı doğrusu.

Bunu izleyen günlerde birçok konutu dolaştım ama sonuç alamadım. Genelde paramı göstersem de, bir iki haftalık avans verebileceğimi söylesem de suratıma çarpıyorlardı kapıları. En kibar tavırlarımı takınıp gülümsesem de, tane tane konuşsam da kısacık konuşmamı bitirmeden çarpılıyordu kapılar yüzüme. Kölece de, küstahça da olmayan, hem kibar hem ölçülü bir şapka çıkarma yöntemini işte o sıralarda yetkinleştirdim. Şapkamı hızla öne kaydırıyor, bir saniye boyunca böyle tutuyor, konuştuğum kişinin kafamı görmesini engelliyor, sonra da yeniden başıma geçiriyordum. Bu işlemi kötü bir izlenim uyandırmadan doğallıkla yapmak öyle her babayiğidin harcı değil! Şapkama dokunmamın yeterli olacağına karar verdiğimde, yalnızca dokunuyordum doğallıkla. Ama insanın şapkasına dokunması da pek öyle kolay bir şey değil. Güç anlarda asal bir önem taşıyan bu sorunu, bir süre sonra bir kep giyip asker selamı vererek çözdüm, hayır, doğru değil bu, bilmiyorum, sonunda şapkama kavuşmuştum işte. Madalya taşıma yanılgısına düşmedim hiç. Ev sahibi kadınlardan bazıları paraya öyle gereksinme duyuyordu ki beni hemen içeri alıp odalarını gösteriyorlardı. Ama hiçbiriyle anlaşamadım onların. Sonunda bir bodrum katı buldum. Bu kadınla anlaşmam zor olmadı. Tuhaflıklarım, ev sahibemin kullandığı sözcüktü bu, korkutmuyordu onu. Yine de haftada bir odayı temizleyerek yatağı toplamakta direndi, oysa ben ayda bir olsun diye rica etmiştim. Uzun sürmeyecek bu temizlik sırasında, yandaki küçük avluda bekleyebileceğimi söyledi bana. Büyük anlayış göstererek, kötü havalarda beni hiç dışarda bırakmayacağını ekledi. Bu kadın Yunanlıydı galiba ya da Türktü. Hiç söz etmezdi kendinden. Her nedense dul olduğunu ya da en azından kocasının onu terk ettiğini düşünürdüm hep. Sözcükleri tuhaf vurgulardı konuşurken. Ama seslileri benzeştirip, sessizleri de atlayarak konuşan ben çok mu doğru vurguluyordum sanki!

Şimdi neredeydim, bilmiyordum. Bulanık bir görüntü vardı kafamda, beş ya da altı katlı kocaman bir evin görüntüsüydü bu,

sahici bir görüntü değildi, hiçbir şey görmüyordum, başka evlere bitişikti belki. Alacakaranlık basmıştı buraya geldiğimde, dikkat etmemiştim çevreme, bu uzamın üzerime kapanacağından birazcık kuşkı duysam öyle yapmazdım oysa. Bütün umutlarımı yitirmiş olmalıydım o günlerde. Bu evden ayrıldığımda ışıl ışıl bir hava vardı aslında, ama bir yeri terk ederken dönüp geriye bakmazdım asla. Küçükken, okumayı daha bırakmadığım sıralarda, insanın bir yerden ayrılırken geriye dönüp bakmaması gerektiğini okumuş olmalıydım.Yine de bakıyordum arada sırada. Ama dönüp bakmasam da ayrılırken bir şeyler görmüş olmalıydım, bana öyle geliyordu. Ama neydi bu? Anımsadığım yalnızca birbiri ardından gölgemden çıkıp duran ayaklarımdı. Pabuçlarım kaskatı kesilmişti, güneş derideki çatlakları iyice belirginleştiriyordu.

Bu evde hayli rahattım, söylemek zorundayım bunu. Birkaç fareyi saymazsak yalnız başımaydım bodrum katında. Kadın arılaşmamıza uymak için elinden geleni yapıyordu. Öğleye doğru getirdiği yiyecek dolu koca tepsiyi bırakıp, önceki günün tepsisini alıyordu. Aynı zamanda temiz bir oturak getiriyordu bana. İçinden kolunu geçirdiği genişçe bir kulpu vardı oturağın, böylece tepsiyi taşımak için iki kolu serbest kalıyordu. Başıma bir şey gelmediğinden emin olmak için arada sırada yaptığı gözetlemelerin dışında görmüyordum kadını günün öteki saatlerinde. Sevgiye gereksinme duymuyordum neyse ki. Yatağımdan kaldırımda gidip gelen ayakları görüyordum. Bazı akşamlar hava güzel olduğunda, kendimi iyi hissediyorsam, geçen kadınların eteklerine bakmak amacıyla iskemlemi küçük avluya çekip oturuyordum. Bir keresinde kadını safran soğanı almaya gönderdim; avlunun güneş almayan bir yerine, eski bir saksıya diktim soğanı. Bahara yaklaşıyorduk galiba, daha zamanı değildi belki. Pencereden geçirdiğim bir iple bağlayarak saksıyı dışarı bırakıyordum. Akşamları hava güzel olduğunda küçük bir ışık geziniyordu duvarda. Pencerenin yanına oturuyor, saksıyı ipinden çekerek ışıkta ve sıcakta tutuyordum o zaman. Kolay bir

iş değildi bu, nasıl beceriyordum acaba. Belki böyle yapmamam gerekiyordu. Elimden geldiğince gübreliyor, kuru havalarda da üzerine işiyordum. Yanlış yapıyordum belki de. Yeşillendi ama çiçek açmadı, pörsük bir sapla birkaç yeşil yapraktan oluşuyordu yalnızca. Sarı bir safran ya da sümbülüm olsa çok sevinirdim ama olmaması gerekiyormuş demek! Kadın atmak istiyordu ama ben izin vermiyordum. Başka bir tane almak istiyordu ama başka birini istemediğimi söyledim ona. Gazeteci çocukların bağırtıları korkunç sinirime dokunuyordu. Her gün aynı saatlerde koşarak geçiyor, boğazları yırtılırcasına gazetelerinin adlarını, hatta haber başlıklarını haykırıyorlardı, ökçeleri kaldırımda takırdarken. Evden gelen gürültüler daha az sinirime dokunuyordu. Yukarlarda bir yerde, küçük bir kız ya da oğlan çocuğu her akşam aynı saatte şarkı söylüyordu. Uzun süre sözleri anlayamamıştım. Ama her geçen gün işite işite bölük pörçük anlamayı başardım. Küçük bir kız ya da oğlan çocuk için tuhaf sözlerdi bunlar. Kafamın içindeki bir şarkı mıydı, yoksa dışarıdan mı geliyordu? Bir tür ninniydi galiba. Beni bile uyutuyordu sık sık. Arada sırada küçük bir kız geliyordu. Uzun kızıl saçları iki örgü halinde omuzlarına dökülüyordu. Bilmiyordum kim olduğunu. Odada biraz takıldıktan sonra, hiç konuşmadan gidiyordu. Bir gün ziyaretime bir polis memuru geldi. Gözetim altında tutulduğumu söyledi, nedenini açıklamadı. Şüpheli biriymişim, bunun içinmiş, şüpheli biri olduğumu söyledi. Bıraktım konuşsun diye. Tutuklamaya cesaret edemedi. Yufka yürekli biriydi belki. Bir rahip, ziyaretime bir rahip de geldi bir gün. Protestan dininin bir tarikatına bağlı olduğumu söyledim ona. Hangi tür bir papazla görüşmek istediğimi sordu. Evet, protestanlık söz konusu olduğunda kafası karışıyor insanın, kaçınılmaz bir şey bu. Yufka yürekli biriydi belki. Yardıma gereksinme duyarsam kendisine haber vermemi istedi. Yardıma gereksinme duyarsammış! Adını bıraktı, onu nerede bulabileceğimi anlattı. Keşke bir yere not etseydim bunu.

Bir gün, kadın bir öneride bulundu bana. Acele nakit paraya

gereksinme duyduğunu söyledi, altı aylık peşin ödersem kiranın dörtte biri kadar indirim yapacaktı, böyle bir şey önerdi işte. Altı haftalık (?) bir kira indirimine karşın küçük sermayemi kediye yüklüyordum böylece. Ama bunun bir sakınca olduğu söylenebilir mi bakalım? Her türlü koşulda, son meteliğim tükenene, hatta bundan da öte, kapı dışarı edilene kadar orada kalmayacak mıydım sanki? Parayı verdim, kadın da bana bir alındı verdi.

Bu karşılıklı anlaşmanın ardından bir sabah, adamın biri omuzlarımdan sarsarak uyandırdı beni. On biri biraz geçiyor olmalıydı. Kalkmamı ve evini hemen terk etmemi istedi. İstediğinde haklıydı doğrusu. En az benim kadar şaşırdığını söyledi. Ev onundu. Tapulu malıydı. Türk kadın bir gün önce gitmişti. Ama onu daha dün gece gördüm, dedim. Yanılıyorsunuz, dedi, dün büroma anahtarları getirdiğinde öğleden sonraydı, daha geç değildi. Ama ona altı aylık kiramı daha yeni ödedim, dedim. Paranızı geri alın, dedi. Ama kadının adını da, adresini de bilmiyorum, dedim. Adını bilmiyor musunuz? dedi. Yalan söylediğimi sanıyor olmalıydı. Rahatsızım, dedim, böyle apar topar gidemem bir anda. O kadar da rahatsız sayılmazsınız, dedi. Bir taksi, hatta dilersem bir cankurtaran çağırmayı önerdi. Odaya domuzu için hemen gereksinmesi olduğunu söyledi; hiç tanımadığı ve büyük olasılıkla ona gözkulak olacağı yerde canını yakan bir sokak çocuğuna emanet ettiği hayvancağız evin önüne bıraktığı bir arabada, bizim gereksiz bir çene yarışına kalkıştığınız şu anda soğuktan donuyordu belki de. Kıvrılıp uzanabileceğim, bu şokun etkisini üzerimden atıp neler yapacağımı kararlaştırabileceğim başka bir yer, bir köşe vermesini istedim ondan. Olanaksız bu, dedi. Kötü kalpli biri olduğumu düşünmeyin sakın, diye ekledi. Burada domuzla birlikte yaşarım, ona bakarım, dedim. Uzun ayların dinginliği yok oluyordu bir anda. Sakin olun, dedi, kendinizi kapıp koyvermeyin, hadi bakalım, ayağa kalkın, yeter artık. Onun sorunu değildi bu aslında. Çok sabırlı adamdı doğrusu. Ben uyurken bodrumu ka-

tını gezmiş olmalıydı.

Güçsüz hissediyordum kendimi. Öyleydim herhalde. Günışığı gözlerimi kamaştırıyor, sendeleye sendeleye ilerliyordum. Bir otobüs kırlara götürdü beni. Bir tarlaya gittim oturdum güneşin altında. Ama bu bana çok daha sonraymış gibi geliyor. Gölge yapsın diye şapkamın içine çepeçevre yapraklar döşedim. Soğuk bir gece oldu. Tarlalarda başıboş dolaştım saatlerce. Bir gübre yığını buldum sonunda. Ertesi gün kente doğru yola koyuldum yeniden. Üç otobüsten indirdiler beni. Yolun kenarına oturdum, giysilerimi kuruttum güneşte. Hoşlandım bundan. Giysilerim kuruyana kadar yapacağım başka bir şey yok, hiçbir şey yok, diyordum kendime. Kuruyunca da bir fırçayla fırçaladım. Bir ahırda bulmuştum bunu, galiba bir kaşağıydı. Ahırlar hep imdadıma yetişmiştir, ne zaman başım sıkıştıysa. Sonra eve gidip bir bardak süt ve bir dilim yağlı ekmek dilendim. Yağ dışında verdiler hepsini. Ahırda kalabilir miyim? dedim. Hayır, dediler. Hâlâ kokuyordum ama bu üstüme sinmiş leş gibi kokudan hoşlanmıyor değildim. Kendi kokuma bin kez yeğlerdim onu; arada bir dalga dalga gelişini saymazsam, kendi kokumu bastırdığı için de oldukça mutluydum ayrıca. Bunu izleyen günlerde paramı yeniden ele geçirmeye çalıştım. Neler olup bitti tam anımsamıyorum, adresi bulamadım ya da adres düzmeceydi ya da Yunanlı kadını orada tanımıyorlardı. Kadının adını öğrenmek için alındıyı aradım ceplerimde. Bulamadım. Ben uyurken geri almıştı belki. Böyle ne kadar dolaştım bilmiyorum, kırda olsun, kentte olsun neresi denk düşerse orada yatıp kalkıyordum bu arada. Kent değişmişti oldukça. Kır da anımsadığım o kır değildi artık. Genel izlenim aynıydı. Bir gün oğlumu gördüm. Koltuğunun altında bir çanta koşturup duruyordu. Şapkasını çıkarıp eğildi, ayna gibi keli gözüktü o zaman. O olduğundan eminim neredeyse. Ardından bakmak için kafamı çevirdim. Paytak paytak adımlarla yerlere kadar eğilerek, sürünerek, şapkasını sağa sola sallayarak yürüyordu aceleyle. Aşağılık orospu çocuğu.

Bir gün eskiden tanış olduğum biriyle karşılaştım. Deniz kıyısında bir mağarada yaşıyordu. Yaz kış yalıyarların üzerinde ya da suya inen küçük patikalar boyunca otlayan bir eşeği vardı. Hava iyice bozduğunda eşek kendiliğinden mağaraya geliyor, fırtına dinene kadar orada barınıyordu. Denizin kumsalı dövdüğü, rüzgârın uğuldadığı nice geceyi birbirlerine sokularak geçirmişlerdi. Bu eşeğin yardımıyla kent sakinlerine bahçeleri için kum, suyosunu ve denizkabukları taşıyordu. Eşek ufak tefek ve yaşlı, kent de uzak olduğu için bir defada çok şey götüremiyordu. Ama bu yolla tütün, kibrit ve zaman zaman da bir parça ekmek alacak kadar kazanıyordu. Bu çıkışlardan birinde kentin dış mahallelerinde rastlamıştı bana. Adamcağız beni yeniden görmekten çok mutlu olmuştu. Mağarasına davet etti, geceyi birlikte geçirmemizi istedi. Dilediğinizce kalabilirsiniz, dedi. Eşeğinizin nesi var? dedim. Aldırmayın, tanımıyor sizi, dedi. Biriyle iki üç dakikadan fazla birlikte kalma alışkanlığımın olmadığını, denizin de hiç hoşuma gitmediğini anımsattım ona. Söylediklerimden fazlasıyla kırılmış görünüyordu. Demek gelmiyorsunuz, dedi. Ama şaşırtıcı bir şey, işte eşeğe binmiş ve kaldırımdan fışkıran kızıl kestane ağaçlarının gölgesinde yola koyulmuştum bile. Yelesinden tutuyordum eşeği, bir elim ötekinin önünde. Küçük çocuklar yuhlayarak taş atıyorlardı bize ama iyi nişancı sayılmazlardı, bir kez o da şapkamdan vurabildiler ancak. Bir polis bizi durdurdu, huzuru bozmakla suçladı. Bizim de, çocukların da doğanın yarattığı biçimde olduğumuzu söyledi arkadaşım. Bu koşullarda huzurun zaman zaman bozulması kaçınılmazdı. Bırakın yolumuza gidelim, dedi, bölgenizde düzen kısa sürede yeniden sağlanacaktır. Kırın akdiken ve küpeçiçeklerinden oluşan çitli, tozdan bembeyaz, dingin yollarını, yabani çalı ve papatyalarla bezeli patikalarını izledik. Gece oldu. Eşek beni dosdoğru mağaranın ağzına getirdi, denize dimdik inen patikayı karanlıkta bulmam olanaksızdı çünkü. Sonra geri döndü otlağına.

Ne kadar süre orada yaşadığımı bilmiyorum. Mağara güzel

düzenlenmişti, belirtmeliyim bunu. Kıl bitlerime tuzlu su ve yosun bastırmıştım ama bit yumurtalarının çoğu sağ kalmış olmalıydı. Başıma yosunlarla pansuman yaptım, rahatlattı bu beni, ama yalnızca kısa bir süre boyunca. Mağarada uzanıyor, arada sırada ufka bakıyordum. Çıkıntısız, adasız, kıpır kıpır bir genişlik görüyordum üzerimde. Geceleri, bir ışık düzenli aralıklarla mağarayı aydınlatıyordu. Küçük şişeyi cebimde işte burada buldum. Kırılmamıştı, camı sahici cam değildi. Bay Weir'in bütün eşyalarıma elkoyduğunu düşünüyordum oysa. Ev sahibim çoğu zamanını dışarıda geçiriyordu. Balıkla besliyordu beni. Bir erkek, sahici bir erkekse eğer, insanlardan uzakta bir mağarada yaşayabilir kolayca. Dilediğim sürece orada yaşamamı istiyordu. Yalnız kalmayı yeğliyorsam, benim için daha uzaklarda başka bir mağara düzenleyebilirdi seve seve. Her gün bana yiyecek getirir, zaman zaman gelip iyi miyim, bir şeye gereksinmem var mı diye bir göz atardı. İyi kalpli biriydi. Sevgiye gereksinme duymuyordum ne yazık ki. Yakınlarda göl üzerinde kurulmuş bir mağara biliyor musunuz? dedim. Denize katlanamıyordum, çalkantılarına, sarsıntılarına, gelgitlerine, sürekli yinelenen çırpınışlarına. Rüzgâr hiç olmazsa arada bir diniyor. Ellerimin, ayaklarımın karıncalandığını hissediyordum. Saatlerce uyuyamıyordum bu yüzden. Burada kalırsam başıma felaketler gelecek, dedim, bunun bana ne yararı olacak? Boğulursunuz, dedi. Evet, dedim, ya da kendimi bir yalıyardan aşağı atarım. Buradan başka bir yerde yaşayamam, dedi, oysa dağdaki kulübemde çok mutsuzdum. Dağdaki kulübenizde mi? dedim. Dağdaki kulübesinin öyküsünü anlattı yeniden, unutmuştum bunu, sanki ilk kez duyuyordum, Kulübe hâlâ yerinde duruyor mu? diye sordum ona. Oradan kaçtığı günden bu yana kulübeyi görmediğini, kuşkusuz bir parça yıpranmışsa da, hâlâ dimdik ayakta olduğuna inandığını söyleyerek yanıtladı beni. Ama anahtarı almam için direttiğinde, Başka tasarılarım var, diyerek geri çevirdim önerisini. Beni görmek isterseniz her zaman buradayım, dedi. Ah şu insanlar! Bıçağını verdi bana.

Dağdaki kulübem dediği tahta bir barakaydı. Kapısı sökülmüştü, yakılmıştı ya da başka bir işte kullanılmıştı. Pencerelerde cam kalmamıştı. Dam birçok yerinden çökmüştü. Erimiş çürümüş bir paravana iki eşit olmayan parçaya bölüyordu içeriyi. Eşyalar bir zamanlar varsa bile, yoktu artık. En aşağılık edimler gerçekleştirilmişti yere ve duvara karşı. Döşeme insan ve hayvan dışkıları, prezervatif ve kusmukla doluydu. Ok saplanmış bir kalp çizilmişti bir inek kakasına. Turistlerin gönlünü çelecek bir görünüm değildi yine de. Bir yana atılmış çiçek demeti kalıntıları çarptı gözüme. Açgözlülükle toplayıp, kilometrelerce öteden getirmişlerdi buraya, sonra da fırlatıp atmışlardı bir köşeye; ağırlaşmış ve solmuşlardı. Bana anahtarı sunulan konut buydu işte.

Çevremdeki görünüm alışılmış bir görkem ve yıkım doluydu. Yine de bir damın korunağındaydım artık. Eğreltiotlarından yatağımda yatıyordum, kendi ellerimle binbir zahmetle toplamıştım bunları. Bir gün yataktan kalkamadım. İnek kurtardı beni. Dondurucu sisin etkisiyle kendisine bir sığınak aramıştı. Kuşkusuz ilk gelişi değildi bu. Beni görmüş olamazdı. Sütünü emmeye çalıştım ama başaramadım. Memeleri dışkıyla kaplıydı. Şapkamı çıkardım, bütün gücümü toplayarak sütünü sağmaya başladım. Süt döşemeye akıyor, ziyan oluyordu ama, Önemi yok bunun, nasılsa bedava, diyordum kendime. Yerde bir baştan bir başa sürükledi beni, arada bir duruyordu, tekme savurmak amacıyla. İneklerimizin böylesine hain olduğunu bilmezdim hiç. Kısa süre önce sağılmıştı belki. Bir elimle memesine yapışmış, ötekiyle şapkayı altına tutuyordum. Ama sonunda o baskın çıktı. Eşikten öteye, dışarıya, üzerlerinden sular akan devasa eğreltiotlarına doğru sürükledi beni, bırakmak zorunda kaldım böylece.

Sütü içerken biraz önce yaptığımdan pişmanlık duyuyordum. İneğe güvenemezdim, ötekilere haber verecekti kuşkusuz. Kendimi biraz daha denetleyebilsem, dost olabilirdim onunla. Her gün gelirdi bundan sonra, başka inekler de izlerdi onu. Te-

reyağı, hatta peynir yapmasını öğrenirdim. Ama, Hayır, her şey olabildiğince yolunda, dedim kendime.

Yola koyulmuş, yokuş aşağı kaptırmıştım. Çok geçmeden arabalar göründü ama hiçbiri almak istemedi beni. Başka giysiler içinde, başka bir yüzle alırlardı belki. Bodrum katından atıldığımdan bu yana değişmiş olmalıydım. Özellikle de yüzüm ürkütücü bir görünüme bürünmüş olmalıydı. Ne bakanın gönlünde güller açtıran alçakgönüllü, içten gülümseme beliriyordu yüzümde, ne de katışıksız sefalet ifadesi. Zorluyordum kendimi ama boşunaydı. Buruşuk, pis ve kıllı, deri bir maske, iki delikli, bir de yarıklı; lütfen, tanrı aşkına, acıyın gibi sözlerle bağdaşmıyordu bu görüntü. Felaket bir durumdu. Gelecek günlerde nasıl, neyle sürünecektim yerlerde? Yolun kenarına uzandım, bir arabanın yaklaştığını gördüğümde, yüzümü buruşturmaya, şekilden şekle sokmaya başlıyordum. Beni uyuyor ya da dinleniyor sansınlar istemiyordum. İnlemeye çalışıyordum, İmdat! İmdat! Ama olmuyordu, kibarca bir konuşmanın tınısıydı kulağıma ulaşan. Saatim daha gelmemişti, inleyemiyordum bir türlü. En son inlemem gerektiğinde, inlemiştim her zamanki gibi, çevremde de yüreği sızlayacak tek bir canlı yoktu ayrıca. Neler geliyordu başıma? Yeniden öğrenirim, dedim kendi kendime. Yolun daraldığı bir yerde uzandım boylu boyunca, böylece arabalar en azından bir tekerlekleri (dört tekerlekliyseler iki tekerlekleri) bedenimi çiğnemeden artık geçemezlerdi üzerimden. Ama bir gün çevreme baktığımda varoşlarda buldum kendimi, sonra da çok geçmeden budalaca dinlenme ya da acılarımdan kurtulma umutlarından uzakta eski aylaklıklarım başladı.

Böylece yüzümün alt kısmını kara bir çaputla örtüp, güneşli bir köşeye gittim dilendim. Öğretmenimin bana verdiği kara gözlükler sayesinde, gözlerimin ışığı sönmemişti galiba. Geulincz'in *Törebilim* adlı kitabını armağan etmişti bana. Gözlük yetişkin birinin gözlüğüydü, ben bir çocuktum. Dehşetli dağınık giysiler içinde, bir tuvalette yığılıp kalmış ölü bedenini buldu-

lar, enfarktüsün hışmına uğramıştı. Nasıl da rahatlamış olmalıydı! *Törebilim*'in baş sayfalarında adı yazılıydı (Ward), gözlük onundu. Gözlük çerçevesi, tabloları ve büyük aynaları asmakta kullanılan pirinçten yapılmıştı, o günlerdeki gibi; iki uzun siyah kurdele de sap niyetine geçirilmişti. Kulaklarımın ardına doluyor, sonra da çenemin altında düğümlüyordum bunları. Mercekler birbirlerine ve cebimde bulunan öteki nesnelere sürtüne sürtüne yıpranmışlardı. Bay Weir'in bütün eşyalarıma elkoyduğunu sanıyordum. Ama bu gözlüğe gereksinme duymuyordum artık, yalnızca güneşin ışıklarını yumuşatmak için takıyordum. Hiç söz etmesem de olurdu pekâlâ. Çaput beni çok uğraştırdı. Paltomun, hayır, paltom yoktu o günlerde, ceketimin astarından kesip çıkardım sonunda. Siyahtan çok griye çalıyordu, galiba damalar vardı üzerinde, ama yetindim onunla. İkindiye kadar göğün güneyine, daha sonra gece olana kadar da batısına doğru kaldırıyordum başımı. Çanak beni çok uğraştırdı. Kafamın durumu yüzünden şapkamı kullanamıyordum. El açmaya gelince, söz konusu bile etmemiştim bunu. Teneke bir kutu edindim, paltomun bir düğmesine astım, bana neler oluyor böyle, ceketimin bir düğmesine astım, alt karın hizasındaydı. Dimdik asılı durmuyor, geçenlere doğru saygıyla eğiliyordu, yalnızca paranın bırakılması yeterliydi bu durumda. Ama parayı bırakanı bana yaklaşmaya zorlaması, dokunma tehlikesiyle yüz yüze bırakması tatsızdı doğrusu. Daha büyük bir kutu, daha büyük bir teneke kutu edindim sonunda, kaldırımın üzerine, ayaklarımın dibine koydum. Ama insanlar sadaka verirken parayı yere fırlatmaktan hoşlanmıyor, duyarlı kişiler tiksinç gördükleri bu davranışta aşağılayıcı bir yan buluyor. Bu kez de hedefi tutturma sorunu çıkıyor karşılarına. Vermek istiyorlar istemesine de, armağanlarının gelen geçenin ayakları dibine ya da arabaların tekerlekleri altına yuvarlanıp belki de bunu hiç hak etmeyen birilerince alınmasına razı olmuyor gönülleri. Bu yüzden vermiyorlar işte. Eğilenler de çıkmıyor değil, ama sadaka verenler genelde eğilmek zorunda kalmaktan hoşlanmıyor. İlkin dilenciyi

uzaktan saptamak, parayı hazırlamak, yürümeye ara vermeden yere bırakmak, uzaklaşırken de Allah razı olsun gibisinden bir şeyler işitmek istiyor onlar. Ben sadaka verdiklerinde bir şey söylemezdim, inancım yoktu çünkü, ama ağzımda anlaşılmaz bir şeyler gevelerdim yine de. Tepsi ya da tahta türünden bir şey buldum sonunda, bir iple belime ve boynuma astım bunu. Gereken yükseklikte, cep hizasında çıkıntı yapıyordu, kenarı da sadakanın tehlikesizce bırakılmasına yetecek uzaklıktaydı. Arada sırada tahtamı çiçeklerle, taçyaprakları, tomurcuk, basurlulara şifa veren şu otlarla, kısacası ne bulabilirsem onlarla süslüyordum. Özellikle aramıyordum bunları, ama hoşuma giden bu gibi şeyleri gördükçe, tahtam için bir kenara atıyordum. Doğayı sevdiğim sanılabilirdi. Çoğu zaman bakışlarımı gökyüzüne çeviriyordum ama boş bakışlardı bunlar, nesine bakayım göğün? Beyaz, mavi ve grinin bir karışımıydı genelde, sonra akşamları başka renkler de katılıyordu bunlara. Yüzümde hissediyordum olanca yumuşaklığıyla, başımı bir o yana bir bu yana çevirerek yüzümü sürüyordum ona. Arada sırada boynumu önüme düşürüyordum dinlenmek amacıyla. Tahtayı uzakta alaca bir sis içinde görüyordum bu anlarda. Duvara sıkı sıkı yaslanıyor, ağırlığımı bir ayağımdan ötekine aktararak, ellerimi ceketimin iç yüzüne yapıştırıp duruyordum. Eller cepte dilenmek kötü bir izlenim uyandırıyor, özellikle emekçiler kış aylarında öfkeleniyor buna. Ayrıca eldiven takmak da sakıncalı. Sadaka verir ayaklarında bana yaklaşıp, bütün kazancımı aşıran bacaksızlar vardı. Şeker almak amacıyla yapıyorlardı bunu. Kaşınmak için pantolonumun düğmelerini çözüyordum gizlice. Aşağıdan yukarı doğru dört tırnağımla kaşınıyordum. Kıllarımı çekiştiriyordum yatışmak için. Ben kaşınırken zaman akıp gidiyordu, nasıl geçtiğini bilmiyordum. Ben gerçek bir kaşınmayı otuzbire yeğlerim. İnsan yetmişine kadar, hatta daha da uzun bir süre otuzbir çekebilir ama sonunda sıradan bir alışkanlığa dönüşüyor bu. Oysa ben bedenimi kaşıyabilmek için bir düzine ele gereksinme duyuyordum. Her yanımı kaşıyordum, cinsel organımı,

göbeğe inen kılları, kollarımın altını, kıçımı; ayrıca yalnızca düşündüğümde bile azan egzamalı ve sedefli derilerimi. En çok kıçımı kaşımaktan hoşlanıyordum. İşaretparmağımı boğumuna kadar içine sokuyordum. Biraz sonra sıçmak zorunda kalırsam eğer, korkunç bir acı çekiyordum o zaman. Ama artık sıçamaz olmuştum zaten. Galiba arada sırada bir uçak geçiyordu alma salına. Çoğu kez gün sonunda pantolonumun paçalarını sırılsıklamı buluyordum. Köpekler olmalıydı. Ben pek işeyemiyordum artık. Kazara çişim gelse bile, pantolonumun önüne birazcık fışkırtmak rahatlatıyordu beni. Görev yerime geldikten sonra gece olana kadar kıpırdamıyordum makamımdan. İştahım kapalıydı hep. Tanrı rüzgârımı bile ölçüp biçiyordu. İş bitiminde bir şişe süt alıyor, barakada içiyordum. Daha doğrusu bir çocuğa, hep aynı çocuğa aldırıyordum, neden bilmiyorum, insanlar hizmet etmek istemiyordu bana. Zahmetine karşılık birkaç kuruş veriyordum çocuğa. Bir gün tuhaf bir olaya tanık oldum. Genelde çok şey görmezdim. Pek bir şey de duymazdım ayrıca. Dikkat etmiyordum çevreme. Aslında ben başka yerlerdeydim hep. Aslında ben hiçbir yerlerde değildim. Ama o gün bir dönüş yapmış olmalıydım. Bir gürültü tedirgin ediyordu beni bir süredir. Nasıl olsa durur, deyip araştırmaya gerek görmüyordum nedenini. Ama bir türlü durmayınca nedenini araştırmak zorunda kaldım. Adamın biri bir arabanın üzerine çıkmış, geçenlere söylev çekiyordu. En azından ben böyle yorumluyorum. Öylesine böğürüyordu ki söylediklerinin bir bölümü ulaşıyordu bana kadar. Birlik...kardeşler..Marx...sermaye...tereyağlı ekmek...aşk. Hiçbir şey anlamıyordum doğrusu. Otomobil kaldırımın karşısına, tam benim önüme park etmişti, sırtını görüyordum konuşmacının. Birden döndü, konuşmasını bana yöneltti. Şu süprüntüye bakın, dedi, şu enkaza. Dört ayağı üzerinde yürümüyorsa eğer, hayvanat bahçesine götürürler korkusundandır. Yaşlı, bitli, çöpe atılacak bir döküntü. Onun durumunda, hatta ondan da zavallı binlerce insan yaşıyor, on bin, yirmi bin. Bir ses, Otuz bin. Her gün yanlarından geçer, at ya-

rışlarında bir şeyler kazandığınızda bir iki kuruş fırlatırsınız önlerine, diye sürdürdü konuşmacı. Hiç düşündünüz mü bunu? Ses, Hayır. Gönlünüzden ne koparsa, diye sürdürdü konuşmacı. Ses, Gönlümüzden ne koparsa. Bir türlü anlamadığınız şey şu, diye sürdürdü konuşmacı, acıyarak suç işliyor, köleliği, budalalığı ve toplu katliamları onaylıyorsunuz böylece. Şu canlı cenazeye bakın iyice. Kendi hatası diyeceksiniz bana. Bir de ona sorun bakalım, kendi hatası mıymış. Ses, Kendin sor. Bunun üzerine bana doğru eğildi, seslendi. Mükemmel olmuştu tahtam. Menteşenin birleştirdiği iki parçadan oluşuyordu artık, çalışmam bittiğinde ikiye katlayıp kolumun altında taşıyabiliyordum onu, her şey çok kolaylaşmıştı böylece. Ufak tefek işler yapmayı çok seviyordum. Bezi yüzümden çekip aldım, minik kazancımı cebime koydum, tahtamın sicimlerini çözdüm, katlayıp koltuğumun altına yerleştirdim. Söylediklerimi duymuyor musun hıyarağası! diye bağırdı konuşmacı. Sonra uzaklaştım, hava henüz kararmış olmasa da. Ama genelde sakin bir köşeydi burası, işlek sayılmazdı, canlı, uyumlu ve mutlu bir yerdi. Bağnaz bir dindardı belki. Başka bir biçimde açıklayamıyorum. Akıl hastanesinden kaçmıştı belki. Güzel bir yüzü vardı, kırmızı yanaklıydı.

Her gün çalışmıyordum. Hiç para harcamıyordum neredeyse. Son günlerim için kenara üç beş kuruş atmayı bile başarıyordum. Çalışmadığım günleri barakada uzanıp yatarak geçiriyordum. Baraka nehir kıyısında, özel bir mülk arazisindeydi, daha doğrusu bir zamanlar özel bir mülk olduğu anlaşılan bir arazi üzerindeydi. Girişi dar, karanlık ve sessiz bir sokağa açılan bu arazi, kuzey sınırını belirleyen, nehir kıyısındaki otuz adımlık bölümünü saymazsak bir duvarla çepeçevre kuşatılmıştı. Karşıda, öte yakada, başka rıhtımlar ve birbirininin içinde yiten basık tavanlı evler, bacalar, ekilmemiş alanlar, ağaç dizileri, kuleler ve çankulesi uzanıyordu yan yana. Bir eğitim alanı da göze çarpıyordu, askerler bütün yıl boyu top oynuyordu burada. Yalnız zemin kat pencereleri – hayır yapamayacağım. Mülkün terk

edilmiş bir havası vardı. Kapılar kilitliydi, iki yanı ağaçlı yolları otlar kaplamıştı, yalnız zemin kat pencereleri pancurluydu. Öteki kat pencerelerinde arada sırada tek tük ışıklar yanıyordu, en azından benim izlenimim böyleydi. Yansıyan ışıklardı belki de. Bu barakaya sahip çıktığım gün, omurgası havada bir sandal buldum. Düzelttim onu, taş ve tahtalarla destekledim, sıralarını çıkarıp içine yatağımı yaptım. Gövdenin eğimi nedeniyle fareler ulaşmakta güçlük çekiyordu bana. Oysa can atıyordular buna. Düşünsenize, canlı bir bedenim vardı, her şeye karşın canlı bir bedene sahiptim. Günübirlik yaşadığım konutlarda uzun zamandır yaşıyordum farelerin arasında, sıradan insanların duyduğu korkuyu hissetmiyordum doğallıkla. Onlar için sevecen duygular bile besliyordum diyebilirim. Güvenle yaklaşıyorlardı bana, hiç tiksinme duymuyorlardı sanki. Kedileri anımsatan devinilerle temizleniyorlardı. Akşamları, saatlerce hiç kımıldamayan karakurbağaları havada kapıyorlardı sinekleri. Kapalı mekânların sona erdiği, açık havanın başladığı yerlerde çöreklenir, eşikleri sever onlar. Ama son derece sıska da olsalar, korkunç yırtıcı lağım fareleriyle boğuşmak zorundaydım bundan böyle. Şuradan buradan toparladığım tahta parçarıyla bir kapak yaptım bu nedenle. Yaşantım boyunca tahta parçalarından yana inanılmaz derecede şanslıydım, bir tahta parçasına hiç gereksinme duymadım, nereye baksam görüyordum bunları, bana eğilip yerden almak kalıyordu yalnızca. Ufak tefek işlerle uğraşmayı seviyordum, hayır, özellikle sevmiyordum, umursamıyordum bile. Sandalı tümüyle örtüyordu, kapaktan söz ediyorum bu kez. Kapağı birazcık geriye itip, önden giriyordum sandala, sürünerek kıça ulaşıyor, ayaklarımı kaldırıp beni tümüyle örtene kadar kapağı itiyordum yeniden. Peki ayaklarımı nereye dayıyordum? Bu amaçla kapağa çivilediğim bir kirişe dayıyordum, ufak tefek işlerle uğraşmayı seviyordum. Ama sandala kıçtan girip, beni tümüyle örtene kadar kapağı iki elimle üstüme çekmek, çıkmak istediğimde de aynı biçimde bu kez ileri itmek daha çok hoşuma gidiyordu. Ellerimle tutunabilmem için gerekli yerlere iki

büyük çivi çaktım. Söylemek belki tuhaf ama elime rastgele geçen araç gereçlerle yaptığım bu ufak tefek marangozluk çalışmaları bana belli bir haz vermiyor değildi. Son yaklaşıyordu, biliyordum bunu, ben de oyunumu oynuyordum, anlıyorsunuz ya, ne oyunu diye sormayın sakın, bilmiyorum çünkü. Bu teknede rahatım yerindeydi, söylemeliyim bunu. Kapak santimi santimine oturuyordu yerine, bir delik açmak zorunda kaldım üzerinde. Karanlıkta gözler yumulu olmamalı, açık tutulmalı bence. Uykudan değil, uyanıklık diye tanımlanan şeyden söz ediyorum. Ayrıca o günlerde çok az uyuyordum, uykum gelmiyordu ya da hep uykulu oluyordum, bilmiyorum, belki korkuyordum, bilmiyorum. Sırtüstü uzanmış konumda yatıyor, hiçbir şey görmüyordum, başımın üzerindeki çatlaklardan sızan barakanın boz ışıklarının dışında. Hiçbir şey görmüyor muydum, hayır, bu kadarı da abartı oldu. Çok yakınlarda, kanalizasyon borularının ağzı çevresinde uçuşan martıların çığlıklarını duyuyordum güçsüzce. Doğru anımsıyorsam eğer, pislikler sapsarı köpükler halinde nehre akıyor, kuşlar açlık ve öfkeyle haykırarak bunların üzerinde, yukarlarda dönüp duruyorlardı. Suyun iskeleye ve sahile çarpan sesini duyuyordum, ayrıca dalgaların özgürce devinisinden çok farklı tınılayan öteki sesi de duyuyordum. Kendimi de, devindiğimde sandaldan çok dalgaya yakın buluyordum ya da bana öyle geliyordu, durgunluğum anaforların durgunluğuydu. Olanaksız görünüyor bu. Yağmuru da duyuyordum sık sık, sık sık yağmur yağıyordu çünkü. Arada sırada bir damla barakanın damından içeri düşüp üzerimde patlıyordu. Bütün bunlar daha çok sıvı bir dünyanın unsurlarıydı. Rüzgâr da rahatça kestirebileceğiniz gibi, sesiyle katılıyordu onlara, daha doğrusu oyuncaklarının farklı farklı sesleriyle. Ama bütün bu toplamın anlamı ne? Uğultular, haykırışlar, inlemeler ve iç çekişlerin anlamı ne? İşitmek istediğim çölde vurulan çekiç darbeleriydi, bam, bam, bam. Osuruyordum kuşkusuz ama bir türlü sesli çıkarmayı beceremiyordum, bir pompa fısırtısı yitip gidiyordu sonsuz hiçliğin içinde. Orada ne

kadar kaldığımı bilmiyorum. Kutumun içinde rahattım, söylemem gerekiyor bunu. Bağımsızlığımı iyice kazanmıştım sanki son yıllarda. Artık kimsenin gelmez oluşu, kimsenin gelip de iyi miyim diye, bir gereksinmem var mı diye sorma olasılığının ortadan kalkması bir parça üzüyordu beni, ama öyle çok da üzmüyordu doğrusu. İyiydim, evet, iyi sayılırdım, kötüleşirim diye de pek kaygı duymuyordum. Gereksinmelerime gelince, benim boyutlarıma indirgenmişlerdi; her türlü yardım düşüncesini dışlayacak ölçüde, üstün bir görünüm sergiliyorlardı. Zayıf ve kusurlu da olsa, kendi dışımda bir varlığımın bulunduğunu bilmek eskiden heyecanlandırırdı beni. Toplumdışı kalıyorsunuz zamanla, kaçınılmaz bir şey bu. Bazen insan kendine soruyor şaşkınlıkla, acaba doğru gezegende miyim diye. Sözcükler bile bırakıp gidiyor sizi, bu kadar kötü işte. Kapların arasındaki dolaşımın kesildiği anlar bunlar, kapları bilirsiniz ya. İki mırıltının arasında varoluyorsunuz hâlâ, kuşkusuz hep aynı şarkı bu, ama siktir insan anlayamıyor bir türlü. Arada sırada kapağı itip sandaldan çıkma isteği uyanıyordu içimde, ama başaramıyordum bunu, öylesine tembeldim, öylesine güçsüz hissediyordum kendimi, öylesine derinliklerine gömülmüştüm benliğimin. Patırtılı ve buzlu sokakları, ürkütücü suratları, kesen, biçen, paralayan, bereleyen gürültüleri üzerime çullanmış duyumsuyordum. Sıçma ya da işeme isteğim gelsin de harekete geçeyim diye bekliyordum bu anlarda. Yuvamı kirletmek istemiyordum! Yine de başıma geliyordu arada sırada, gittikçe daha sık başıma geliyordu. Bedenimi hiç kımıldatmadan, arkama yaslanarak pantolonumu çıkarıyor, deliği serbest bırakacak kadar azıcık yana dönüyordum. Evrensel pisliğin ortasında küçük bir krallık edinip, sonra gelip bunun üzerine sıçmak tam bana yakışan bir şeydi. Dışkılarım da bendim, biliyorum, biliyorum, değişen bir şey yok. Yeter ama yeter, uyku dışında hiç düş görmeyen ben, çocukluğundan bu yana düşlerin çok uzağına düşmüş olan ben (söylencem böyle olsun istiyor), şimdi de düş görüyordum işte. Biliyordum düş ürünü olduklarını, geceydi

çünkü, sandalımın içinde yalnız başımaydım. Başka ne olabilirdi? Sandalımdaydım yani, su üzerinde kayıp gidiyordum. Kürek çekmeme gerek duymuyordum, akıntı sürüklüyordu beni. Ayrıca kürekler gözüme çarpmıyordu, birileri alıp götürmüştü herhalde. Tahtamı tutuyordum elimde, sandal sırasının bir parçasıydı belki de bu, kıyıya yaklaştığımda ya da bir köprü ayağı ya da bağlı bir duba karşıma çıktığında işime yarıyordu. Yıldızlar vardı gökyüzünde, bayağı çoktu sayıları. Hava nasıldı bilmiyordum, üşümüyordum, terlemiyordum da, dingin görünüyordu her şey. Kıyılar gittikçe uzaklaşıyordu, kaçınılmazdı bu, kısa bir süre içinde göremez olmuştum onları. Nehir genişledikçe, ışıklar zayıflıyor ve azalıyordu. İnsanlar uyuyor, bedenler ertesi günün çalışmaları ve sevinçleri için güç topluyordu. Sandal süzülmüyordu artık, koyun küçük dalgaları vurdukça seke seke ilerliyordu. Her şey dingin görünüyordu ama köpükler küpeşteyi yalıyordu yine de. Deniz havası dört bir yanımı sarmıştı, topraktı tek sığınağım ama bu koşullarda toprak bir sığınak olarak hiçbir şey ifade etmiyordu doğrusu. Deniz fenerlerini görüyordum, dört taneydi, bir tane de yüzen fener vardı. İyi tanıyordum onları, çocukluğumda bile iyi tanıyordum. Akşamdı, yüksek bir yerde babamla birlikteydim, elimi tutuyordu. Sevgi ve şefkat dolu bir hareketle, göğsüne bastırsın istiyordum beni ama aklı başka taraftaydı onun. Dağların adlarını da öğretmişti bana. Ama bitirelim artık bu görüntüleri; şamandıraların ışıklarını da görüyordum, denizin her köşesinde yığınla vardı bunlardan, kırmızıydı renkleri, yeşildi, çok tuhaf ama sarıydı. Kentin gerisinde kesintisiz bir kütle halinde gözüken dağın yamaçlarında yangınlar altın sarısından kızıla, kızıldan altın sarısına dönüşüyordu. Neydi bunlar biliyordum, katırtırnaklarıydı tutuşan. Çocukluğumda kaç kez kibritle ateşe vermiştim katırtırnaklarını. Saatler sonra eve döndüğümde, yatağıma tırmanmadan önce, yaktığım ateşi seyrederdim yüksek penceremden. Denizde, karada ve havada uzak ateşlerle parıldayan bu gecenin içinde dolaşıyordum akıntı ve gelgitlerin sürükle-

mesiyle. Şapkamı ceketimin iliğime bağlanmış olduğunu fark ettim, bir iplikleydi kuşkusuz. Kıçtaki yerimden doğruldum, büyük bir gürültü koptu. Zincirdi bu. Bir ucunu sandalın başına, öteki ucunu belime dolamıştım. Sandalın döşemesinde bir delik açmalıydım önceden, işte diz çökmüş bıçağımla oyuyordum tahtaları. Delik küçüktü, çok yavaş yükseliyordu su. Her şey içinde, yarım saatimi alacaktı, bir terslik olmadığını varsayarsam. Sandalın kıçına yeniden oturdum, bacaklarımı uzattım, yastık işlevi gören ot dolu torbaya sırtımı dayayarak yatıştırıcımı yuttum. Deniz, gökyüzü, dağ, adalar yanaştı ve iyice abandılar üzerime, sonra güçlü bir kasılmayla uzayın en uzak sınırlarına çekildiler. Az kalsın anlatacağım öyküyü düşündüm bitkince ve ilgisizce; ne bitirme cesaretini, ne de sürdürme gücünü kendimde bulduğum, yaşamımın sureti olan öyküyü demek istiyorum.

İKİNCİ KİTAP

Hiç için metinler

I

Aniden, hayır, sonunda, en sonunda, katlanamadım daha fazla, sürdüremedim. Burada kalamazsınız, dedi biri. Orada kalamazdım ama sürdüremezdim de. Yeri betimleyeceğim, önemi yok bunun. Dümdüz doruğu, bir dağın, hayır, bir tepenin, ama çok vahşi, çok vahşi, kes yeter. Bataklık, diz boyu fundalık, göze çarpmayan patikalar, yağmurların açtığı derin yarıklar. İşte bunlardan birinde uzanmış yatıyordum rüzgârdan korunarak. Manzara gözalıcıydı, bir de şu her şeyi, vadileri, gölleri, ovayı, denizi gölgeleyen sis olmasaydı. Nasıl sürdürecektim, başlamamam gerekiyordu, hayır, başlamam gerekiyordu. Neden geldiniz, dedi biri, belki aynı kişiydi. Sıcak ve kuru yuvamda kalabilirdim ama kalamamıştım. Evimi betimleyeceğim size, hayır, ya-

pamam bunu. Çok kolay doğrusu, artık katlanamıyorum, insan böyle söylüyor işte. Bedenime, Haydi ayağa kalk, diyorum, harcadığı çabayı hissediyorum, yolun ortasında yığılıp kalan ve kalkmaya çabalayan, çabalamayı sürdüren, başaramayınca da çabalamaktan vazgeçen yaşlı bir beygire benzetiyorum onu. Kafaya, Onu rahat bırak, rahat dur, diyorum, soluk alıp verişi duruyor, sonra eskisinden daha kötü biçimde başlıyor yeniden. Tüm bu hikâyelerden uzaktayım, hiç kafamı kurcalamamam gerekirdi onlarla, hiçbir şeye gereksinme duymuyorum, ne daha çok ilerlemeye, ne de bulunduğum yerde kalmaya, gerçekten de umursamıyorum tüm bunları, uzaklaşmalıydım onlardan, bedenimden de, kafamdan da, kendi aralarında uzlaşmaları için, son bulmaları için bıraksaydım onları, yapamıyorum, benim son bulmam gerekiyor. Ya evet, sanki birden çok kişiyiz biz, hepimiz sağırız, sağır bile değiliz, yaşam getirmiş bizi bir araya. Bir başkası, ya da aynısı, ya da ilki, Evinizde kalmanız gerekirdi, diyor, tümünün de aynı sesi, aynı düşünceleri var. Evimde. Evime dönmemi istiyorlar. Yaşadığım yere. Sis olmasa, keskin gözlerle, bir dürbünle, görebilirdim buradan. Yalnızca yorgunluk değil nedeni, yorgun değilim yalnızca, tırmanışa karşın. Burada kalmak istemem gibi de bir nedenim yok. İşitmiştim, manzaradan söz edildiğini işitmiş olmalıydım, uzaktaki deniz sanki kurşun dökülmüş gibiydi, altın ovalar dillerden düşmüyordu, çifte vadiler, buzul gölleri, dumanlara bürünen kent, hepsi yediden yetmişe ağızlardaydı. Aslında kim bu insanlar? Ardımdan mı geldiler buraya kadar, önümde miydiler, birlikte miydik yoksa? Yüzyılların, kötü havalı yüzyılların kazdığı çukurun dibindeyim, yavaş yavaş emilen sarı bulanık bir suyun üzerinde biriktiği kara toprağa uzanmışım yüzüstü. Yukarıda duruyorlar, çevrelemişler beni, mezara koyulmuşum sanki. Bakışlarını kaldıramıyorum onlara, ne yazık, yüzlerini göremezdim, fundalıklara gömülü bacaklarını belki. Görüyorlar mı beni, neremi görüyorlar? Belki kimse kalmadı geride, belki usandı ve gitti tümü de. Kulak veriyorum, işittiğim hep aynı düşünceler, her zaman-

kiler demek istiyorum, tuhaf şey. Lime lime gökyüzünden güneşin tüm vadide pırıl pırıl parladığını düşünmek. Ne kadar süredir buradayım, ne biçim soru bu, defalarca sordum kendime. Defalarca da verdim yanıtını, Bir saat, bir ay, bir yıl, yüz yıl, diye, burası, ben ve olmak kavramlarından anladığıma göre değişiyordu, olağanüstü yanıtlar da aramıyordum orada, pek değişmiyordum orada, biraz değişiyor gözüken burası yalnızca. Geleli çok zaman geçmedi, yoksa dayanamazdım, diyordum ya da. Kervançulluklarını duyuyorum, gün bitimini imliyor bu, gecenin oluşunu, kervançullukları böyle çünkü, bütün gün suskun kalıp, karanlık basarken bağırıyorlar, bu yabanıl ve benimle karşılaştırıldığında kısa ömürlü yaratıklar böyle işte. Çok iyi bildiğim şu yanıtlanamayan öteki soru, Neden geldiniz, sorusuna da Değişmek için, ya da, Ben değilim, ya da, Rastlantıyla, ya da Güneşli uzun yıllar görmek için, ya da, Yazgı, diye yanıt veriyordum, duyumsuyorum geldiğini başka bir sorunun, gelsin, hazırlıksız yakalanmayacağım nasılsa. Her yanımı gürültü sarmış, ağzına kadar dolu bataklığın emip duruşu sürekli, dalgalanan dev eğreltiotları, dingin uçurumlar barındıran fundalıklarda boğulan rüzgâr, yaşamım ve bildik nakaratları. Görmek için, değişmek için, hayır, görecek bir şey kalmadı, gözlerim kızarana kadar, gördüm her şeyi, kötülükten kaçma olanağı da kalmadı, kötülük yapıldı, kötülük yapılmıştı bir gün, kendi yoluna gidecek olan, kendi yoluna gitmelerine izin verdiğim ve beni buraya sürükleyen ayaklarım beni dışarı sürüklediği gün yapılmıştı, işte bunun için geldim. Yaptığım şey, çok önemli olan şey, soluk alıp verip, dumandanmış izlenimi veren sözcükleri yinelemek kendime, Gidemem, kalamam, ne olacak şimdi. Ya duyumsal olarak? Tanrım, yakınmaya hakkım yok, evet o ta kendisi, yalnızca kar altına gömülmüş gibi boğuk çıkıyor sesi, sıcaklığını biraz yitirmiş gibi, uykusunu biraz yitirmiş gibi, iyice izleyebiliyorum onları, tüm sesleri, tüm bölümleri, oldukça iyi izleyebiliyorum, soğuk sarıyor her yanımı, ıslaklık da, en azından ben öyle sanıyorum, uzaktayım. Romatizmama gelince, düşünmü-

yorum artık onu, annem sağlığında romatizma çekerken nasıl bu acı vermediyse bana, şimdi benimki de vermiyor. Akbabayı anımsatan bu yabanıl yüzdeki dirençli ve sabit bakışlar, akbabaların günü belki de bugün. Yukarıdayım ben, aşağıdayım da aynı zamanda, bakışlarım üzerimde, yere uzanmışım, gözlerim yumulu, kulağım emip duran bataklığa yapışık, aynı düşüncedeyiz, hepimiz aynı düşüncedeyiz, eskiden de öyleydi, hep öyleydi, seviyoruz birbirimizi, acıyoruz birbirimize, ama bir de şu var, hiçbir şey gelmiyor elimizden birbirimiz için. En azından bir şey kesinlik kazanmış durumda, bir saat içinde her şey için çok geç olacak, yarım saat içinde, gece olacak, ama henüz olmadı, kesin değil bu, kesin olmayan ne, saltık bir kesinlik bu, günün izin verdiğini gecenin engellemesi yani, bununla uğraşmasını bilenlere, bununla uğraşmak isteyenlere, yeterince gücü olanlara, yeniden denemek için gücü olanlara. Evet, gece olacak, sis dağılacak, tüm dalgınlığıma karşın tanıyorum sisimi, rüzgâr sakinleşecek ve gece göğü bana yolumda bir kez daha kılavuzluk eden Büyük ve Küçük Ayı Takımyıldızı da içinde olmak üzere tüm ışıklarıyla açılacak dağın üzerinde, hadi bekleyelim geceyi. Her şey karışıyor birbirine, zamanlar, zaman kipleri karışıyor birbirine, başlangıçta burada bulunuyordum yalnızca, şu anda hâlâ buradayım, birazdan artık bulunmayacağım burada, yamacın ya da korunun sınırındaki eğreltiotlarının arasında ter döküyor olacağım, karaçamlar, anlamaya çalışmıyorum, bir daha asla anlamaya çalışmayacağım, böyle diyor insan, şimdilik buradayım, hep buradaydım, hep burada olacağım, artık korkmuyorum büyük sözcüklerden, büyük değil onlar. Gelişimi anımsamıyorum, asla gidemeyeceğim buradan, bana eşlik eden küçük topluluğum, gözlerim yumulu ve yanağıma değen kara toprağın nemini ve katılığını duyumsuyorum, şapkam düştü, uzağa düşmedi ya da rüzgâr sürükledi onu uzağa, boynuma bağlamıştım onu. Bazen deniz, bazen dağlardı, çoğu kez de ormandı, kentti, ovaydı da, evet ovalarda da düşüp kalktım, dört bir yanda açlığın, yaşlılığın eline, ölüme bıraktım kendimi, ci-

nayete kurban gittim, boğuldum, sonra hiç nedensiz can sıkıntısından öldüm, son soluğumu verirken sanki yeni bir yaşam yeşerdi içimde, canlandım, sonra odalarda doğal ölümlerle yüz yüze geldim, yatağıma uzanıp, ev içi tanrılarının gazabına uğradım, hep aynı öyküleri, aynı sözleri, aynı soruları, aynı bilgisizliğin sınırlarındaydım, beddua dökülmedi dudaklarımdan, o kadar da aptal değildim, ya da çıktı da anımsamıyorum bunu. Evet, beni yatıştırması için, bana eşlik etmesi için, sonuna kadar, hep fısıltıylaydı, kulaklarımı açıyordum iyice, eski öyküler için kulaklarımı açıyordum iyice, aynen babamın beni dizlerine oturtup da, bir fener bekçisinin oğlu olan Joe Breem miydi, Breen miydi, birinin öyküsünü, tüm kış boyunca, art arda her akşam okurken yaptığım gibi. Bir öyküydü, bir çocuk öyküsüydü, her şey fırtınada, bir kayanın üzerinde olup bitiyordu, anne ölmüştü, martılar gelip fenere çarpıyorlardı, Joe dişlerinin arasında bir bıçak, denize atlıyordu, yalnızca bunu anımsıyorum, yapması gerekeni yapıyor ve geri dönüyordu, tüm anımsadığım bu akşam, mutlu bir sonla bitiyordu, kötü başlıyor, iyi bitiyordu, her akşam, bir oyundu bu, çocuklar için. Evet, babamdım ben ve çocuğumdum, kendime sorular sordum, elimden geldiğince yanıtladım bunları, art arda her akşam anlattırdım kendime, ezbere bildiğim ama bir türlü inanamadığım bu aynı eski öyküyü, ya da el ele, hiç konuşmadan, kendi dünyalarımıza gömülmüş, her birimiz kendi dünyasma gömülmüş, eller birbirinin içinde unutulmuş yürüdük. İşte şu ana kadar böyle dayanabildim. Bu akşam da işler yolunda görünüyor, kollarımın arasındayım ben, kendimi kollarımın arasında, büyük bir sevgiyle olmasa da bağlılıkla, evet bağlılıkla tutuyorum. Uyu şimdi, şu uzaktaki lambanın altındaki gibi, birbirine sarılmış, bu kadar çok konuşmaktan, bu kadar çok dinlemekten, bu kadar çabalamaktan ve oynamaktan yorgun düşmüş.

II

Yukarsı ışık, unsurlar bunlar, bir tür ışık, görmek için yeterli, canlılar buluyor yönlerini, çok zorlanmadan, kaçınıyorlar birbirlerinden, bir araya geliyorlar, engellerden kaçıyorlar, çok zorlanmadan, gözleriyle arıyorlar, gözlerini kapıyorlar, duraklayarak, duraklamayarak, unsurlar arasında, canlılar. Değiştiyse başka, sona erdiyse başka. Nesneler de hâlâ yerinde olmalı, biraz daha eskimiş, biraz daha azalmış, çoğu hâlâ o ilgisizlik günlerinde durdukları yerde. Burada farklı bir dam altındasınız, kalamazsınız uzun süre, ayrılmanız gerek bir an önce. Nerede bulunursanız bulunun yaşanmaz olacaktır kısa sürede, işte böyle. Gidin öyleyse, hayır, kalın daha iyi, çünkü nereye gideceksiniz bunu bildiğinize göre? Yukarıya mı döneceksiniz. Yine

de. O tür ışığa. Yeniden görünek yalıyarları, yeniden yalıyarlar ve deniz arasında olmak, sağa sola atılmak, kafayı omuzların arasına gizleyerek, eller kulaklara yapışık, gözünü budaktan sakınmadan, masum, kuşkulu, zararlı. Gecenin göz kamaştıran ışığında gereksinmeyi karşılayacak bir sunu aramak ve gün ağarırken eli boş düşkırıklığına uğramak. Çöpçülerin geçişinden önce Calvet Ana'yı görmek çöplerden işe yarar bir şeyler toplarken. Hâlâ orada olmalı. Köpeği ve iskeleti çıkmış çocuk arabasıyla. Gönül okşayan bir görüntü. Bir tür yaba taşırdı elinde gecenin içinde, alçak sesle kendi kendine konuşurdu, homurdanırdı, Başkanım, efendim. Köpek arka ayakları üzerinde dengesizce ilerler, patileriyle çöp tenekesinin kenarına asılır, sahibiyle aynı anda karıştırırdı çöpleri. İşini engellerdi kadının, Pis hayvan, diye söylenirdi Calvet Ana ama izin verirdi karıştırmasına. Güzel bir anı bu. Calvet Ana. Sevdiği şeyi bilirdi, belki neler sevebileceğini de. Güzellik, kuvvet, zekâ, gündemdeki, güncel olan, hareket, şiir, seç, beğen beğen al. Bir de belleği sıfırlama olanağımız olsaydı. Şu biçâre ışığın altında acı çekmiş olmak, ne büyük yanılgı. Hiçbir şey göstermiyordu, sönerdi yoksa, hiçbir korkunç şeyi, hiçbir şeyi, gerçekleri göstermiyordu, sürdüremezdi yoksa. Şimdi burada, hangi şimdi burada, tükenmeyen bir saniye sürüyor, cennetteki gibi, us yavaşlamış, iyice yavaşlamış, neredeyse durmuş. Yine de değişiyor, bir şeyler değişiyor, kafanın içinde olmalı bu, kuklanın yavaşça buruşup kırışması kafanın içinde, belki bir kafanın içindeyiz, bir kafanın içi kadar karanlık burası, solucanların gelip de işe koyulmalarının öncesi, fildişi zindan. Sözcükler de yavaş, iyice yavaş, özne yükleme ulaşamadan ölüyor, sözcükler de duruyor. Öyleyse gevezelik zamanı yaşam daha mı tatlıydı? İşte bu, işte bu, iyimser yanı. Ya başkalarının yokluğu, hiç mi önemi yok bunun? Öf, başkaları, yok ki başkaları, başkaları kimseyi rahatsız etmedi hiçbir zaman, ayrıca birkaç tane de olması gerek burada, başka, göze görülmeyen, dilsiz başkalarından, önemi yok bunun. Doğrusu saklanıyordun onlardan, duvarlarının dibinden usulca gidiyor-

dun, doğru, burada özlüyorsun onları, oyalayıcı şeyleri özlüyorsun, buraya arı bir acı egemen, öf, yukarsı diyordun buna, sancılı yüz. Sözcükler gelip durdukça değişen bir şey olmayacak, işte şu eski sözcükler ağızdan çıktı yeniden. Konuşmak, yalnızca bu, konuşmak, boşalmak onlardan, burası her zamanki gibi, değişiklik yok. Ama anlamsızlaşıyorlar, doğru, her şey değişiyor, sözcükler anlamsızlaşıyor, çok kötü, çok kötü. Ya da sonunculara gelmenin yarattığı korku bu, her şeyi söylemiş olmanın yarattığı, sona gelmeden önce, hayır, çünkü sonu olacak bu, her şeyin sonu olacak, kesin değil. İnlemek için gereksinme duymak ama yapamamak. Of, en iyisi kısıtlamak kendini, gerçek ölüm anını kollamak, bazıları aldatıcı oluyor çünkü, ölüyorum sanıyor insan, bağırmaya başlıyor, yeniden canlanıyor, bağırmalar iyi geliyor, susmak en iyisi, tek yol bu, gebermek istiyorsa insan, yüzünde gülümseme tek söz etmemek, içe atılan binlerce lanetlemeyle ağzına kadar dopdolu gebermek, her şey olası, ya sonrası. Yukarda belki yaz, bir yaz Pazar'ı, Bay Joly çan kulesinde, saati kurdu, şimdi çanları çalıyor. Bay Joly. Bir buçuk bacağı vardı yalnızca. Pazar günü. Dışarıya çıkmak aptallıktı. Yollar kapkaraydı onlarla, çoğunlukla dost davranan yollar. Hiç olmazsa burada söz etmeyelim bundan, yaratıcıyı bir yana bırakalım, ayrıca yaratının da niteliği o kadar bulanık ki. Kuru olması olasıydı, ya da sıvı, ya da çamur olması, yaşam öncesindeki gibi. Sayesinde hâlâ bir boğuntuyu yaşadığımız, bazen işitilir olan, hava mı yoksa, olası bu, bir tür hava. Tam olarak ne olup bitiyor, tam olarak, ah şu kezzap gibi kavuran gülüş, hayır, neşeye elveda, kurtulmamız iyi oldu, hiç de hoş değildi. Hayır, ama son bir anı daha, son bir tane, bir kez daha başarısızlığa uğramak için yardımcı olabilir belki. Piers büyükbaş hayvanlarını ovaya doğru yayarken, hayır, çünkü sabanın toprakta açtığı yarığın sonuna geldiğinde, bir sonrakine dönmeden önce, gözlerini gökyüzüne kaldırdı ve, Hava yine çok erken ağardı, dedi. Gerçekten de kısa bir süre sonra kar yağmaya başladı. Başka bir deyişle gece sonunda olduğunda kapkaranlıktı ortalık, ama

hayır, tuhaftı, gökyüzü hiç ışık yaymasa da öyle değildi. Tarlaların arasından barınağa götüren yol uzundu, dolambaçlıydı, hâlâ orada olmalı. Yalıyarın başına geldiğinde, sanki çılgınca, hayır, bilinçli olarak, ani zikzaklar çizen bir keçi gibi sahile doğru atılıyordu. Deniz, kar altında deniz, hiç bu kadar (bu abartılı ifadeler yitirdi anlamını) uzaktan gürlememişti. Çok kazançlı bir gün geçmemişti, mevsimi göz önüne alırsak, doğaldı bu, pırasalar tükeniyordu artık. Neye olduğu önem taşımasa da, yine de dönüştü, sağ salim yapılan bir dönüş hep bir şaşkınlık kaynağıydı. Neler olmuştu. Soru bu muydu? Bir karşılaşma mıydı? Bam! Hayır. Graves kardeşlerin çiftliğinin oralarda, yüzü ışıklı pencereye dönük, kısa bir duraklama. Bir kış gecesi içinde, uzakta, kızıl bir ışıltı, zahmete değer bu çaba, zahmete değmiş olması gerekirdi bu çabanın. İşte, tamam, burada bitiyor, bitiyorum burada. Uzakta bir anı, son anıların çok uzağında, olası bu, bacaklar hâlâ iyi durumda gözüküyor. Umut tükendi ne yazık ki. Hayır. Aralıklarla nasıl da biri umut ediyordu yukarısını. Ne kadar çeşitlilikle.

III

Bırak, bırak tüm bunları diyecektim. Kimin konuştuğunun ne önemi var, biri kimin konuştuğunun ne önemi var dedi. Biri kalkıp gidecek, giden ben olacağım, ben olmayacağım o, ben burada olacağım, buradan uzaktayım diyeceğim, ben olmayacağım o, hiçbir şey söylemeyeceğim, bir öykü anlatılacak, biri bir öykü anlatmaya çabalayacak. Evet, yadsımıyorum artık, her şey düzmece, hiç kimse yok, anlaşıldı değil mi, hiçbir şey yok, tümceler de kalmadı, hadi alıklaşalım, tüm zamanların, tüm zaman kiplerinin alığı olalım, sona ermesini beklerken bunun, her şeyin geçip sona ermesini, seslerin kesilmesini, yalnızca sesler var, yalnızca yalanlar. Buradan, gitmek buradan ve başka bir yere varmak, ya da kalmak burada ama bir aşağı bir yukarı do-

lanarak. Önce kımılda, bir beden gerekli, eskisi gibi, yadsımıyorum bunu, yadsımayacağım artık, bir bedenim var diyeceğim kendime, zorunlu oldukça öne, arkaya, aşağıya, yukarıya doğru devinen bir bedenim. Yeniden yaşamak, birazcık daha katlanabilmek için gereksinme duyacağım bir yığın uzuvla, organla donanacağım, yaşamak diyeceğim buna, benim diyeceğim, ayağa kalkacağım, düşünmeyi bırakacağım, işimle dopdolu olacağım, ayakta durmakla, ayakta durmayı sürdürmekle, yer değiştirmekle, katlanmakla, yarına, gelecek haftaya sağ çıkmaya çalışmakla, yeterli olacak fazlasıyla tüm bunlar, bir hafta, ilkbaharda bir hafta fazlasıyla yeterli olacak, yaşam şıringalayacak içimize. Arzulamak yeterli bunu, arzulayacağım ben de, bir bedenim olmasını arzulayacağım, bir kafam olmasını arzulayacağım, birazcık kuvvet, birazcık da cesaret, şimdi koyuluyorum işe, bir hafta çok çabuk geçti, sonra döndüm buraya, şu karışık yere, günlerden uzak, günler uzak, kolay olmayacak. Peki neden tüm bunlardan sonra, hayır, hayır, bırak, başlama yeniden, dinleme tüm bunları, tüm bunları deme, her şey eski, her şey eşdeğerde, yazgıları böyle yazıldı. Ayaklarının üzerindesin işte şimdi, doğruluğuna ant içerim, senin bunlar, benim bu, ant içerim, oynat ellerini, dokun kafana, usun orada işte, bir çalışmasa çuvallardın anında, başka yerlerine geçelim şimdi, daha aşağı bölgelere, onlara da gereksinmen var, söyle bakalım neye benziyorsun, bir tahminde bulun, nasıl bir adamsın, bir erkek gerekiyor, ya da bir kadın, bacakarası yokla bir, güzellik zorunlu değil, güçlülük de öyle, bir hafta kısa bir süre, kimse sevmeyecek seni, korkma sakın. Hayır, böyle değil, çok ani oldu, korkuya kapıldım. Ama başlamak için debelenmeyi bıraksan, öldürmeyecekler seni, kimse seni sevmeyecek, kimse seni öldürmeyecek, belki Gobi çölünde bulacaksın kendini, yuvanda hissedeceksin orada. Seni burada bekleyeceğim, hayır, yalnızım, yalnızım ben, bu kez benim gitmem gerekiyor. Nasıl yapacağımı biliyorum, bir adam, bir tür adam, yaş almış bir çocuk olacağım, zorunluyum buna, bir dadım olacak, üstüme titreyecek benim, karşıdan kar-

şıya geçerken elimden tutacak, parklarda özgür bırakacak beni, uslu duracağım, bir köşeye sinip kedi gibi oturacağım ve sakalımı tarayacağım, düzleştireceğim onu, daha yakışıklı, biraz daha yakışıklı olmak için, böylesi ne güzel olurdu kuşkusuz. Gel yavrum, dönme zamanı geldi, diyecek bana. Sorumluluğum olmayacak hiç, tüm sorumluluğu o üzerine alacak, Bibi olacak adı, Bibi diyeceğim ona, böylesi ne güzel olurdu kuşkusuz. Gel yavrum, uyku zamanı geldi. Tüm bildiklerimi kim öğretti bana, kendi başıma öğrendim, avarelik yıllarımda, doğadan çıkarsadım her şeyi, yaradanın yardımıyla, ben değilim biliyorum, ama çok geç artık, bunu yadsımak için çok geç, bilgi birikimim burada, içindeki kırıntılar, fırtınada sırayla, göz kırpıp duruyor belli aralıklarla, beni aldatmak için. Bırak ve git, gitme zamanı geldi, bunu söylemek gerekiyor ne olursa olsun, zamanı geldi, nedeni bilinmiyor. Kendini tanımlama biçiminin ne önemi var, burada ya da başka bir yerde olmak, gezmek ya da yerinden kımıldamamak, boylu, insansı bir biçime sahip olmak ya da bir biçimden yoksun olmak, karanlıkta kalmak ya da göğün ışıklarıyla aydınlanmak, bilmiyorum, önemi var gözüküyor, kolay olmayacak bu. Her şeyin karardığı o ana dönseydim yeniden ve oradan başlasaydım, hayır, bir yere varamazdım buradan, bir yere varamadım hiçbir zaman, bellekten silindi gitti o an, kocaman bir alevdi, sonra karanlık, büyük bir sarsılıştı, sonra ağırlıktan ve katedilecek uzamdan soyutlanış. Bir yalıyardan aşağı atmayı denedim kendimi, sokağın ortasına ölümlülerin arasına yığıldım kaldım, bir sonuç alamadım, vazgeçtim. Beni buraya getirip bırakan yola yeniden koyulup, sonra da geri dönmek, ya da daha uzaklara yol almak, bilgece bir öğüt bu. Bir daha yerimden kımıldamayayım diye bu, O ben değilim, doğru değil, o ben değilim, ben uzaktayım, diye, on yüzyılda bir mırıldanarak, sonsuza kadar ağzımdan salyalar akıtayım diye. Hayır hayır, gelecekten söz edeceğim şimdi, gelecek zaman kipinde sürdüreceğim söylemimi, aynen eskiden geceleri kendime, Yarın sarı yıldızlı koyu mavi kıravatımı takacağım (gecenin bitiminde takıyordum

onu) dediğim gibi. Çabuk çabuk, yoksa ağlayacağım. Bir dostum olacak, benim yaşlarımda, benden farksız, eski bir savaşçı, savaştığımız günlerden söz edeceğiz birlikte, yara izlerimizi göstereceğiz birbirimize. Çabuk çabuk. Ben topumla pusuya düşen düşmana ateş yağdırırken deniz kuvvetlerinde yapmış olmalıydı askerliğini, belki de Jellicoe'ydu komutanı. Yaşayacak, önümüzde yaşayacak çok zamanımız kalmadı gözüküyor artık, son kışımız bu kuşkusuz, amin. Ölümümüzün neden olacağını soruyoruz birbirimize. O verem diyor kendisi için, bense prostat. Birbirimizi kıskanıyoruz, ben onu kıskanıyorum, o beni kıskanıyor arada sırada. Genel bir tuvalette ayakta, tek başıma, titreyen elimle, iki büklüm olmuş, pelerinimle örtünerek sonda sokuyorum, insanlar yaşlı ve iğrenç bir ihtiyar yerine koyuyor beni. Bu sırada o bir banka oturmuş, öksürüklerle sarsılarak, dolar dolmaz, uygarlık gereği kanala boşalttığı bir enfiye kutusuna tükürerek bekliyor beni. Anayurdumuza layık evlatlar olduk biz, ölmeden önce düşkünlerevine kaldıracaklar bizi. Kamuya açık bir yeşil alanda aynı anda güneşin ışınlarıyla bedava bir bankı bir araya getirmeye çalışarak geçiriyoruz yaşamımızı (o bizim yaşamımız), doğaya biraz geç yaşta gönül düşürdük, kimi yerlerde herkese ait o. Alçak sesle, soluksuz kala kala bir önceki günün gazetesini okuyor bana, gözleri görmeseydi keşke. At yarışları ortak tutkumuz, tazı yarışları da, siyasi görüşümüz yok ikimizin de, yine de biraz cumhuriyetçi sayılırız. Ama Windsor, Hanoverian, başka neydi, Hohenzollern'lerle de ilgileniyoruz. Tazı ve at yarışları haberlerini özümsedikten sonra insana ait hiçbir şey yabancı değil bize. Hayır, yalnız başıma, çok daha iyi olacağım yalnız başıma, daha hızlı gidecek. Yiyecek bir şeyler veriyordu bana, bir domuz kasabıyla arkadaştı, canım boğazımdan geliyordu salamları ağzıma tıkarken. Avuntu veren sözleriyle, kansere yaptığı göndermelerle, ölümsüz sarhoşlukları anımsatışlarıyla mezarına bir taş dikemememin üzüntüsünü unutturmaya çalışıyordu bana. Bense, kendi ufuklarımda yoğunlaşacağıma (onları bir kamyonun altına fır-

latmama olanak verirdi bu), usumu onun anlattığı şeylerle meşgul edip duruyordum. Haydi, silah arkadaşım, bırak tüm bunları, artık düşünme, demem gerekiyordu ona, ama düşünme yetişini yitiren kardeşlik duygusunun alıklaştırdığı ben olmuştum. Bir de yapmam zorunlu olan şeyler vardı! Spora gönül verenlerin meyhaneler açılmadan önce, günün erken saatinde, bahislerini sağlıklı bir biçimde oynayabilmek için topluluklar oluşturduğu Duggan'ın dükkânının önünde sabahın onunda güneş de açsa, dolu da, yağmur da yağsa gitmem gereken buluşmalar örneğin. Bakın, ölmüştük, zamanımızı doldurmuştuk (ne güzel, ne güzel) ama nasıl da dakiktik, belirtmeliyim bunu. Vincent'ın kalıntılarının, sicim gibi yağan bir yağmurda, omuzlarını istemeyerek de olsa kurt bir denizci gibi neşeyle iki yana sallaya sallaya, kafası kan lekeli kirli bezlerle sarılı, gözlerinde bir parıltıyla gelişini görmek, iyi bir gözlemci için insanın zevk uğruna neler yapabileceğini gösteren mükemmel bir örnekti. Sanki hızlı bir denizci dansına başlayacakmış gibi bir eliyle göğüs kemiğini, ötekinin üstüyle omurgasını tutuyordu, hayır, yalnızca anı bunlar, tufandan önceki son kaçamaklar. Hiç kimsenin bulunmadığı, hiçbir şeyin olup bitmediği burada neler olup bitiyor bir bakalım şimdi, bir şeyler olmasını, birinin gelmesini sağlayalım, sonra bir son verelim buna, sessizlik olsun, sessizliğin benim yaşam ve ölümlerimin seslerinden başka bir gürültünün içine doğru yol alalım, öykümün içine girelim, çıkmak için girelim, hayır, hiçbir anlam taşımıyor bu söylediklerim. Sonunda benim diyebileceğim, kendime layık zehirler hazırlayabileceğim bir kafaya, ve yollara düşmek için bacaklara sahip olacak mıyım, oraya ulaşacağım sonunda, gidebileceğim sonunda, tüm istediğim bu işte, hayır, elimden gelmiyor bir şey istemek. Yalnızca bir kafa, iki de bacak, hayır, ortada bir bacak, zıplaya zıplaya giderdim. Ya da yalnızca yusyuvarlak ve dümdüz kafa yeterli olurdu, yüz çizgilerine gerek yoktu, arı bir usa indirgenip, yokuşların eğilimlerine uyarak yuvarlanıp giderdim, hayır, bu da olmayacak, her şey yükselti halinde burada, bacak ya da eşde-

ğerde bir şey gerekiyor burada, kasılıp büzülebilen birkaç halka ömeğin, böylece uzağa gidilebilirdi. Duggan'ın dükkânının kapısından, yağmurlu ve güneşli bir bahar günü, akşama çıkıp çıkmayacağını bilmeden yola koyulmak, bir terslik var mı burada? Çok kolay olurdu. Kalabalığın, çemberlerin ve balonların arasında, bu beden ya da başka bir bedende, dost bir kolun tuttuğu bu kolda, kolsuz, elsiz ve bu titreyen ruhların içinde ruhsuz bu elde gömülü saklı olmak, ne terslik var burada? Bilmiyorum, buradayım ben, tüm bildiğim bu, ve hâlâ ben değilim o, işte düzenlemenin burada yapılması gerekiyor. Göze görünen bir beden yok, ölmenin olanağı da. Bırak tüm bunları, tüm bunları sözcüklerinin hangi anlama geldiğini hiç bilmeden, bırakmak istemek tüm bunları, çabuk söyledik, çabuk bitirdik, boşuna oldu, hiçbir şey kımıldamadı yerinden, kimse konuşmadı. Hiçbir şey olmayacak burada, hiç kimse gelmeyecek buraya uzun süre. Gidişler, öyküler, yarın için düşünülmedi. Ve sesler (nereden gelirse gelsinler) bir yaşamdan yoksun.

IV

Nereye giderdim, gidebilseydim eğer, kim olurdum, varolabilseydim eğer, ne derdim, bir sesim olsaydı eğer, kim konuşuyor böyle, ben olduğumu söyleyerek. Yanıt verin yalnızca, biri yanıt versin yalnızca. Her zamanki aynı yabancı, yalnızca onun için varolduğum, varoluşsuzluğumun oyuğunda onunkinde, bizimkinde, işte yalın bir yanıt size. Düşünerek bulamayacak beni, ne yapması gerekiyor öyleyse, sonuçta canlı ve şaşkın, evet, ne derse desin canlı o. Unutabilir beni, yok sayabilir, evet, en akıllıcası bu olur, bundan fazlası elinden gelmez onun. Onca vazgeçişin ardından aniden bu sevimlilik de ne oluyor, anlaması kolay bunu, o böyle diyor, ama anlamıyor. Kafasının içinde değilim, yaşlı bedenin herhangi bir yerinde de değilim, yine de

oradayım, oradayım onun için, onunla birlikte, tüm karmaşanın nedeni bu işte. Onun için benim olmadığımı görmek, yeterli olmalı, ama değil, orada olmamı istiyor, bir biçime ve bir dünyaya sahip, onun gibi, ona karşın, her şey olan benim, hiçbir şey olan o. Beni bir varoluştan yoksun hissettiğinde, kendi varlığını yoksun bırakıyor benden, ya da tam tersini yapıyor, deli o, deli, deli. Aslında beni öldürmek için, onun gibi, canlılar gibi ölü olayım diye arıyor beni. Tüm bunları biliyor o, ama bilmesi yaramıyor bir işe, ben bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum. Uslamlamadan kaçınıyor, ama sanki ona bir yararı dokunacakmışçasına, uslamlamadan başka bir şey de yaptığı yok, doğru değil bu. Ağzında sözcükleri geveledığini düşünüyor, ağzında sözcükleri geveledığı için böylece suskunluğa doğru yol aldığını düşünüyor, benim suskunluğumla suskunluğa varacağına inanıyor, ağzında sözcükleri gevelemesinin benden kaynaklandığını bilmek isterdi, kuşkusuz geveliyor sözcükleri. Beş dakikada bir öyküsünü anlatıyor, kendi öyküsü olmadığını söylüyor, cin gibi değil mi? Bir öyküsü olmamasının suçunu üzerime atmak isterdi, kuşkusuz yok bir öyküsü, ama bu bana bir öykü yamaması için bir neden mi? İşte böyle uslamlıyor yanılgı dolu, ama hangi yanılgılarla dolu, söyler misiniz bunu bana. Ben değilim diyerek yığınla şey söyletiyor bana, incelikli bir şey bu, ben değilim dedirtiyor hiçbir şey söylemeyen bana. Aptalca şeyler tüm bu dediklerim. En azından üçüncü tekil kişi adılıyla seslenebilirdi bana öteki kurmaca kişilerine seslendiği gibi, ama yapmıyor bunu, kendi beni için, benden başkasını istemiyor. Bana sahip olduğunda, ben olduğumda, benden kurtulmak için acele etti, varolmuyordum ben, istemiyordu, bir yaşam değildi bu, kuşkusuz varolmuyordum, o da varolmuyordu, kuşkusuz bir yaşam değildi bu, şimdi var bir yaşamı, yitirsin onu, huzura kavuşmak istiyorsa, biraz talihi varsa. Yaşamından söz edelim biraz, bir hazine bu, hoşlanmıyor bundan, hayır şaşırtamazsınız onu, onun yaşamı değil bu, o değil o, çok yanlış bir düşünce onu adi bir Molloy gibi, sıradan bir Malone gibi görmek, basit ölümlüler

onlar, mutlu ölümlüler, biraz acıyın, yerinden hiç kımıldamayan onu, her şey (hangi şeyler) göz önüne alınıp da değerlendirildiğinde (nasıl değerlendirildiğinde) ben olan onu, bu pislik yığınının içine indirmek doğru değil, kendini uzak tutmalıydı bunlardan. İşte böyle konuşuyor, bu akşam, beni böyle konuşturuyor, kendi kendisiyle böyle konuşuyor, ben böyle konuşuyorum, ben varım yalnızca, bu akşam, burada, yeryüzünde, bir de hiç kimseye yönelmediği için hiç duyulmayan bir ses, ve bir de direnmekten vazgeçen ve canlanan ölülerle dopdolu bir kafa, az kalsın unutacaktım bir de bir beden. Bu akşam, bu akşam diyorum ama belki de bu sabah. Ve çevremdeki tüm bu şeyler (hangi şeyler), artık yok saymayacağım onları, anlamı yok artık bunun. Doğaysa eğer belki ağaçlar ve kuşlar, birlikte oluyorlar, su ve ateş, her şeyin sürüp gidebilmesi için, ayrıntıları bilmeye gerek duymuyorum, belki bir palmiyenin altında oturuyorum. Ya da içindeki eşyalarla (yaşamı kolaylaştıran ne varsa) karanlık (pencerenin karşısındaki duvar nedeniyle) bir oda. Yaptığım şey, konuşmak, kurmaca kişilerimi konuşturmak, benden başka kim olabilir ki. Suskunluk anlarım da var, çevreme kulak kabartıyor, bulunduğum yer ve dünyadaki gürültüleri işitiyorum, görüyorsunuz ya nasıl da çaba harcıyorum usa yakın biri olmak için. Yaşamım bu işte, neden olmasın, bir yaşam bu da, dilerseniz, inanıyorsanız buna içtenlikle, hayır demiyorum, bu akşam. Görünen o ki sözün olduğu yerde bir yaşam kesinlenebilir, bir öyküye gerek yok hiç, bir öykü zorunlu değil, yaşam yeterli yalnız başına, yaptığım bir yanlıştı bu, birçok yanlıştan biriydi, yani yaşam kendi başına yeterliyken kendime bir öykü aramam yanlıştı diyorum. Gelişme gösteriyorum, zamanıydı, ölmeden önce şu pis ağzımı kapatmasını öğreneceğim, bir engel dikilmezse karşıma. Ama bir gidip bir gelenin, kendi başına yer değiştirebilenin başına bir şey gelmiyor kuşkusuz. Ben burada kalıyorum, oturur konumda (oturuyorsam eğer), çoğu kez oturuyor hissine kapılıyorum, bazen de ayakta duruyor, ya biri ya öteki, ya da uzanmışım, bu da başka bir olasılık, çoğu kez uzanmış duyum-

suyorum kendimi, üçünden biri, ya da diz çökmüş. Önemli olan dünyada olması insanın, yeryüzündeki varlığın yanında duruş nedir ki? Soluk alıp vermek zorunlu yalnızca, avarelik edilmese de olur, arkadaşlık edilmese de, açıkça itiraf etmek koşuluyla kendinizi ölmüş bile sayabilirsiniz, daha özgürlüklere açık bir düzen düşleyebilir misiniz, bilmiyorum, ben düşleyemiyorum. Bu koşullarda başka yerdeyim, başka biriyim demenin anlamı yok, bu durumda gereksinme duyduğum her şey elimin altında, ne yapmak için, bilmiyorum, yapmam gereken şeyleri, işte yeniden yalnız başımayım, nasıl da rahatlamış olmalıyım böylece. Evet, şu anki gibi öyle anlar oluyor ki ben elimden bir şeyler gelebileceğini duyumsuyorum yeniden. Sonra eskiye dönüyorum, canlılığım yitiyor, uzaklaşıyorum yeniden, yeni bir uzak öyküyle, kendimi uzakta bekliyorum öyküm başlasın diye, bitsin diye, bu ses benim olamaz bir daha. Gidebilsem eğer oraya giderdim işte, varolabilseydim eğer orada olurdum işte.

V

Yazıcıyım mahkeme kaleminde, kâtiplik yapıyorum, hiç bilmediğim bir davanın oturumlarında. Neden isteyeyim benimki olsun diye, istemiyorum. İşte başladım yeniden, bu akşamın ilk sorusu. Yargıç ve taraflardan biri, tanık ve avukat, ve bir de dikkatle, ilgisizlikle, duruşmayı kaleme alan yazıcı olmak. Orada her şeyin uyuduğu, her şeyin ölmüş olduğu, henüz doğmadığı (bilmiyorum) kafamda, ya da gözlerimin önünde beliren bir imge bu, gözler sahneyi görüyor, gözkapakları kırpışıyor, içinde işte. Bir an sonra, yeniden kapanıyorlar, kafanın içine bakmak, içini görmek, orada beni aramak, orada birini aramak için, başka bir adaletin sessizliğinde, varoluşun suçlu olmakla eşanlam taşıdığı bu karanlık duruşmanın kargaşasında. İşte bu ne-

denle görünürde hiçbir şey yok, her şey suskun, doğmaktan korkuyor insan, hayır, can atıyor doğmaya, ölmeye koyulmak istiyor çünkü. İnsan derken kendimden söz ediyorum aslında, aynı şey değil bu, istek duymaya boşuna çabaladığım karanlıkta istek duymak olanaklı değil. Ayağa kalkıp küçük bir gezinti yapabilirdim, çok arzuluyorum bunu, ama yapmayacağım. Nereye gideceğimi biliyorum, ormana giderdim, ormana varmaya çalışırdım, şu anda içindeysem işler değişir kuşkusuz, nerede bulunduğumu bilmiyorum, koşullar ne olursa olsun kalacağım orada. Ne olduğunu görüyorum, kafamda aradığım, kafama, kendi içinde, kendi olanaklarıyla aramasını buyurduğum kişi gibi olmaya öykünüyorum. Hayır, arıyor gibi görünmene gerek yok, düşünüyor gibi görünmene gerek yok, gözlerin gözkapaklarının ardında iyice açık, kulakların yeni bir yalanın daha söylenmiş olduğu bir an boyunca bile olsa, dışarıdan gelmeyen seslerin izinde, kal öylece yeter. İşitiyorum, bekleyişin boşuna olduğunu, gidip küçük bir gezinti yapsam çok daha iyi edeceğimi (bir kurşun askerle oynar gibi) söyleyen bu ses usun sesi olmalı yine. Ve kuşkusuz aynı ses yanıtlıyor, yapamam diye, bir an önce yapabileceğimi (gelgeç bir duyguya kaptırmış olmalıyım kendimi) düşünür gözüken ben, içinden çıkılmaz bir duruma düşüyorum böylece. Pozzo neden ayrıldı evinden, bir şatosu, hizmetçileri, uşakları vardı. Suçlu sırasında oturduğumu unutmamam için aldatıcı bir soru bu. Bazen bir an boyunca usa yakın gözüken şeyler işitiyorum, üzüntü duyuyorum bu an boyunca, bu ses benden yükselmiyor diye. Sonra sonsuza kadar suskunluğa yazgılı olduğumu anımsadığımda hissettiğim ne büyük bir rahatlama oluyor bilemezsiniz, bir de tüm bu şeyler nedeniyle acı çekmeseydim diyorum. Sağır olsam sözgelimi, kimi zaman sağır olsam daha az acı çekerdim diyorum kendime, sağır olsam hiçbir şey duymazdım, nasıl da rahatlardı o zaman bilincim. Öyle ya, bir tür bilince, bunun da ötesinde bir tür duyarlığa sahip olduğumu söylediğimi işitiyorum, konuşmacının hiçbir şeyi unutmayacağına güveniyorum, ve dinlemeye

de, kamış kalemimin gidiş gelişlerine de bir an bile ara vermeden üzüntüye kapılıyorum bu söylediklerimden, not aldım hepsini. Bu akşam oturum sakin geçiyor, tüm gözlerin bana dikildiği uzun sessizlikler oluyor, beni zıvanadan çıkarmak için yapıyorlar bunu, bastırılmış çığlıkların büyüdüğünü duyumsuyorum içimde, not aldım hepsini. Göz ucuyla izliyorum yazan elimi, iyice bulanık görünüyor –neydi uzaklığın karşıtı olan sözcük, işte o nedenle. Kim bu beyler, hukukçular takımı, görüntülerine bakılırsa, ama görüntülerine bakılırsa bu böyle, başkaları da var, başkaları da olacak, başka görüntüler, başka beyler. Gökyüzünü göremeyecek miyim bir daha, günışığında ve yağmurda özgürce gidip gelemeyecek miyim bir daha, yanıt hayır, tümü de hayır diye yanıtlıyor, neyse ki hiçbir şey sormamıştım, doğrusu özeniyorum onlardaki bu tuhaflığa, yankı sürdüğünce. Gökyüzünden söz–, gökyüzü ve yeryüzünden uzun uzun söz edildiğini işitmiştim, şimdi sözcüğü sözcüğüne anımsıyorum bunları, uydurmuyorum hiçbir şey. Not almıştım, birçok öyküyü içinde geçtiği ortamlarıyla birlikte yazmıştım bir yana, bir havaları oluyor böylece. Kahramanın durduğu yerle aralarında dehşetli bir uzaklık söz konusu, oysa onun çevresinde yaklaşıyorlar birbirlerine, birleşecekler sonunda, bu nedenle kahraman sanki mikroskopun altına tutulmuş gibi, sanki her yönde sonsuza kadar sürüklenebilecekmiş gibi bir izlenim veriyor, anlayan anladı dediğimi, benim yeteneklerim buna izin vermiyor. Denizin de, evet, denizin de ayırdındayım, aynı dizi içinde o da, birçok kez boğuldum derinliklerinde, başka başka adlar taşıyordum her defasında güldürmeyin beni, bir gülebilseydim ah, her şey biterdi o zaman, her şey de ne demek, kimbilir, her şey işte, ben, not aldım hepsini. Evet, görüyorum sahneyi, görüyorum eli, gölgeden yavaşça süzülüp çıkıyor, kafamın gölgesinden, sonra hızla dönüyor yerine, ilgisi yok benimle. Kısa bacaklı küçük bir hayvan gibi bir an harekete geçiyor, sonra yerine geçiyor, ne anlamak gerekiyor bu sözlerden, işittiğimi söylüyorum ben. Yazıcının eli bu, peruk takması gerekiyor mu, bilmiyorum,

eskiden öyleydi belki. Konuşmacı etkisi ya da bezginlik, şaşkınlık, üzüntü duygusu yaratmak için sessizlik çöktüğünde ne yapıyorum ben, dudaklarımı sürtüp duruyorum birbirine, işaretparmağımın ilk eklemini oynatıyorum, anıa kımıldayan kafa, el yerinde duruyor, işte böyle ayrıntılarla yalancı inanıyor insanları aldattığına. Bu akşam böyle, yarın farklı olacak, kurulun önüne çıkacağım belki de, yüce sevginin, bağışlamayan ve doğruluktan hiç sapmayan adaletinin önüne, ama kimi zaman da tuhaf bir hoşgörü gösteren adaletin önüne, ruhum olacak suçlanan, yeğlediğim bu, belki biri tutup ruhumun bağışlanmasını dileyecek, kaçırmamam gerekiyor bunu, olmayacağım orada, Tanrı da olmayacak, önemi yok bunun, temsilcilerimiz orada olacak çünkü. Evet, uzun sürmeyecek kuşkusuz, ben lanetlenmeyeli sonsuza yakın bir süre geçti sanki, evet, her günün verdiği acı yetiyor da artıyor bana, evrak kâtibiyim bu akşam. Bu akşam, akşam her zaman, akşamdan söz ediliyor hep, sabah bile olsa, dinlenmeyi olanaklı kılan gecenin geldiğine inandırmak için beni. İlkin orada olduğuma inanmam gerekiyordu, sonra yapabilirdim, her şeyi yiyip yutabilirdim, orada olsaydım, olamazdı benden daha saf biri. Ama oradayım, başka türlüsü olası değil, öyle işte, olası değil, olası olması gerekmiyor. İçinde benzer duygularla, aynı anda kazanmak ve yitirmek, yorucu, çok yorucu, insan taş yürekli olamıyor, ölüm kararını yazmak, hükmü giyip de suçlu iskemlesine yığılmak, çok yorucu, uzun bir sürenin sonunda, yoruldum bundan, yorulmuş olmam gerekiyordu, ben olsaydım eğer. Bir oyun bu, bir oyuna dönüşüyor, ayağa kalkıp gideceğim, ben değilsem bir başkası olacak, bir hayalet, yaşasın tüm hayaletler, ölülerinki, yaşayanlarınki, daha doğmamış olanlarınki. Mühürlenmiş gözlerimle izleyeceğim onu, bir kapıya gereksinme duymuyor, bir düşünceye de duymuyor, bu düşsel kafadan çıkmak için. Havaya, toprağa karışmak ve yavaş yavaş bir sürgünü yaşayarak eriyip yok olmak için. İşte yine geldiler bana, gitsinler birer birer, sonuncular da terk etsin beni, boş bıraksınlar, boş ve sessiz. Adımı fısıldayan

onlar, bana benden, bir benden söz eden oniar, gidip kendilerine inanacak ya da inanmayacak başkalarıyla konuşsun onlar. Bu ses onların sesi, bir zincir gibi şakırdıyor kafamın içinde, bir kafamın olduğunu söylüyor gıcırdayarak. Bu akşam orada kuruldu mahkeme, bu kubbeli gecenin derinliklerinde, orada yazıcılık yapıyorum mahkeme kaleminde, işittiklerimi anlamadan, yazdıklarımın bilincine varmadan. Kurul orada toplanacak yarın, ruhum için dua edilecek, sanki ölmüş biri için, sanki ölmüş bir annenin ölmüş çocuğu arafta beklemesin diye, ah ne tatlı şey şu dinbilim. Başka bir akşam olacak, her şey akşam olup bitiyor, ama aynı gece olacak, onun da akşamları var, sabahları ve akşamları, güzel bir anlayış bu, hayaletleri dağıtan günün geldiğine inandırmak istiyorum kendimi. İşte kuşlar göründü, ilk kuşlar, hâlâ bu öykü de neyin nesi, soru işareti koymayı unutma. Oturumun sonu gelmiş olmalı, genelde sakin geçti. Evet, bazen böyle oluyor, aniden kuşlar göründü ve sessizliğe büründü her şey, bir an boyu. Ama hayaletler dönüyor yeniden, boşuna uzaklaşıyor onlar, ölenlere karışarak geri dönüyor ve bir kibrit kutusundan büyük olmayan tabutun içine süzülüyorlar, yukarda olup bitenler konusunda onlar bilgilendiriyor beni, kendim hakkında bildiğimi söylediğim şeyler konusunda da, yaratmak istiyorlar beni, yapmak istiyorlar, bir kuşun (yaşamını– az kalsın yaşamını tehlikeye atarak diyecektim) uzaklardan topladığı kurtçuklarla yavrusunu yaratması gibi. Evet, bugünlük yeterli bu kadar zahmet, başka dakikalardı bunlar. Evet, insan yorulmaya başlıyor, çabası yoruyor onu, kalemi yoruyor, düşüyor kalem, not aldım hepsini.

VI

Bu gözükmelerin arasındaki boşluklarda neler olup bitiyor? Gardiyanlarım bana yeniden girişmeden önce uyuyorlar belki, ne dersiniz? Güçlerine kavuşmak için bunu yapmaları çok doğal. Kâğıt ya da bilye oynuyorlar kafalarını boşaltmak için, hakları yok mu dinlenmeye? Söz söyleme hakkım olsa, yok derdim, dinlenmeye hakları yok, yalnızca kısa bir ara verebilirler, soğuk bir şeyler atıştırmak için, pek istemeseler bile bunu, iyi gelirdi kendilerine. İşlerini seviyorlar, iliklerime kadar hissediyorum bunu. Hayır, kendi iliklerime kadar diyorum, söz etmiyorum onlardan. Sesler kötü yankılanıyor bu akşam, kesik kesik geliyor gerçekten de. Anımsıyor musun haberleri, haberleri, en son haberleri ışıklı yazılarla yavaşça geçiyordu, Piccadilly Cir-

cus üzerinde, siste. Nerede dikiliyordun ayakta, Glasshousse Street'in köşesinde, gece nedeniyle kepenklerini indirmiş küçük tütüncü dükkânının eşiğinde miydi, hayır, anımsamıyorsun bunu, nedeni açık. Bazen biraz, böyle oluyor, gözler çalışmaya başlıyor, sessizlik ve iç çekişler duyuluyor, ağlaya ağlaya bıkıp usanılan bir hüzün çöküyor, ya da eskimiş bir hüzün de diyebiliriz buna, kendini aniden eskimiş gören ve kendisi için, mutlu günler için, uzun günler için iç geçiren bir hüzün; bitmez tükenmez gözyaşları dökülüyordu o zamanlar, ama az rastlanıyor böyle şeylere. Gardiyanlarım, neden gardiyanlar ama, yerimden kımıldama olanağım yok ki, ah anlıyorum, tutsak olduğumu sanmam için böyle yapıyorlar, varoluşumla şişip ayağa kalkayım da duvarların ötesine geçmeyi deneyeyim diye. Bazen de hastabakıcılar oluyor, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş, pabuçları bile beyaz, başka bir öykü bu, ama hep aynı. Bazen de solucan gibi çıplak ve yumuşak tuhaf yaratıklar oluyor, cesedi kemirmeye başlayarak sürünüyorlar çevremde ama can çekişirken gösterdiğim başarısızlığı, bir ölü olarak da yineliyorum. Bazen de küme küme sallanan iri kemikler oluyor, kastanyet sesleri çıkararak çarpıyorlar birbirlerine, temiz ve zenciler gibi neşeli. Hemen şimdi olsa, katılmak isterdim onlara, ama hiçbir şey asla hemen şimdi olmuyor nedense. Çeşitliliklerle dolu yaşamım, çok farklı şeylerle dolu, hiçbir yere ulaşamayacağım asla. İyi biliyorum, kimse yok burada, ne ben, ne de bir başkası, ama bazı şeyler hiç söylenmese daha iyi, öyleyse hiçbir şey söylemiyorum. Başka bir yerde birileri var belki, herhalde, başka bir yerde, bu uçsuz bucaksız burada başka bir yer gizli belki de? Biliyorum, biraz kafamı çalıştırabilsem, bir çıkış yolu bulurdum, kafamın içinde, sayıca kabarık başkaları gibi, bundan da kötüsü, dünyayla karşılaşırdım yeniden, kafamın içinde, bana gelince hiç de farksız olmazdım başlangıçtakinden. Hiçbir şeyin değişmediğini öğrenirdim, değişip duran gökyüzü altında, devingen yeryüzü üzerinde, aynen tüm oyunlar (oyun diyorduk bunlara) için çok kısa kalan o uzun yaz günleri boyunca olduğu

gibi gidip gelebilmek için tüm gerekli olan şeyin bir parça kararlılık olduğunu öğrenirdim, ah biraz çalıştırabilseydim kafamı. Yeniden hava olurdu orada, yeryüzünde, süzülüp duran gölgeleri de, bu karınca da, evet bu karınca da olurdu, ah neyse ki hiç çalışmıyor kafam. Bırak bunları, bırak, hiçbir şey hiçbir yere götürmüyor, tüm bu şeyler hiçbir anlam taşımıyor, yaşamım çeşitliliklerle yüklü, her şeye sahip olamıyor insan, hiçbir yere varamayacağım, ama ne zaman vardım sanki? Tüm gün boyu, unutmadan ekleyeyim, gecenin de bir bölümü çalıştığım sıralar, azim gösterirsem kendimi sonunda bulacağıma inanıyor muydum? Bakın bana öyleyse, bir köşede toplanmış ufacık bir toz yığınıyım işte, yitik bir dış dünyadan kopup gelen küçük bir esinti havaya savuruyor beni, başka bir esinti yere fırlatıyor. Evet, sonsuza kadar buradayım, örümceklerle ve ölü sineklerle birlikte, birbirine karışmış kanatların titreyişinde dans ediyorum, keyfim yerinde, keyfim oldukça yerinde, tüm bunlar bitmiş olduğu için, gözyaşı vadilerinde kendi ardımdan onca ahlayıp puflad ıktan sonra. Bazen çiçeklerin sıcaklığını taşıyan bir kelebek geliyor, bitkin bir kelebek, çok geçmeden ölüyor, kanatları çapraz duruyor, dinleniyor sanki, güneşte pulları külrengi. Yok edilebilir, sözcükler yok edilebilir, bulguladıkları delice düşünceler de, Yaradan'ın üstüne üflediği ve oğlunun çok sonraları, zinakâr kadının ayaklarının dibine, ulu budala parmağının ucuyla yazdığı şu çamura duyulan özlem sözgelimi, sil at bunları, tüm söylemen gereken hiçbir şey söylemediğini söylemen, öyleyse hiçbir şey söyleme bir daha. Ama o zamanlar doku halindeki varlığıma ne oldu, göremiyorum artık, dokunamıyorum da, her yanıma, içime dolanır, sarmalarlardı beni, öf, bir yerlerde dolaşıyor olmalılar, benim yerime geçmiş. Hiç inandım mı onlara, orada, bu paçavranın içinde olduğuma hiç inandım mı, aslında orada ara, araştırmaya oradan başla, hâlâ oradayım belki de, yaşam kadar geniş orada, ama eminim olmadığından. Gözler, evet, bu anılar benimse eğer. Onlara inanmış olmalıyım, bir an boyunca, görüngülerinin derinliklerinde, bula-

nıkça, kendimi gördüğüme inanmış olmalıyım. Hâlâ buradakilerle bir arada görüyorum kendimi, uzun süredir mühürlenmiş gözlerle, o zamanki gözlerimle bakıyorum, on iki yaşında olmalıydım, yuvarlak ayna yüzünden, bir tıraş aynasıydı, iki yanlı yapılmıştı, bir yüzü olduğu gibi, öteki yüzü büyüterek gösteriyordu, bir görüntüyü aramak, doğru görüntülerin, yığınla doğru görüntünün arasından tek bir görüntüyü aramak, beni görmek orada, beni gördüğümü düşlemek orada, mavi tüllerin ardına gizlenmiş, görmeyen gözlerle bana bakan, on iki yaşında, ekseni üzerinde dönen ayna yüzünden, babam yüzünden, babamsa eğer o, denizi ve geceleri deniz fenerini ve limanın kırmızı ışığını gören banyodaydı babam, bu anılar benimse eğer, on iki yaşında, ya da kırk yaşında, çünkü ayna kaldı, babam öldü ama ayna kaldı geriye, görüntüsü öylesine değişmişti ki, annem saçını tarardı onunla, titrerdi elleri, başka bir evdeydi, deniz görülemezdi oradan, dağa bakardı o ev, annemse eğer o kadın, nasıl da taze bir esinti çıktı yeryüzünde. Arınaktaymışım, öyle diyorlar, cehennemdeymişim de, altını çiziyorlar bunun, kesinliyorlar, ne güzel. Burun deliklerime kadar buza gömülmüşüm, gözkapaklarım donup kalmış yaşlarla yapışmış, eski savaşlarımı yaşıyorum yeniden, büyük bir dinginlik var içimde, artık yaşamın sunacağı bir yenilik kalmamış bana, hayır, yanlış duydum herhalde. Kaç saat kaldı, bir sonraki sessizliğe kadar, saat değil bunlar, sessizlik olmayacak, daha kaç saat kaldı, bir sonraki sessizliğe kadar? Ah emin olmak, bu şeyin sonu olmadığını iyice bilmek, bu şeyin, bu şeyin, bu sessizlik ve sözcükler yığınının, bu sessizlik olmayan sessizliğin, yalnızca fısıltı olan sözcüklerin. Ya da bilmek hâlâ yaşamın sürdüğünü, bir tür yaşamın sürdüğünü, bitmeye yazgılı bir yaşamın sürdüğünü, yaşamın her türlüsüyle sona ermeden önce başka yaşamların bitmiş olması gibi, bitecekleri gibi. Sözcükler, benim yaşamım buydu işte, sessizlik ve sözcüklerin karmakarışık gevezeliğiydi, geçmiş diye, gelecek diye, ya da gelişip ilerliyor diye sözcüklere göre, anlara göre tanımlayacaktım onu böyle tuhaf biçimde sürdükçe.

Gözükmeler, gardiyanlar, çocukça şeyler bunlar, yaratıklar, yaratık dediğimi düşünüyorum da anlamını biliyor muyum bu sözcüğün, bilmiyorum kuşkusuz, bir de boşlukların nasıl doldurulduğu konusu var, sanki bilmiyorum bunu, sanki iki ayrı şey var, sanki bu şeyden başka bir şey var, peki ne bu, bu adlandırılamayan şey, bu adlandırdığım, adlandırdığım, adlandırdığım ama adını kullanamadığım şey ne, bir de sözcük diyorum bunlara. Doğru sözcüklerin, öldürücü olanların, karşıma çıkmaması, bu yürek yakan sözcük sağanağının içimde büyüyüp de dudaklarımdan dökülememesi olabilir bunun nedeni, hangi sözcüklerle adlandıracağım adlandırılamayan sözcüklerimi? Yine de büyük umutlar besliyorum, ant içerim, bir gün bir öykü anlatma konusunda, bir öykü işitme, içinde, hiçbir şeyden kuşkulanmadan oyunlar oynadığım günlerde olduğu gibi insanların bulunduğu daha başka bir öykü işitme konusunda. Ama önce gözleri dört açıp, çeneyi kapamak ve gözyaşı dökmeyi sürdürmek gerekiyor, değerli sıvı özgürce dökülebilsin diye, gözkapaklarını ya da gözküresini (hangisini yakıyordu, unuttum bunu) yakmasın diye. Gözyaşları, anlatım özelliğimiz bu olacaktı işte, böylesine ucuz olmasaydı onlar, anlatım ve içerik bu olacaktı sonunda. Tek bir gözyaşı dökülmedi ayrıca, gülme olasılığı ağır basıyor daha çok. Bu da değil. Hayır, ciddiyim, ciddi olacağım, kulaklarımı tıkayacağım, çenemi kapayacağım ve ciddi olacağım. Yeniden açtığımda, kimbilir, belki de sözcüklerin, yani duymak sözcüğünün, anlatmak sözcüğünün, öykü sözcüğünün gerçek anlamlarıyla, bir öykü duymak, bir öykü anlatmak için olacak bu, büyük umutlar besliyorum, ölülerle tıklımtıkış yaşanan bir dünyada gidip gelen canlıların kahramanı olduğu küçük bir öykü, gün ve gecenin gelgitinde (oraya kadar uzanıyorlarsa eğer) kısacık bir öykü, geride kalan sözleri söylemek için olacak bu, büyük umutlar besliyorum, ant içerim.

VII

Denedim mi her şeyi, didik didik ettim her yanı, gizlice, usulca, sabırla, kulak kabarta kabarta. Konuşuyorum olanca ciddiliğimle, her zamanki ciddiliğimle, kendimi kayıp diye değerlendirip, her şeyi bir yana bırakmadan önce elimden geleni yapabildim mi, öğrenmek isterdim doğrusu. Her yanı derken, dışarı süzülme zamanımı beklerken, bulunma olasılığımın olduğu, eskiden gizlenip durduğum, sınanmış ve güvenlikli yerlere gönderme yapıyorum, işte buydu söylemek istediğim, her yanı derken. Eskiden derken hâlâ devinebildiğim, kendimi deviniyor gibi duyumsadığım günlerden söz ediyorum, çok zor devinebiliyordum, güçlük çekiyordum ama hiç kuşkusuz yer değiştirebiliyordum, ağaçlar tanıklık ediyordu buna, kumlar, dorukların ha-

vası, kentin kaldırım taşları da tanıklık ediyordu. Bu anlatım umut verici, geçen yılkini anımsatıyor bana, her şeye karşın dinginliğimi koruduğum gün ve geceleri, bir ileri bir geri yürüdüğüm şu gereksiz yolu, çılgınlıklarımın ortasında ölüm sessizliğine bürünerek, bulutların arasından bakmış, kısa ve zahmetsiz sanmıştım onu. Sorum, bir sorum vardı, öyle ya, denedim mi her şeyi, görüyorum hâlâ onu, ama havadan daha hafif, ayışığında, tavandaki pencerenin önünden geçişine benziyor bu. Hayır, kendine özgü bir biçimde geçip gidiyor, iyi tanıyorum onu, akşamları gözlerinizle izlediğiniz bir gölgeye özgü geçişi, kafanız dağınık, evet, işte böyle, aklınız başka yerde, gözleriniz de öyle, doğruyu söylemek gerekirse gözleriniz de başka yerde. Ah söylenecekse her şey en azından yüreğin sesini dinlememeli insan, hayır, tek bir arzum var, hâlâ kaldıysa eğer. Önemli olan şeylere geçmeden önce başka bir şey daha diyeyim, az zamanım kaldı, acele etmem gerekiyor, bu kadar zaman bolluğunda az zamanım kaldı. Başka bir şey daha, başka bir şey diyorum buna, vargücümle adını söylememeye çabaladığım bu eski şeye, anların akıp gittiğini görüyorum haz duyarak, haz diyorum buna, fırsattan yararlanacağıma, hazdan söz ediyorum, kolay kolay geçmez ele bir daha, doğru anımsıyorsam eğer, ama ele geçer bir gün, saniyelerin karmaşasında, avunuyorum bununla. Ayrıca ben değilim bu, kendimden söz etmiyorum, milyonlarca kez söyledim bunu, bir kez daha özür dilemenin anlamı yok, kendimden söz ettiğim için, oysa X var, insan türüne bir örnek olarak alabiliriz onu, dilediğince devinebiliyor, dertlerle, sevinçlerle yüklü, belki bir karısı, çocukları, kuşkusuz ataları var, Tanrı'nın suretinde bir iskelete ve çağdaş bir kafaya sahip, ama en önemlisi hareket edebilme yetisi, her şeyden çok çarpıcı olan bu özelliği, bedenine öykünmek çok kolay, ruhu derinleştiriyor insanı, gerçekten de, kendimizden söz etmek anlamsız bu koşullarda, hayır, X varken, neyse ki söz etmiyorum kendimden, yeter, aşağılık papağan, öldüreceğim seni. Tüm bu zaman boyunca, Güneydoğu Garı'nın üçüncü sınıf bekleme salonunda elimi ayağımı kıpır-

datmadan öylece oturmuşsam, ne dersiniz buna, elimdeki üçüncü sınıf biletle trenin güneydoğuya, daha doğrusu güneye (doğuda deniz vardı) kalkışını beklerken birinci sınıf bekleme salonuna geçmeye cesaret edemezdim bir türlü; raylar boyunca da nerede insem acaba diye yorardım kafamı (hayır, kafam bambaşka yerlerdeydi). Son tren yirmi üç otuzda geçiyordu, sonra garı gece boyu kapatıyorlardı. Anılar kaynaşıyor belleğimde, öldüğüme inandırmaya çalışıyorlar beni, milyonlarca kez söyledim bunu. Ama geliyorlar yeniden, dönen bir tekerleğin parmakları gibi, hep aynı anılar, birbirine benziyorlar, tekerlek parmakları gibi. Yine de merak ediyorum, bunu merak etme zamanım her geldiğinde, kafamdaki tekerlek dönüyor mu diye, merak ediyorum bunu, kanımla düşünüyorum sanki, yoksa kutusunda salınan bir sarkaç gibi, yalnız biraz daha yavaş gidip geliyor mu diye, ölçülecek kütlenin büyüklüğünü, bir de kafaların da bir kez kurulduğunu göz önünde bulunduruyorum, soluğumla düşünüyorum sanki. Hassiktir ne oluyor, son duraktan, onun güzelim neoklasik sütunlarından ve trenin kalkışını bekleyen bu et, deri, kemik ve kıl yığınından uzakta buluyorum kendimi bir anda, nereye gideceğini bilmiyor, güneyi bellemiş yalnızca, bileti başparmağı ve işaretparmağı arasında (kendine bir hava vermek için olacak) uyuyakalmış belki de, ya da uykunun verdiği gevşeklikle yere yığılmış, cennette olduğunu, cennete iniş yaptığını düşlüyor belki de, ya da gün ağarıyor, günün ağarmasını bekliyor, Kendimi aldatmak için, kendimi toparlamak için, sakinleşebilmem için, her şeyi bırakabilmem için bütün gün önümde, korkacağım bir şey yok, biletim yaşam boyu geçerli, diyebilmenin sevincini tatmak için. Orada mı durakladım, orada bankın ucunda, elleri kalçasında, dikkatsizliğin neye mal olacağının bilincinde, bilet başparmağıyla işaretparmağı arasında, dimdik, kazık yutmuş gibi oturmuş hâlâ bekleyen ben miyim yoksa, yalnızca peronun karanlığının aydınlattığı, dörtte biri camla kaplı, otomatik kapılı bu geniş salonun gölgeleri arasında orada kilitli duran benim. Bu durumda gece uzun ve ken-

tin, birbirine karışmış, gürültülerini (tek bir sese indirgenmiş) anımsayanlar için de özellikle sessiz; birbirine karışmış tek bir sesin bulanık anısı bu, tüm gece boyunca sürerdi, yükselirdi, alçalırdı, ama bir an bile şu kulakları sağır eden sessizlik benzeri bir sessizlikle bölünmezdi. Güneydoğu Garı'nın üçüncü sınıf bekleme salonunu göz atmamız gereken yerler listesinden silip atmamız, (biraz yukarıya bakın, birkaç yüzyıl öncesine), bu kütlenin ben olmadığım, araştırmanın (düşüncelerim bundan caymaktan yana) başka bir yerde yapılması gerektiği çıkıyor bundan sonuç olarak, ama olmuyor işte. Ama yavaş ol biraz, tüm kentler sonsuza kalmayacak, bu yazının konu aldığı kent tarihe karıştı belki, gövdem dik, kazık gibi, ellerim kalçalarımda, bilet başparmağımla işaretparmağım arasında, hiç gelmeyecek, hiç kalkmayacak, doğaya yönelen bir treni ya da toz toprak içinde bir harabenin kararmış camının ardında günün ilk ışıklarını kilitli kapılar ardında beklediğim gar da harabeye döndü. Bu nedenle insan bir sonuca varmak için acele etmemeli, yanılgıya düşme olasılığı yüksek çünkü. Ben, kendiminkini saymazsak (yaşadığımı varsayıyorum, hayır) tüm yaşamlardan soyutlanmış bir köşeye çekilmişken, kendimi başka bir yerde, yaşamın sürüp gittiği bir yerde aramak zaman yitirmek olacak. Kişisel olarak, bunun söylendiğini işitiyorum, kişisel olarak yitirecek zamanım yok diyebilirim, bu akşam için söylenecek bunlar var yalnızca, bir de gecenin yaklaştığı ve zamanın benim için de başlayacak olması.

VIII

Yalnızca sözcükler yırtıyor sessizliği, başka tüm sesler kesilmiş. Sussam, işitmezdim hiçbir şey. Ama sussam, başka sesler, sözcüklerin beni sağırlaştırdığı ya da gerçekten de kesilmiş olan sesler başlardı yeniden. Ama susuyorum, bazen başıma geliyor bu, hayır, hiç olmuyor, tek bir saniye bile. Ağlıyorum da, hiç durmadan. Sözcük ve gözyaşlarının kesintisiz bir akıntısı bu. Düşünmeye zaman kalmıyor. Ama daha alçak sesle konuşuyorum, her yıl daha alçak sesle konuşuyorum. Belki de. Daha da yavaş, her yıl, daha da yavaş. Belki de. Ayırdında değilim bunun. Böyleyse eğer, sözcüklerin, tümcelerin, hecelerin, gözyaşlarının arasında verilen duraklamaların uzaması gerekiyor gittikçe, karıştırıyorum onları, sözcükleri ve gözyaşlarını, söz-

cüklerim gözyaşlarım benim, gözlerim de ağzım. Söylediğim gibi (yalnızca sözcükler yırtıyor sessizliği, demiştim) sessizlikse, her kısa duraklamada işitmem gerekiyor bunu. Ama öyle değil işte, hep aynı mırıltı sanki hiç sonu gelmeyen tek bir sözcükmüş gibi, kesintiye uğramadan, sürüp gidiyor, böylece de bir anlamdan yoksun kalıyor, çünkü sondur sözcüklere anlamını veren. Öyleyse sen hangi hakla, hayır, bu kez görüyorum gelişimi, duruyorum, Olmuyor, hayır, diyerek. Ama bildik aptal ağıtı sürdürürken, kendime, yeni bir soru (en eskisini) daha soruyorum (sen düşünedur yanıtını), Her şey hep böyle miydi, diye. Peki, bir şey diyeceğim kendime (becerebilirsem eğer), gelecek için umut yüklü bir şey diyeceğim, artık hiçbir şey anımsamamaya başlıyorum eskiden nasıldı konusunda (becerdim bunu), eskiden derken başka yerden söz ediyorum, zaman uzama dönüştü, zaman diye bir şey kalmadı, ben buradan çıkıncaya kadar. Evet, geçmişim kapı dışarı etti beni, kapıları arkamdan çarpıldı, ya da ben kaçtım oradan tünel kazarak, gün ve gecelerle dolu bir düşte bir an özgür kalıp aylaklık etmek amacıyla, mevsimler boyu devinebilmeyi düşleyerek, son mevsime ulaşmayı düşleyerek, canlılar gibi, ta ki burada, kendimi, belleksiz bulana kadar. O zamandan bu yana düşlemler yalnızca, bir de bir öykü umudu kendim için, bir gün, bir yerlerden gelmişim de dönecekmişim oraya ya da dönmeyecekmişim, böyle bir şey işte, ya da kırılıyor umudum. Hangi umudum kırılıyor, biraz önce söylemedim mi, kendimi canlı görme umudum, her gün, her gece, birazcık yer değiştiren, değişken bir göğün altında kumlara yazgılı bir taş gibi olmamalı bu, yalnızca düşsel bir kafanın içinde olmamalı, azalması onun, gittikçe azalması, tümüyle yitip gitmeden iyice azalması bir yarar sağlamayacak. Hayır, gerçekten de ağzıma geleni söylüyorum, hiç dikkat etmeden, bir sesi, bir kafayı eskitmek, yıpratmak amacıyla, ya da umutsuzca, nedensizce, hiç dikkat etmeden, nedensizce konuşuyorum. Ama bitecek bu, sonu gelecek, daha da iyisi soluksuz kalacağım bir an gelecek, susacağım o zaman, sustuğumu bileceğim o zaman,

hayır, sessizlik çöktüğünde hiçbir şey bilemezsiniz, hiçbir şey bilemeyeceğim hiçbir zaman. Ama hiç olmazsa çıkmak buradan, hiç olmazsa bu kadarı gerçekleşse. Bilmiyorum. Yeniden başlasa zaman, yeryüzündeki adımlar, sabahın oluşuyla birlikte budalaca çağrılan gece, akşamları doğmaması için yakarılan gün. Bilmiyorum, ne anlama geldiğini bilmiyorum tüm bunların, gün ve gecenin, yeryüzü ve göğün, çağrı ve yakarıların. Arzulayabilir miyim onları? Arzulayacağımı da kim söylüyor, ses söylüyor, hiçbir şeye arzu duyamam, bir çelişki gibi görünüyor bu, benim bir düşüncem yok bu konuda. Buradayım ben, bir açılsaydı şu küçük sözcükler, beni yutsalar ve yeniden kapansalardı, belki de olup biten buydu. Böyle olduysa, açılsınlar yeniden, dışarı çıkarsınlar beni, gözlerimi sımsıkı kapattıran ışığın karmaşasına, insanların karmaşasına da, yeniden onlardan biri olmaya çalışayım diye. Ya da suçluysam eğer, bağışlasınlar beni, yüce gönüllülük gösterip cezamı çekmeme, bu süre boyunca bir aşağı bir yukarı gidip gelmeme, her geçen gün biraz daha arınmama, biraz daha ölmeme izin versinler. Düştüğüm yanılgı düşünmeye çalışmak, yaptığım kadarıyla bile, düşünmek asla başaramayacağım bir şey, yaptığım kadarıyla bile. Ama böylesine anlaşılmaz biçimde cezalandırılmam için birine ciddi bir saldırıda bulunmuş olmam gerekiyor, kime acaba, anlaşılır gibi değil, uzam ve zaman, yanlış ve anlaşılmaz, acı ve gözyaşları, bir de şu bildik çılgınca haykırış, Ben değilim bu, ben olamam. Ama acı içinde miyim ben, çeken ben olayım ya da olmayayım, doğrusunu söylemek gerekirse, acı var mı? Ama doğruluktan söz edemeyiz burada, yalan ağızdan çıkan her şey, ekleyeyim hemen benim ağzımdan çıkmıyor diye, ben karnından konuşan birinin kuklasıyım yalnızca, hiçbir şey hissetmiyorum, hiçbir şey söylemiyorum, kollarının arasında tutuyor beni, dudaklarımı bir iple, bir olta iğnesiyle oynatıyor, hayır, dudaklara gerek yok, her yer karanlık, kimse yok, kafam nerelerde, İrlanda'da unutmuş olmalıyım onu, bir meyhanede, hâlâ orada olmalı, alın tezgâha dayalı, hak ettiği işte bu. Ama ben olan

başkası, kör, sağır ve dilsiz, onun yüzünden buradayım ben, kara sessizliğin içindeyim, devinmekten de bu sesin bana ait olduğunu kabullenmekten de acizim, ölene kadar onun kılığında dolaşmak zorundayım, bu süre boyunca, onun olduğu varsayılan bu sözümona mezarın içinde, onun için yaşamamaya uğraşarak. Oysa ölü olduğumu, yukarda, büyük bir olasılıkla, Avrupa'nın bir tarafında, çiğneyen ve emziren bir göğün altında aynen dün annemin karnında her geçen gün nasıl daha bir olgunlaşmışsam öyle olgunlaşarak dolaştığımı biliyorum. Hayır, bunu söylemiş olmak, tersine inandırıyor beni, günışığını hiç görmedim ben, onun görmediği gibi, ah şu hayırlar yalnız evetlerin boğazını kesse de, kendilerine bir zarar vermeselerdi keşke. Zamanını iyi kollamak ve susmak, varoluşun ve doğal ortamın tek koşulu bu mu yoksa? Ama buradayım, en azından bu kesin, boş yere bunu defalarca söyleyip dursam da, doğruluğunda bir eksilme olmuyor. Öyle mi dersiniz? Bunu kesinlemek olası değil benim için. Yine de yeryüzündeyim, dünyaya geldim, ondan ayrılacağıma eminim, derkenkine göre daha az bir doğruluk, daha az bir kesinlik taşıyor bu, bunun için sabırla, değişiklikler yaparak, değişiklikler yapmaya çalışarak söylüyorum bunu, çünkü anlayamıyor insan, hiç ummadığınız bir soruyla doğru yere parmak basıyorsunuz. Artık sonunda burada olmamak için, burada hiç olmamış olmak için bu, ama yukarda tüm bu süre boyunca, bir köpek gibi bana seslenebilsinler diye bir adım, beni ayırt edebilsinler diye belirgin işaretlerim var, göğsüm soluksuz kalacağı ana kadar vargücüyle iniyor, kalkıyor, didiniyor, tek başına. Doğru yer diyorum ama her şeyi bilen Aristo'ya bakılırsa dört milyon olasılık vardı bunun için. Ama bu gördüğüm de neyin nesi, beyaz bir baston ve sağırların işitmek için kulaklarına taktığı bir boru, neresi burası, Cumhuriyet Meydanı, içki zamanı şimdi, bir göz atalım bakalım, galiba buldum kendimi. Boru kulak düzeyinde dalgalanırken, aniden bir gemi düdüğü görüntüsü alıyor, eski buharlı gemilerimin korka korka sise dalarken kullandıkları türden bir düdük bu dediğim.

Bunu göz önünde bulundurursak devri belirleyebiliriz, elli yıla yakın bir süre olmalı. Baston Birleşik Mağazalar'ın soylu zeminini demirli ucuyla döverek ilerliyor, kuşkusuz kış ayları, en azından yaz değil. Kendimi son bir gayretle zorluyorum ve hayal meyal bir melon şapka görüyorum, tüm giymiş olduğum ve bana hiç yakışmamış şapkaların alay dolu ve acıklı bir bireşimi sanki bu; öteki uçta da, yine hiç güven vermeyen, yırtık ve ağzı açılmış, bir çift kahverengi bot. Bu parçalar (onları böyle tanımlayabilirsem eğer), birlikte ilerliyor, insanın şu bildik ucuz hamurunda sanki bir araya gelmiş bütünleşmişler, duraklıyorlar, yeniden harekete geçiyorlar, kocaman vitrinler doğruluyor bunu. Şapkanın ve bir de kulaktaki borunun bulunduğu düzeye bakınca, bir cüceyle ya da en azından bir kamburla küçük bir öykü umudu yeşeriyor içimde. Tüm bu boşluk ayartıcı; düşlediğim sakatlıklarımı oraya taşıyıp, bundan yararlanmaya çalışacağım mı bir kez daha, ete kemiğe bürünüp de dönüp duracak mıyım şu debdebeli meydanın (Bastille Meydanı'yla karıştırıyorum belki de) çevresinde, iyiden iyiye düşkünleşeyim diye; hemen yanı başındaki Pere-Lachaise'e layığım belki de artık, daha da iyisi, gecenin bitimine yakın saatlerde, ötelere geçmek istemekle, zamanından önce rahatlamış durumdayım. Hayır, yanıt hayır. Çünkü dönüp durduğum zamanlarda, ya da hiç sızlanmadan, onurumdan ödün vermeden bir kafenin terasında, ya da bir metronun ağzında, şapkamı uzattığım o etkileyici anlarda bile, bilirdim bunun ben olmadığımı, burada olduğumu bilirdim, başka bir karanlıkta, başka bir sessizlikte dilendiğimi, başka bir sadaka istediğimi, varolmak ya da yokolmak istediğimi, daha da iyisi hiç varolmamış olmayı istediğimi. Ve boşuna yaşlanmış el sadakayı bırakırdı, ve yaşlı ayaklar da sürüne sürüne uzaklaşırdı, herhangi birininkinden de daha boş bir ölüme.

IX

Orada, bir yerlerde bir çıkış yolu var, deseydim eğer, gerisi gelirdi. Öyleyse ne bekliyorum, bunu söylemek için? Buna inanmak için? Ve ne anlama geliyor gerisi? Yanıt verecek miyim, yanıt vermeye çalışacak mıyım, yoksa hiçbir şey sormamış gibi sürdürecek miyim? Bilmiyorum, önceden de sonradan bilemem bunu, gelecek verecek yanıtı, yakın ya da uzak bir gelecek verecek, işitemeyeceğim, anlayamayacağım, öylesine çabuk ölüyor ki her şey, doğar doğmaz ölüyor. Evetler ve hayırlar hiçbir anlam taşımıyor bu ağızda, bir acıyı imleyen iç çekişlere benziyorlar, ya da anlaşılmayan bir soruya, kendine aynada bakan, çölde önüne bakan, aralıklarla, bir evet diye bir hayır diye iç çeken, bir dilsizin, anlayış düşkünü bir budalanın gözlerinde be-

liren seslendirilmemiş bir soruya verilen yanıtlara benziyorlar. Ama uslamlama sürüyor bir yerlerde, uslamlama anları sürüyor, daha doğrusu aynı şeyler yinelenip duruyor, biri ötekini geçersiz kılıyor, biri ötekini geçerli kılıyor, hangisiydi, neydi diye düşünmenin gereği yok. Mekanik bir şey bu, aydan kaynaklanan büyük soğuklar, büyük sıcaklar, uzun günler, uzun geceler gibi, inancım böyle, birçok inancım var benim, sırayla benimsiyorum onları, sonra vazgeçiyorum, işte böyle, inanmak gerekiyor çünkü, daha doğrusu söylemek gerekiyor (biraz önce söylediğime göre). Çıkış yolu, bu akşam çıkış yolunda sıra, bu ikili sanki bu, ya da bir üçlü, evet, böyle gözüktüğü anlar oluyor, sonra geçiyor, izi bile kalmıyor, izi kalmamıştı hiç, hiçbir şey yok gibi, hiçbir şeye benzemiyor, hiçbir şeyle bağlantısı yok. Aynı anda hem bir farklılık, hem de bir tekdüzelikle yüz yüzeyiz, nasıl da farklı, aynı zamanda nasıl da, hangi sözcüktü, nasıl de tekdüze. Nasıl da hareketli, ve aynı zamanda nasıl da sakin, bu değişmezliğin içinde nasıl da bir değişim gizli. İnsan bir seçim yapmaya zorlandığında, sık rastlandığı kadar seyrek olmayan duraksama anları karşısında her şeyin, daha sonra çok şeyin, ardından da az şeyin bağlı olduğu, en sonunda da hiçbir şeyin bağlı olmadığı konunun özü ağır basıyor kısa bir süre içinde. Doğru, her şey karışıyor birbirine, çığ, düş üzerime, hiçbir yaratıktan söz etme olanağı kalmasın böylece, terk edecek bir dünya da, ulaşılacak bir dünya da, bitsin diye her şey, dünyalar, yaratıklar, sözcükler, sefalet, sefalet. Ağzımdan, Ah, çıkar çıkmaz bunun olacağı belliydi, Orada bir çıkış yolu var, bir yerlerde bir çıkış yolu var, diyebilseydim eğer, her şey söylenmiş olacaktı; mezarda son bulacak, zorlu, uzun, sessiz yolculuğun küçük, ağır, dönüşsüz adımlarının ilki, ilkin uzun koridorlarda, sonra ölümlü göğün altında atılmış olacaktı, ve günler geceler boyunca, anlaşılması hiç de güç olmayan nedenlerle, bu adımlar gittikçe hızlanacak, hayır, gittikçe yavaşlayacak, ve aynı zamanda anlaşılması hiç de güç olmayan başka nedenlerle, gittikçe hızlanacaktı, ya da başka biçimde ya da aynı biçimde, ama başka bir

anda, biraz önce, biraz sonra, ya da aynı anda gerçekleşecekti, ama çıkış yolu yok, olamaz da, özetliyorum, çıkış yolu olanaksız. Nereden geldiğimi bilir miydim, hayır, bir annem olurdu, bir annemin olması gerekti, karnından çıkmıştım onun, büyük acılarla doğurmuş olmalıydı beni, hayır, unutmuş olmalıydım, ne söyletiyor bunu bana, ne söyletiyor şunu bana, ne söyletiyor tümünü bana, kesin değil bu, annenin taşıdığı kesinlik yok burada, mezarın taşıdığı kesinlik yok burada, bir çıkış yolu olsaydı, bir çıkış yolu olduğunu söyleyebilseydim, haydi söyletin bunu bana, şeytanlarım, hayır, hiçbir şey istemeyeceğim. Evet, bir annem olurdu, bir mezarım olurdu, buradan çıkmış olmazdım, çıkılmıyor buradan, annem de mezarım da burası benim, bu akşam burası, ölüyüm ve doğmak üzereyim, sona ermedim daha, başlamak için umutsuzum, yaşamım bu işte. Çok usa yakın bu, neden yakınıyorum ben? Kendi kendime, Perde çekilmeden önce gömülecek duruma gelsem bari, diyerek, mezarlığın önünde bir aşağı bir yukarı dolaşamadığım için mi bu sızlanma, olası mı bu? Tedirgin olmak için esinliydim iyice, ama nedeni kurcalıyordu kafamı, gidip gelirken, soruyordum bunu kendime, neden tedirgin olabilirim diye, Ben değilim bu, daha başlamadım ben, kimse fark etmedi beni, diyerek buluyordum yanıtı, Hayır, hayır, bu benim, üstelik de tükenmek üzereyim, diye de ekliyordum, sonra adımlarımı sıklaştırıyordum, gelecek yaman saldırıdan önce yetişmek için (sanki yürüyüşüm zamana karşıydı), ve başka şeyler de söylüyordum kendime, ilerledikçe. Beni görmemiş olma olasılıkları yoktu, onca zaman geçmişti, yine de söylememişlerdi bunu, görmüş olduklarını söylememişlerdi. Merhabadan, günaydından söz etmiyorum, rahatsız oluyordum bunlardan, baş selamından da, öpüşmelerden de, el sıkmalardan da öyle. Ama insanların sizi istemeden ayırt etmelerine yol açan öteki hiç silinmeyen imler, ürperişler, yüz buruşturmalar da söz konusu değil gibi geliyordu bana, galiba bütün gösterişleriyle, taktıkları gözlüklerle, cenaze arabalarını çeken atlar bir ayrıksı örnek oluşturuyordu buna, ama belki de

çok fazla övüyorum kendimi. Gerçekten de tek bir yüz anımsamıyorum, orada olmadığımın kesin kanıtı bu, hayır, hiçbir şeyin kanıtı değil bu. Ama hırpalanmamış olmam gerçeğini düşünürsek, buna duyarsız kalmış olmam olası mıydı bakalım? Ne yazık bi beni en yüceltici şiddet uygulamalarıyla yüz yüze getirmiş olmalarından korkuyorum, bu benim bilgim dışında oldu diyecek kadar ileri gitmeyeceğim, ama kendimi bir başka yerde değil de orada hissetmeme yüreklendirmedi diyeceğim. Belki de yaşamımın yarısını, öteki yarısında işlediğim suçların cezasını çekmek için devletlerin tutukevlerinde geçirmiş olmalıydım, yine de mezarlığın kapısının önünde, özgürlük içinde tuttuğum nöbet gerginliğimde bir anlık bir yumuşama, yatışma göremiyordum. Her zorunlu boşluktan sonra, kendimi mezarlığın kapısının önünde rahatlamış görmekten, yeniden başlamış görmekten bıkarsam eğer, onlar da biraz cesaret toplayıp, indirdikleri darbeleri, cesete hiç zarar vermeden, öldürecek kadar biraz sertleştirirlerse eğer, yeniden görünmüş olduğum mezarlığın kapısında, o sabah, cezamı çeker çekmez, yinelemiştim eski suçumu topluma karşı, bir aşağı bir yukarıydı, kimi zaman ağır kimi zaman hızlıydı adımlarım, anayurdunun yıkımını hazırlayan hain Catalina'nın adımları gibiydi, Ben değilim o, hayır, benim o, diyordum kendime, Orada bir çıkış yolu var, diyordum kendime, hayır, hayır, karıştırıyorum, burayı ve orayı, şu anı ve eskiyi karıştırıyor olmalıyım eskiden olduğu gibi, eskinin burasıyla, oranın eskisiyle, bulanıkça algılanan (ama şimdi buradayım işte (buradaysam eğer), orada değilim artık, şaşkınlık içinde mezarlığın önünde gidip gelmiyorum. Kefenlerine sarılan ölülerin ölü yataklarında ya da tabutlarında güneşin doğuşunu bekledikleri tüm gece önümde uzanadursun, yalnızca oturdum ve duvara sırtımı verdim? Ne yapıyorum şimdi, nerede olduğumu anlamaya çalışıyorum, durum gerektirdiğinde bir başka yere gidebilmek için bu, ya da yalnızca kendime, Onlar gelip de beni alana kadar beklemekten başka yapacak şeyim kalmıyor, diyebilmek için, bu izlenime kapılıyorum zaman zaman. Sonra bu kayboluyor ve

böyle olmadığını, başka bir şey olduğunu görüyorum, algılaması güç bunu, algılayamıyorum ben de, ya da algılıyorum, duruma göre değişiyor, aynı kapıya çıkıyor ikisi de, çünkü böyle de olmuyor, ama başka bir şey daha diyeceğim, ya da ilkini yineleyeceğim, ya da aynısını, beni hep şaşkınlığa düşüren, sonra kaybolan, sonra da yeniden karşıma çıkan ve şaşkınlığımı yüzüstü bırakan, gerektiğince doyuramayan aynı şeyi yineleyeceğim. Mezarlık, evet, oraya döneceğim, bu akşam oraya, sözcüklerim götürecek beni, çıkabilirsem eğer buradan, daha doğrusu, Bir çıkış yolu var, bir yerlerde bir çıkış yolu var, diyebilirsem eğer; kesin yerini öğrenmek yalnızca zaman ve sabırla ilgili bir konu olacak, bir de tutarlı bir düşünce biçimi ve ifadedeki düzgünlükle. Ama oraya gidecek bedenim nerede? İkincil bir öneme sahip bu, ikincil bir öneme. Hiç kuşkum yok oraya, çıkış yoluna şu ya da bu biçimde ulaşacağım, er ya da geç, Bir çıkış yolu var, bir yerlerde bir çıkış yolu var, diyebilsem eğer, gerisi, öteki sözcükler gelecek o zaman, er ya da geç, sahip olacağım oraya gitmek için gereksinme duyduğum güce, gideceğim oraya, koyulacağım yola, gökyüzünün güzelliklerini göreceğim, yıldızları yeniden göreceğim.

X

Bırak, ama bırakıldı her şey, bir yenilik yok burada, bir yenilik yok bende. Ah demek ki bir şeyler vardı eskiden, bir şeylerim vardı. İnanası geliyor insanın var diye, ama biliniyor olmadığı, hayır, bırakış var yalnızca. Ama olmadığını varsayalım, daha doğrusu olduğunu varsayalım, bir zamanlar bir şey vardı diyelim, bir kafanın içinde, bir yüreğin içinde, ellerin arasında, her şey açılıp boşaltılmadan, yeniden kapatılıp dondurulmadan önce. İşte rahatladık böylece, bu korkuyu yaşadıktan sonra, yeniden sürdürebilmek için toparlandıktan sonra, bir kez daha. Ama sessizlik yok. Hayır, konuşmalar var, bir yerde biri konuşuyor. İpe sapa gelmez şeyler, tamam, ama yeterli mi bu, bir anlam taşıması için yeterli mi bu? Görüyorum ne olduğunu,

kafa arkaya devrildi, gerisi sürdürüyor, kafa ve anüsü ağız, ya da kafa tek başına sürdürüyor, aylaklıklarını tek başına yapıyor, aynı boku çiğneyip duruyor, dudaklarında kalan parçaları indiriyor mideye, kendini bir şey sandığı günlerde olduğu gibi. Ama yürek yerinde değil artık, iştahı da kalmamış hiç. İşte bu etme bulma dünyasında bitip tükenmiş, ne yarın için umut, ne bugün için avuntu veren, eşine rastlanmaz eski geçmişim yanı başımda beliriyor zenginliklerimin arasında. Yeniden emin eller arasındayım, arkamdan kafamı tutuyorlar, ilginç bir ayrıntı bu, aynen berberdeki gibi, işaretparmaklarıyla gözlerimi, ortaparmaklarıyla burun deliklerimi kapıyorlar, başparmakları kulaklarımı tıkıyor, ama iyi tıkamıyor, çünkü işitebiliyorum yine de, ama iyi işitemiyorum, geriye kalan dört parmak çenem ve dilimle uğraşıp duruyor, soluksuz kalıp öleyim istiyorlar, ama soluksuz kalıp ölemiyorum, söylemem gerekeni söyleyeyim istiyorlar, kendi iyiliğim için, kendi geleceğim için, bildim bu teraneyi; özellikle de hiç zaman yitirmeden, şu an geçici olduğunu kesinleyebileceğim şu ana, bir gün yeniden bir zamanlar varolduğumu, aşağı yukarı kim olduğumu, nasıl sürdüreceğimi, kimsenin yardımı olmadan kendim ve soluk benzerlerim (bu ilk yardım gelmese halim haraptı) iyice bir göz atmamı istiyorlar. Bu aşamada henüz çok olumlayan bir tutum içinde gözüküyor olmadığım için, bambaşka bir topluluğa ait başka parmakların, başka dokunaçların (daha doğru gibi), başka güzel vantuzların (ama böyle önemsiz şeyler için yitirmeyelim zamanımızı) ağzımdan çıkanı yazmaları benim yararıma olmazdı, neden derseniz bu sonu gelmez abuklamanın bitiminde ola ki yeniden başlamaya kalkarsam bir zayıflık gösterdim diye azarlanmak istemiyordum. Berbat gidiyor, berbat, ama gidiyor ya, bu da az bir şey değil. Belki de yanımda, çevremde, biçimlendirmeye çalışıyorlar başka ruhları, baygınlık geçiren ruhları, çok kullanıldıkları ya da hiç kullanılmadıkları için bozulan ama hâlâ kullanılır durumda olan ya da benimkinin soluk kopyası çöp tenekesine atılmayı hak eden ruhları. Yoksa bedenlerin en sonunda ölüm anla-

rında, öldükleri yerde (giderler çok olmasın diye) toprağa verilmesi gibi, bizim de en sonunda, ete kemiğe bürünmemiz için bir karar mı verildi burada; ya da ölü doğanların, ya da bedenden önce ölen çocukların, ya da yıkıntıların ortasında hâlâ gençliğini koruyanların ya da ama şu ama bu nedenle yaşayamayan, yaşamasını beceremeyenlerin ruhunun, ya da bambaşka bir türün, ölümsüz ruhun başka bedenlere dağıtımı için karar verildi; girecekleri bedeni oldum olası şaşıran bu ölümsüz ruhlardan da olmalıydı birkaç tane, ama sabırlı olun, bakın daha doğmamış yığınlar arasında bekleyen gerçek birini, gerçek mezar bedenini görür gibiyim, neden derseniz canlıların bir ikinci ruh için yeri yok içlerinde. Hayır, ruh yok, beden de, doğum da, yaşam da, ölüm de, tüm bu süprüntü olmadan sürdürmek gerekiyor, tüm bunları öldürdü sözcükler, aşırı sayıdaki sözcük, başka şey söylemesini bilmiyorlar, başka şey yok diyorlar, burasının da başka şey olmadığını söylüyorlar, ama sonsuza kadar söyleyemeyecekler bunu, başka bir saçmalık bulacaklar, ne olacağı önemli değil, böylece sürdürebileceğim, hayır, durabileceğim, ya da başlayabileceğim, yepyeni taptaze yalanlara, zamanımın tamamını kaplayacak bunlar, zamanım ve mekânım olacak bunlar, sesim ve sessizlik, sessizliğin bir sesi, sessizliğimin sesi. İşte böyle umutlarla sabretmenizi istiyorlar sizin, oysa sabırlısınız, dinginsiniz, bir yerlerde nasılsa dinginsiniz, nasıl bir dinginlik buradaki, bir düşünceydi bu, söz edeceğim size buradaki dinginlikten, kendimi ne kadar iyi hissettiğimden, ne kadar sessiz olduğumdan, şimdi hemen başlayacağım, nasıl bir dinginlik ve sessizlik, söyleyeceğim bunu, hiçbir şey bozmadı onları, hiçbir şey de bozmayacak, bunu söylerken ben de bozmuyorum, bozmam gerektiğini söylerken de bozmayacağım, evet, yarın akşam söyleyeceğim tüm bunları, evet, yarın akşam, bir başka akşam, bu akşam değil, bu akşam çok geç, işleri yoluna koymak için çok geç, uyuyacağım, biraz sonra, Uyudum, diyebileyim diye, bunu kendime derken sesimi işiteyim diye, uyudu, ama uyuyamayacak, ya da şu anda uyuyor, hiçbir şey yapmış olma-

yacak, sürdürmüş olacak yalnızca, neyi ama, yaptığı şeyi, yani, bilmiyorum, bırakışı, işte bu, bırakarak sürdürmüş olacağım, hiçbir zaman hiçbir şeyim olmadığı için, orada olmadığım için.

XI

Düşündüğüm zaman, hayır, olmadı, beni, kuşkusuz uzaktan, ya da kokumdan tanımış, belki de hâlâ tanıyor olanlar geldikleri zaman, nasıl desem, sanki, nasıl söylesem, bilmiyorum, başlamamam gerekiyordu. Dikkatimi toplayarak yeniden başlasaydım eğer, bazen olumlu sonuçlara varıyorsunuz böylece, denemeye değer, deneyeceğim bunu, bu günlerden birinde, bu akşamlardan birinde, ya da bu akşam, bu akşam neden olmasın, ben orada yukarıda, burada aşağıda, sonsuza kadar sürmeye yazgılı sözcüklerle savrulup yitip gitmeden önce. Ne diyorum, savrulup gittim mi diyorum, tam tersiydi oysa, dolaşıyordum ben, aklım havalardaydı, tam tersiydi oysa. Aynı bildik yolda ilerliyorum güçlükle, evetlerle, hayırlarla, adı henüz konmamış

bir şeye doğru, beni rahat bıraksın diye, kendi rahat etsin diye, varoluşu sona ersin diye, hiç varolmamış olsun diye. Adlandırmaksa, hayır, hiçbir şeye ad koymak olası değil, söylemekse, hayır, hiçbir şeyi söylemek olası değil, peki öyleyse, bilmiyorum, başlamamam gerekiyordu. Onu da kat dağarcığına, işte oldu, yok et onu, kendimi yok ettiğim gibi, parça parça, akşamlar boyu, geceler boyu, günler boyu, ama her zaman akşam, nedeni ne bunun, neden hep akşamları, söyleyeceğim, söylemiş olmak için söyleyeceğim, ardımda küçük bir an bırakmak için. Sevgiliye şarkı okumak için uygun bir zaman değil, belki de gün ağarıyor, hayır, dışarda değilim, yeraltındayım, bedenimin bir yerlerinde gizliyim, ya da başka bir bedende, zaman kemirip duruyor, ama beni kemirmiyor, işte, bunun için hep akşam, ilerisi için hep güzel umutlar besleyeyim diye, önümde uyku çekilecek uzun kapkara bir gece oldu diye, işte, yanıtladım, yanıt verdim bir şeylere. Ya da kafanın içinde, bir dakika ibresi, bir saniye ibresi gibi, ya da bir deniz fenerinin devinen ışığında aydınlanan bir deniz parçası gibi, devinen bir deniz parçası, devinen bir ışık altında. Bu iğrenç sözcükler inandırmaya çalışıyor beni burada olduğuma, bir kafaya, bir sese sahip olduğuma, şu ya da bu şeye inanan, sonra hiçbir şeye, ne kendine ne de başka bir şeye inanmaz olan bir kafaya, yalnızca kendine ait bir kafaya ve bir sese, ya da başkalarına, başka kafalara (sanki iki kafa varmış gibi, sanki bir kafa varmış gibi) inanan bir kafaya, ya da kafaya sahip olmayan, evet kafaya sahip olmayan bir sese, ama bir sese. Ama aldatamazlar beni, şu anda aldatamazlar, şu anda orada değilim, başka bir yerde de değilim, ne kafa olarak, ne ses olarak, ne taşak olarak, ne yazık, bir yerlerde taşak olarak bulunamamam ne yazık, ya da am olarak, bu bölgeler olarak özellikle, bir am kılı olmak, büyük umutlar verirdi, işte böyle. Bırakıyorum söylesinler diye, bana ait olmayan sözcükleri, ben de bir sözcüğüm, söyledikleri bir sözcük, ama boşuna söyledikleri. İlerliyoruz, ilerliyoruz, beni tanımış olanlar geldikleri zaman, hadi çabuk, çabuk, nasıl desem, hayır, erken daha. Ama geliyo-

rum, bakın karşınızdayım, en çok gereksinme duyulduğum anda, eksi birin kare kökü gibi, Grek ve Latin dilleri eğitimimi bitirdiğime göre, bir göz atmaya değer mürekkep ve reçelle lekelenmiş bu çivit mavisi surata, çalışkan bir gençten artakalan bu ölü kafaya, kulaklar kepçe, gözler dönmüş, saçlar seyrek ve dağınık, bir şeyler çiğneyip duran ağız köpürüyor, ne çiğniyor peki, sümük, dua, ders, hepsinden azar azar, her derde deva olsun diye ezberlenmiş olan ve ruhu teslim etmeden önce, artık dinleme yetisini yitirmiş kafadaki, sözcüklerinden yoksun bırakılan yaşlı ağıza güç bela yükselen bir dua, yaşlandım işte, çok uzun sürmedi, Latin ve Grek dilleri okumuş yaşlı bir sümüklü olup çıktım işte, Assas Sokağı'ndaki iki kişilik helada ayakta işiyorum, duvardan sızan su altmış yıl önce de aynı sesi çıkarıyordu, bir annenin çocuğuna işemesi için çıkardığı şşşş sesine benzediği için yeğliyorum burasını, alnım duvara dayalı, çiziktirilen yazı ve resimlerin arasındayım, prostat çekiyorum, Meryem'e şükürlerle balgam çıkarıyorum, düğmelerimi çözmemişim, hiçbir şey uydurmuyorum, dalgınlık ya da yorgunluk nedeniyle, ya da aldırmazlıktan, ya da bilinçle, daha iyi ıslatayım diye kendimi, ne dediğimin bilincindeyim, ya da tek kolluyum, daha iyi böylesi, kollarım yok, ellerim yok, yeğliyorum bunu, dünya kadar yaşlıyım, dünya kadar tiksincim, her yanımı kesmişler budamışlar, kesik bacaklarım üzerinde ayakta duruyorum, bedenimde biriken çiş, eski dualar, eski dersler, patlatarak öldürecek beni, ruh, us ve iskelet dirsek temasmda, tükürük bezlerini de katabiliriz bunlara, ama söz etmeyelim daha iyi, yürekten gelen hıçkıra hıçkıra ağlamalar sümüksü maddelerin de salgılanmasına neden oluyor, gördünüz mü şimdi de bir kalp çıktı, eksiklerim tamamlandı gibi, bir iki kol bacak dışında, onlar da Latin ve Grek dilleri eğitimini aldılar, meslek yaşamına atıldılar, gurur duyuyorlar bununla, hiçbir şey istemiyorlar, çığlık atıp duruyorlar, Aman yarabbim, diye. Akşamlar, akşamlar, nasıl akşamlardı onlar, neyin nesiydi, ne zamandı, bilmiyorum, dost gölgelerle doluydu o akşamlar, dost göklerle doluydu, tıka

basa zamanla doluydu, tıkınmayı bırakmıştı zaman, geceyarısı atıştırmalarına kadar, bilmiyorum, kendime, Neredeyim ben, dediğimde de bilmiyordum, içerden söylüyordum, ya da dışardan, gelen geceden, ya da yeraltından söylüyordum, kesin olan tek şey uzaktan konuştuğumdu, yalnızca uzama gönderme yapıyordum bu soruyla, bunun ne kadardır sürdüğüne, süreceğine geldiğimizde zaman giriyordu işin içine, peki nereye gittiğini bilmeyen, duramayan, kendini ben zanneden, benim kendimi o zannettiğim kişi kim peki, amma saçmaladın, bildik nakaratları. Geldik o akşamlara, ama nasıl bir akşam bu hiç bitmeyen, gölgelerinde tek başına dolaştığım, şu anda bulunduğum, oldum olası bulunduğum akşam, kendimle oradan konuşuyordum ben, onunla oradan konuşuyordum, nereye kayboldu, görüyordum onu o zaman, hâlâ sokakta mı, olası bu, ona seslenen bir sesten yoksun, artık konuşmuyorum onunla, konuşacak kimsem kalmadı, ama konuşuyorum, konuşan ses benimkinden başkası olamaz, yalnızca ben varım çünkü. Evet, yitirdim onu, yitirdi beni, gözden yittik, işitilmez olduk, istediğim buydu, olası mı bu, bunu istemiş olmam, onu istemiş olmam, ya o, ne istiyordu, durmak istiyordu, durdu belki, ben durdum, ama hiç kımıldamadım yerimden, öldü belki, ama ben hiç yaşamadım. Ama o, gidip geliyordu, devinebildiğinin kanıtıydı bu, o akşamlar boyu, o akşamlar da deviniyordu, sonu olan akşamlardı, gecesi olan akşamlardı, tek bir söz söylemiyordu, tek bir söz söyleyemiyordu, nereye gideceğini bilmiyordu, duramıyordu, benim çığlıklarımı dinliyordu, bunun bir yaşam olmadığının haykırılışını işitiyordu, sanki bilmiyordu bunu, sanki onun yaşamı söz konusuydu, aslında öyleydi, işte fark burada, güzel zamanlardı, nerede olduğumu bilmiyordum, nasıl olduğumu bilmiyordum, ne zamandır varolduğumdan da habersizdim, ne zamana kadar varolacağımdan da, oysa şimdi, işte fark burada, şu anda biliyorum bunu, doğru değil, ama yine de söylüyorum bunu, işte fark burada, şu anda söylüyorum bunu, söyleyeceğim birazdan, sonunda söyleyeceğim ve son vereceğim her şeye, sona ereceğim

özgürce, varoluşum bitecek böylece, bir zorunluk kalmayacak, bir olasılık kalmayacak, ama şu anda değmez buna, bir zorunluk değil, olası değil şu anda, insan böyle uslamlıyor işte. Hayır, daha iyisini bulmak gerekiyor, daha iyi bir neden bulmak gerekiyor, bitsin diye bu, başka bir sözcük, daha iyi bir düşünce, olumsuz hale getirilsin diye, yeni bir hayır, tüm öteki hayırları, beni buraya, gerçek bir uzam olmayan buranın derinliklerine getirip gömen tüm eski hayırları geçersiz kılan, sonsuzluğun içinde bir an boyu sürüyor bu, adı da burası, bu varlığın da adı benim, bir varlık değilim aslında, olanaksız bir ses bu da, tüm eski hayırlar karanlıkta yığılmışlar üst üste, dumandan bir merdiven gibi sallanıyorlar, evet, yeni bir hayır, ikinci kez söylemeye gerek kalmayacak, ağzını açıp, varoluştan daha da boş bir yokluğun yattığı gölge ve gevezeliklerle dolu derinliklerine taşıyacak bir hayır. Ah biliyorum böyle olmayacağını, hiçbir şey olmayacağını, hiçbir şey olmadığını, hâlâ varolduğumu, özellikle de artık buna inanamadığım günden bu yana varolduğumu, etimle kemiğimle onların bir boka benzemeyen ışığında bir yerlerde, kendime en içten sövgülerde buluna buluna dolaştığımı. İşte bu nedenle, beni tanımış olanların saati geldiği zaman, bu kez yolunda gidecek her şey, beni tanımış olanların saati geldiği zaman, sanki aralarındaydım onların, işte söyleyeceğim şey buydu, yaklaştığımı gören, sonra'da uzaklaşmamı gözleriyle izleyenlerin arasındaydım; kafamı sallıyor, O mu, gerçekten de o mu, diyor ve onların eşliğinde, benim olmayan bir yola koyuluyorum, her attığım adım şu (o da benim olmayan) ötekinden de biraz daha uzaklaştırıyor beni, ya da yalnız başıma kalıyorum olduğum yerde, birbirinden gittikçe ayrılan iki düş arasında bölünmüşüm, kimseyi tanımıyorum, kimse de beni tanımıyor, işte söyleyeceğim, tüm söylemem gereken şey buydu, bu akşam.

XII

Varolduğum yer, gideceğim, anımsanacağım, düşleneceğim yer bir kış gecesiydi, önemi yok bunun, inanıyordum kendime, inanıyordum kendim olduğuma, hayır, gerek kalmadı buna, başkaları var ya, nerede, başkalarının dünyasında, uzun ölümlü yollar üzerinde, göğün altında, bir sese sahip, hayır, gerek kalmadı, hareket edecek güç de kalmadı arada sırada, başkaları, sahici olanlar hareket ediyorlar ya ama yeryüzünde, kuşkusuz yeryüzünde, yeni bir ölüm, yeni bir uyanış süresince, burada bir şeyler değişsin de, bir değişim olsun da, doğumlar daha uzak olsun diye, ölümler daha uzak olsun diye, ya da bu anı ve düşlerle dolu fısıltının içinde ve dışında yeniden yaşama dönülsün diye beklerken. Aysız, yıldızsız, ama aydınlık bir kış gecesi, görüyor

bedenini, tüm önünü, önünün bir parçasını, ne aydınlatıyor bu olanaksız geceyi, bu olanaksız bedeni, onda anımsıyorum kendimi, sahici geceyi, sabahsız geceyi düşlüyorum, ve nasıl yarma çıkacağını, yarına nasıl katlanacağını, tanla birlikte yükselen güne; düne nasıl katlandıysa öyle katlanacak. Ah biliyorum, ben değilim o, henüz değilim, eski bir savaşçı o, günlere ve gecelere alışık, ama unutuyor, beni düşünüyor, gerektiğinden çok düşünüyor, gün doğumuna daha çok var, belki de sonunda geldi güneşin bir daha doğmayacağı gün. Söylediği bu işte, birazdan kendisinden ayrılacak sesiyle, belki bu gece; Nasıl da aydınlık, diyor, nasıl geçireceğim yarınımı, dünümü nasıl geçirdimse, yarınımı da öyle geçireceğim, öf, işte bitti, sabaha daha çok var, kim konuşuyor benimle böyle, sanki yerini almışım gibi, yaşamına kastetmişim gibi kim yok sayıyor böyle beni, ah şu hiç kurtulamadığım utanç duygum engel oldu yaşamama, yaşamaktan duyduğum utanç engel oldu yaşamama, işte böyle, aynı saçmalıkları yineleyip duruyor, çenesi yüreğinde, kolları diz hizasında sallanıyor, gecenin içinde. Beni onun içine, hâlâ yaşayan onun içine, sürüklemeye başaracaklar mı bakalım, benim anım ve düşüm bu, ama orada değil miyim uzun süredir, orada değil miydim oldum olası, bir zerre duyulan pişmanlık gibi; can çekişip duranın gizli tuttuğu gecem değil mi bu, duruşmadan kaçtığım davam değil mi bu; şu andan başlayarak ölene kadar varolabilmiş olmam için tek şansım elimdeki, peki böyle zırvalayan kim, öf, her yanda sesler, her yanda kulaklar var, biri konuşmaya hiç ara vermeden, Kim konuşuyor, diyor, biri işitiyor, dilsiz biri, herkesten uzakta hiçbir şey anlamıyor, her yana dağılmış bedenler, eğilmişler, yerinde duruyorlar, umutlarımın yeşerdiği yerde, umutlarımın sıfırlandığı yerde, şu ilk gelenden farksız. Kimse beklemeyecek, o da, ötekiler de beklemeyecek, kimse ben onun içinde yaşayayım diye, onunla birlikte öleyim diye beklemedi hiç, ama acele edin, tümü de ölüyor, Hadi çabuk ölelim, çabuk, o olmadan, yaşadığımız gibi, daha çok gecikmeden, yaşadıklarımız elimizden alınmadan, diyerek. Şimdi geldik öte-

kine, doğal bu, beni başarısızca üstlenmeye çalışarak, kendini başarısızca silmeye çalışarak saçmalayıp duran, şu son öteki konusunda, sayıdan da, kişilikten de yoksun, terk edilmiş varlığı ilgi odağımız olan öteki konusunda hiçbir şey söylenemez. Bakın üç ne de güzel bire indirgendi, hem de hiçten farksız bir bire. Öyleyse, zamanı geldi, dememi bekliyorlar, yeryüzü bu işte, artık yitirmekte olduğum bana verilmiş olan beynim, yüreğim gibi organlarım, onları yitirir yitirmez bir başkasına ait olacak, çok teşekkür ederim; burada ona böylesine sıkı sözler ettirildiğini işitince, gülüyor, varolmayan bilgeliğin sessiz gülüşüyle, düşkünleşmeye başladınız, itiraf edin bunu, bisiklete binmeye başlayacaksınız sonunda. Muhasebeciler korosu bu, tek bir kişiymişçesine söylüyorlar düşüncelerini, onlara katılacaklar var ayrıca, yeryüzündeki tüm insanlar bile yetmeyecek, milyarların bitiminde gereksinme duyuyorsunuz bir tanrıya, varlığına tanıklık edilmeyen her şeyin tanığına, her şeyin berbat olması nasıl da mutluluk verici, hiçbir şeyin hiçbir zaman başlamaması, hiçbir şeyin hiçbir zaman olmaması, yaşamasız sözcüklerden başka varolan bir şeyin olmaması.

XIII

Beni var etmeye boşuna uğraşmış olan yaşlı zayıf ses daha da zayıflıyor, buradan başka yerlere gidip, orada deneyeceğini söylemek için uzaklaşıyor gittikçe, ya da alçalıyor, sona erip ermeyeceğini söylemek olası değil, bu koşullarda, kafanızı yormayın hiç. Ondan başka hiç ses olmadı yaşamımda, öyle diyor, sanki benden söz ederken yaşamdan söz edilebilirmiş gibi, ama edilebiliyor, hâlâ edilebiliyor, ama yaşamı saymazsak söz edilebiliyor, orada uzaklaşıyor işte, şu olsaydı eğer, bu olsaydı eğer, sanki benden söz ederken, orada uzaklaşıyor, ama çoğu yapan azı da yapar nasılsa, benden söz edebiliyorsa biri neden olsa söz edebilir, belli bir noktaya kadar, uzaklaşmaya başladığı ana kadar, sürdüremiyor, alçalıyor, söz edemiyor artık benden, bu-

rada ya da başka yerde, böyle diyor, böyle fısıldıyor. Kimin sesi bu, bir insana ait değil bu, kimse yok çünkü, ağızsız bir ses var, bir yerlerde de bir kulak, işitmeye zorlanan biri, bir yerlerde de bir el, ses el diyor buna, bir el olmasını istiyor, el olmasa bile bir yerlerde, iz bırakan bir şey olsun istiyor, olan biteni, söylenenleri kaydeden bir şey, yapılabilecek en küçük şey bu, hayır, romana özgü bir şey bu, roman gibi bir şey, iz bırakan fısıldayan ses yalnızca. İz, bir iz bırakmak istiyor, evet, havanın yapraklar arasında, otlar arasında, kumlar arasında iz bırakması gibi, işte bunlarla bir yaşam oluşturmaya çabalıyor, ama sona erecek yakında, yaşamdan bir şey kalmayacak geriye, bir yaşamdan söz edilemeyecek, hiçbir yaşamdan söz edilemeyecek, sessizlik olacak, bir zamanlar bir an titreşmiş ve sonrasında donup kalmış hava alabildiğine durgun olacak, bir an yuvarlanan küçücük bir toz zerresi de öyle. Hava, toz, hava yok burada, toza neden olacak bir şey de yok, anlardan da, bir zamanlardan da söz etmek hiçbir anlam taşımıyor, bakın bunlar sesin kullandığı sözcükler yalnızca. Hep konuştu o, hep konuşacak da, varolmayan ya da başka bir yerde varolan şeylerden, böyle diyelim dilerseniz, buna varolmak diyebilirsek eğer. Ama ne yazık ki başka bir yer değil, burası söz konusu, ah işte sonunda çıktı sözcükler karşımıza, yeniden çıktı karşımıza, tek şansımız buydu, buradan çıkıp başka bir yere, zamanın geçtiği ve atomların bir an boyunca bir araya toplandığı bir yere gitmekti, sesin ait olduğu yer burası belki de, bir zamanlar ait olmuş olduğu, onca düşlemden söz ettiği yer. Evet, çıkmak buradan, ama bakın boş içersi, tozun zerresi yok, bir soluk alıp veriş de yok, yalnızca ses soluk alıp veriyor, boşuna alıp veriyor, hiçbir şey olmuyor çünkü. Orada olsaydım eğer, beni var etmeyi başarmış olsaydı eğer, nasıl da yerinirdim bunun için, boşuna uzun uzun konuşmuş konumuna düşerdim, hayır, olmadı, burada olmuş olsaydım, boşuna konuşmuş olmazdı ses, var etmeyi başarmış olsaydı beni, ben de yerinmezdim, lanetler yağdırırdım ona, ya da şükran duyardım, küfrederken de, kutsarken de ağzımda olurdu,

kime ve neye karşı tüm bunlar, söyleyemezdi bunu ses, ses ağzımda yanıtını veremezdi bunların, boşuna onca şeyi söylemeyi başarmıştı oysa. Ama bu acıma duygusu, tuhaf bir şey ama yine de bu acıma duygusu kaplıyor havayı, ama hava yok ki burada, ama sözün gelişi söylüyorum, durup da bu acıma duygusunun nereden geldiğini araştırsak mı, ne dersiniz, yoksa düşsel küller arasında, kötü kötü ışıldayan, bir umut (sözün gelişi) kırıntısı mı bu, olsa olsa daha açılmamış gözlerinde yaşlar birikmiş, insan biçiminde küçük bir varlığın küçük bir umudu, hayır, durmanın da gereği yok, merak etmenin de, düşüşünde de, yükselişinde de hiçbir şey durduramayacak onu, aşırı tiz bir çığlıkla son bulacak belki de. Doğru, yürekten değildi konuşmalar (hem gerçek anlamda, hem yan anlamda), ama umuda kapılmak için neden değil bu, ne yani, bir gün birinin varolması diyorum, hayal perdesinde gösterilmek üzere yukarı yollanıp da balonu patlatılacak birinden söz ediyorum, ne yazık. Ama sonunda ne bekliyor, kesin karara varıldı ya, seçenek kalmadı ki, ölü ağzını kapayacak sımsıkı, bir fermuar çekecek. Geride kalan budalalıklara eşdüzeyde bir bitiriş yapacak böylece. Son sorular bunlar hep varolan, küçük kız davranışlarına öykünüyor sanki son çarşafların arasında, son görüntüler, düşlerin sonu, geçmiş ve şu anki varoluşun sonu, yalanların sonu. Olası mı, yani şu olanaksız gölgelere sahip kara hiçliğin en sonunda sönmesi, şu kepazeliğin bitmesi, sessizliğin sesinin kesilmesi olası mı, merak ediyor bunu ses, sessizlik olan ses, ya da ben, anlamanın olanağı yok, hep aynı düş, aynı sessizlik, ses ve ben, ses ve o, o ve ben, tüm bizim takım, tüm onların takımı, tüm onlarınkiler, ama onlar da kim, kimin düşleri bunlar, kimin sessizlikleri, eski sorular, son sorular, düş ve sessizlik olan bizim sorularımız, ama bitti, bittik biz de, varolmamıştık hiçbir zaman, hiçbir şeyin olamadığı bir yerde kısa bir süre sonra da olamayacak hiçbir şey, son görüntüler bunlar. Bir hecenin seslendirilemeyen milyonda birinin bile utanca sürüklediği, gittikçe derinleşen, içten içe kemiren, yiyip bitiren bir yerinme duygusunun benliğini sardığı

ve işitmek zorunluğunun, söylemek zorunluğunun (en zayıf bir fısıltıdan daha zayıf da olsa) bu kadar yalan söylemesine, aynı yalanı defalarca söylemesine ve yalanını başka bir yalanla yalanlamasına neden olduğu kimdir diye, hayır bıçağının evet yarasma battığı çığlıklarla dolu sessizlik kimindir diye merak ediyor ses. Öğrenmek arzusuna ne oldu diye de merak ediyor, kayboldu bu, yürek de kayboldu, kafa da kayboldu, hiç kimse hiçbir şey duyumsamıyor, hiçbir şey sormuyor, hiçbir şey aramıyor, hiçbir şey demiyor, hiçbir şey işitmiyor, varolan yalnızca sessizlik. Doğru değil bu, hayır, doğru, hem doğru hem doğru değil, hem sessizlik hem sessizlik değil, hem kimse yok hem biri var, hiçbir şey taş koymuyor ötekine. Ses, zayıflayan eski ses, sonunda susacak olsaydı eğer, gerçeklere uymazdı bu, nasıl konuşması doğruyu yansıtmıyorsa, konuşamıyor o, susamıyor da. Günlerin olmadığı, bir uzamdan yoksun, olanaksız bir sesin, olanaksız bir varlığın ürünü burada bir gün olsaydı eğer, bir günışığı görülseydi, her şey sessizliğe, boşluğa ve karanlığa bürünürdü, çok geçmeden, her şeyin sona ereceği, her şeyin söylenmiş olacağı, şu anki gibi, diyor ses, fısıldıyor.

İrlandalı yazar Samuel Beckett, "başarısızlık/yoksunluk sanatı" olarak tanımladığı edebiyat anlayışını ilk şiirlerinden son düz yazılarına kadar inatla sürdürmüştür. "Sanatçının nedenini bilmeden, hiçbir şeye sahip olmadan hiçi anlatmak zorunda kalışı" biçiminde açabileceğimiz "başarısızlık/yoksunluk" kavramı dört uzun öyküsünde yoğun bir karamizahla yoğrulur.

Bu öyküler Beckett'ın edebiyat serüveninde bir kilometre taşı oluşturur; ilk ben öyküsel anlatı olmasının yanında İrlandalı yazarın yabancı bir dilde (Fransızca) verdiği ilk yapıttır da. Beckett, ustası Joyce'un etkisiyle, büyük bir beceriyle kullandığı kıvrak, çağrışım zengini İngilizceyi bırakıp, süssüz, neredeyse çıplak bir Fransızcayla yazmasını "biçemi dışlamak istiyorum" diye açıklayacaktır. Bu uzun öyküleri başyapıtı olan *Üçlemesi*'nde (*Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan*) geliştirdiği izleklerin öncülü de sayabiliriz: Bedensel yetilerini yitiren kahramanlar, bilinç yarılması, dış dünya karşısında duyulan güçsüzlük, evden, barınılan yerlerden kovulma, sessizliğe, sözsüzlüğe duyulan özlem, kentsoylu toplumun sunduğu bütün olanaklara duyulan kayıtsızlık...

Klasik öykü anlayışına aldırış etmeyen bu öykülerde hiçbir şey olup bitmez aslında. *Atılmış*'ta anti-kahraman bir faytonda dolaşarak geçirir gününü. Gece faytoncunun ahırında kaldıktan sonra yalnız başına sürdürmeye karar verir aylaklığını. *İlk Aşk* insansız krallığında sessiz ve dingin bir yaşamı amaçlayan genç bir şizofrenin karşı cins ile yaşadığı tuhaf deneyimi anlatır. *Yatıştırıcı*, *Malone Ölüyor*'u anımsatır: Buz kesmiş yatağına yapayalnız uzanan anlatıcı çürüyüşünü dinlemekten korktuğu için öyküler uydurur kendine. *Son*'un akıl hastanesinden salınan kahramanı tek kürekli sandalıyla sulara açılırken bıçağıyla döşemeyi deler.

Hiç İçin Metinler'de ise iyice yoksunlaşan, öznel ve nesnel tüm duyumlarını yitirmiş, sanrısal bir kimliği bile kalmamış anlatıcı, çelişkilerle, karşıtlıklarla dolu söylemini "hiçliğin içini oyarak" sürdürür. Beckett bu metinlerden, her türlü noktalama işaretini, söz dizimini, kısacası klasik edebiyatla tüm bağlarını koparacağı, anti-edebiyatın başyapıtı *Acaba Nasıl*'a ulaşacaktır.

Edebiyatın bu ödünsüz yazarıyla yüz yüze gelmeye cesaret edenlere...

AYRINTI•EDEBİYAT
ISBN 975-539-240-8

1300000